

ingediend op **15** (2021-2022) – Nr. 6-E  
7 december 2021 (2021-2022)

## Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk,  
Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie  
uitgebracht door Björn Rzoska  
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,  
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting  
van de Vlaamse Gemeenschap  
voor het begrotingsjaar 2022

Documenten in het dossier:

- 15** (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
  - Nr. 2 t.e.m. 5: Amendementen
  - Nr. 6-A t.e.m. D: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
- 14** (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
  - Nr. 2: Amendementen
- 13** (2021-2022) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-E en G** (2021-2022) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichtingen
- 12-A** (2021-2022) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over de begroting
- 16** (2021-2022) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2021-2022) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 986** (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

*Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,  
Wetenschap en Innovatie:*

*Voorzitter:* Robrecht Bothuyne.

*Vaste leden:*

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;  
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;  
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;  
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;  
Meyrem Almaci, Imade Annouri;  
Caroline Gennez.

*Plaatsvervangers:*

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;  
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;  
Stijn De Roo, Loes Vandromme;  
Steven Coenegrachts, Bart Van Hulle;  
Johan Danen, Björn Rzoska;  
Els Robeyns.

*Toegevoegde leden:*

Jos D'Haese.

## INHOUD

|        |                                                                            |    |
|--------|----------------------------------------------------------------------------|----|
| I.     | Toelichting door de minister.....                                          | 5  |
| 1.     | Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie.....                       | 5  |
| 1.1.   | Beleidsklemtonen.....                                                      | 6  |
| 1.1.1. | Focus in beleidsinstrumenten.....                                          | 6  |
| 1.1.2. | Bruisend lokaal ondernemerschap.....                                       | 8  |
| 1.1.3. | Toponderzoek met impact.....                                               | 8  |
| 1.2.   | Begrotingsopmaak 2022.....                                                 | 10 |
| 1.3.   | Conclusie.....                                                             | 11 |
| 2.     | Beleidsdomein Werk en Sociale Economie.....                                | 12 |
| 2.1.   | Budgetevolutie beleidsdomein WSE.....                                      | 12 |
| 2.2.   | Beleidsinitiatieven.....                                                   | 13 |
| 2.2.1. | Meer mensen aan het werk.....                                              | 13 |
| 2.2.2. | Sterke loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat.....                   | 16 |
| 2.2.3. | Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige<br>arbeidsmarkt..... | 17 |
| 2.2.4. | ISE Themaoverschrijdend.....                                               | 19 |
| 2.3.   | Conclusie.....                                                             | 20 |
| II.    | Bespreking.....                                                            | 20 |
| 1.     | Tussenkomsten van de leden.....                                            | 20 |
| 1.1.   | Tussenkomsten van de Open Vld-fractie.....                                 | 20 |
| 1.2.   | Tussenkomst van de Vooruitfractie.....                                     | 24 |
| 1.3.   | Tussenkomsten van de N-VA-fractie.....                                     | 26 |
| 1.4.   | Tussenkomsten van de Groenfractie.....                                     | 32 |
| 1.5.   | Tussenkomsten van de CD&V-fractie.....                                     | 33 |
| 2.     | Antwoorden van de minister.....                                            | 34 |
| 2.1.   | Beleidsdomein Werk en Sociale Economie.....                                | 34 |
| 2.1.1. | ISE Activering (beleidsveld Werk).....                                     | 34 |
| 2.1.2. | ISE Duurzame arbeidsmarkt (beleidsveld Werk).....                          | 44 |
| 2.1.3. | ISE Themaoverschrijdend (beleidsveld Werk).....                            | 46 |
| 2.1.4. | ISE Competenties (beleidsveld Competenties).....                           | 47 |
| 2.1.5. | ISE Activering (beleidsveld Sociale Economie).....                         | 49 |
| 2.1.6. | ISE Duurzame arbeidsmarkt<br>(beleidsveld Sociale Economie).....           | 50 |
| 2.1.7. | Overkoepelende thema's.....                                                | 51 |
| 2.2.   | Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie.....                       | 51 |
| 2.2.1. | Focus in het instrumentarium.....                                          | 51 |
| 2.2.2. | Kernversterking.....                                                       | 53 |
| 2.2.3. | Economisch beleid.....                                                     | 54 |
| 2.2.4. | Innovatie en wetenschapsbeleid.....                                        | 56 |

---

|                                                                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 3. Bijkomende vragen en antwoorden.....                                                                                               | 59 |
| 3.1. Tussenkomensten van de leden.....                                                                                                | 59 |
| 3.2. Antwoord van de minister.....                                                                                                    | 60 |
| III. Indicatieve stemming .....                                                                                                       | 61 |
| Gebruikte afkortingen .....                                                                                                           | 62 |
| Bijlagen: zie de <a href="#">dossierpagina</a> van dit document op <a href="http://www.vlaamsparlement.be">www.vlaamsparlement.be</a> |    |

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie behandelde op 18 en 25 november 2021 het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022.

*(Deze vergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)*

De bespreking verliep grotendeels op basis van de beleids- en begrotingstoelichtingen voor de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 13-E/1*) en Werk en Sociale Economie (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 13-G/1*).

De uitgavenbegroting werd samen behandeld met hoofdstuk 7. Werk en Sociale Economie van het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2022 (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 986/1 en 5*).

De door de minister getoonde presentaties van de begroting voor de beleidsdomeinen EWI en WSE zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op [www.vlaamsparlement.be](http://www.vlaamsparlement.be).

De commissieleden konden technische begrotingsvragen schriftelijk indienen voor de start van de bespreking. De minister liet de schriftelijke antwoorden op deze vragen als bijlage aan het verslag toevoegen (zie de [dossierpagina](#) van dit document op [www.vlaamsparlement.be](http://www.vlaamsparlement.be)).

## **I. Toelichting door de minister**

### **1. Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie**

*Hilde Crevits*, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, licht de begroting voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie toe.

Na de ongeziene krimp van 2020 en de al even spectaculaire groei van het bbp in 2021 zal de economie zich in 2022 verder herstellen. Het HERMREG-model verwacht een groei in Vlaanderen van 2,8 procent van het bbp. In de loop van 2021 is de groei sneller aangetrokken dan verwacht. Dankzij de overheidsmaatregelen heeft de coronacrisis ook geen ingrijpende impact gehad op de arbeidsmarkt. Maar ondertussen is er een grondstoffen- en energiecrisis. Het is voorlopig afwachten wat hiervan de impact zal zijn op de economie.

De conjunctuurcurves blijven nog steeds op een zeer hoog niveau noteren. Het vertrouwen bij ondernemers en consumenten is bliksemsnel opgeveerd en schommelt nog steeds rond recordwaarden. De overheid heeft getracht veiligheidsmaatregelen te nemen zonder de economie al te zeer te raken.

Het feit dat het vertrouwen hoog is, weerspiegelt zich ook in het aantal nieuw opgerichte ondernemingen. Tot hiertoe zijn er in 2021 bijna 55.000 starters in Vlaanderen, dit is 18 procent meer dan in het precoronajaar 2019.

Door een krachtadig overheidsoptreden werden ondernemingen rechtgehouden. Ook na het aflopen van het moratorium blijft de gevreesde faillissementenstorm uit. Het aantal falingen ligt in 2021 tot hiertoe ongeveer 37 procent lager dan over dezelfde periode in het precoronajaar 2019.

De voorbije periode kwam ook de bevestiging dat het innovatie-ecosysteem in Vlaanderen uitstekend presteert. Meest sprekend is de vaststelling dat Vlaanderen tot de wereldtop behoort inzake bestedingen voor O&O. Met 3,35 procent van het bbp in 2019 werd de 3 procentnorm doorbroken en moet Vlaanderen in de Euro-

pese Unie enkel Zweden nog laten voorgaan. Vlaanderen is dan ook opgeklommen tot de groep van innovatieleiders in de EU. Niet enkel wat betreft bestedingen maar ook op het vlak van de randvoorwaarden, de kwaliteit van de innovatieactiviteiten en de impact van innovatie scoort het bij de sterkste regio's in Europa.

Deze vaststellingen maken volgens de minister dat het handhaven van de O&O-investeringen en het verder versterken van de positie van Vlaanderen in het Regional Innovation Scoreboard een bijzondere uitdaging vormen.

### 1.1. Beleidsklemtonen

De BBT voor het beleidsdomein EWI overschouwt het derde jaar van de legislatuur. Belangrijke doelstellingen zijn inmiddels gerealiseerd of vragen verdere uitvoering en opvolging. De minister verwijst naar het plan Vlaamse Veerkracht waarvoor nog 90 miljoen euro aan relancemiddelen moet worden toegekend. De relance is een momentum om een aantal maatregelen in een nieuwe plooi te leggen.

De minister overloopt drie inhoudelijke prioriteiten voor het komende politieke jaar: focus in beleidsinstrumenten, bruisend ondernemerschap stimuleren en top-onderzoek met impact.

#### 1.1.1. Focus in beleidsinstrumenten

##### *Uitgangspunten en praktische implementatie*

Om de gewenste maatschappelijke transitie naar duurzaamheid maar ook naar digitalisering en kwaliteit van de zorg te bewerkstelligen, is het noodzakelijk dat er een focus komt in de beleidsinstrumenten van EWI, VLAIO en PMV. Voor deze oefening inspireerde de minister zich op de aanbevelingen van de relancecomités en het advies over de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van VARIO. Er wordt ook rekening gehouden met de verworven inzichten in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging. Voorts kan men niet negeren dat het maatschappelijke draagvlak voor subsidies aan bedrijven deels uitgehold is.

Met deze focus wil de minister bedrijven stimuleren om door aandacht voor het klimaat en andere maatschappelijke uitdagingen een concurrentieel voordeel te verwerven. Bedrijven die vandaag niet investeren in duurzaamheid en maatschappelijke uitdagingen zullen het ook economisch niet overleven. Tegelijk moet de ingreep de return van de subsidies voor de Vlaamse samenleving verhogen. Zowel bij de toegangsvoorwaarden als bij de selectiecriteria moet een omslag worden gemaakt en moeten concrete vereisten worden opgelegd voor meer maatschappelijke impact van de gesteunde bedrijven en projecten.

Wat betreft de toegangsvoorwaarden kan worden nagegaan of de onderneming in kwestie een beleid voert dat bijdraagt aan de doelstelling, bijvoorbeeld door het hanteren van een roadmap voor CO<sub>2</sub>-neutraliteit. Er kan ook worden gekeken naar de kenmerken van de onderneming. Zo blijft het essentieel om de innovatiekracht van de Vlaamse start-ups en kmo's te ondersteunen. Voor de impact speelt ook de verwevenheid of verankering van de onderneming in het bredere Vlaamse eco-systeem een rol en de mate waarin er wordt samengewerkt met Vlaamse kmo's of kennisinstellingen.

Inzake de selectiecriteria wil de minister gaan voor een verruiming van de criteria richting maatschappelijke impact. Naast toegevoegde waarde en extra jobs in Vlaanderen is het aangewezen dat gesteunde projecten ook een bijdrage leveren aan de problemen die zich in deze regio stellen. Daarbij kan worden gedacht aan emissies en materialenverbruik maar ook aan de zorgvraagstukken en de bijdrage aan de digitale transitie. De minister wil niet meer alle economisch of wetenschap-

pelijk goede projecten steunen maar verwacht ook impact op de toekomst van Vlaanderen als duurzame en zorgzame regio.

De minister wil verder ook afstappen van een loutere subsidie logica. Een steun in cash is maar één mogelijke formule. Het is belangrijk om meer naar systemen te gaan waarin het risico gedeeld wordt en er bij succes een deel van de steun kan terugvloeien naar de overheid. Daarom wil de minister actief werk maken van meer terugbetaalbare voorschotten, leningen of systemen met royalty's.

Wat betreft innovatiesteun wil de minister de nieuwe focus invoeren in overleg met het beslissingscomité bij het Fonds voor Innoveren en Ondernemen over de modaliteiten.

#### *Klimaat als eerste focus*

Inzake de strategische transformatiesteun werden door de Vlaamse Regering al fundamentele stappen gezet voor meer focus, vooral op de klimaatuitdaging. Ook voor de ecologiesteun moet dit gebeuren.

Het aangekondigde ontwerp van decreet voor de klimaattransitie van de basis-industrie wordt een onderdeel van ruimere aanpassingen aan het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid. De minister wil het zo snel mogelijk indienen bij het Vlaams Parlement. Het voorontwerp van decreet voorziet in een beleid op lange termijn met om de vijf jaar een programmanota. De minister betreft de stakeholders bij het uitwerken van het decreet en verankert een specifiek budget.

De minister zal een overlegorgaan met de industrie samenroepen om gezamenlijk met deze stakeholders invulling te geven aan de extra 10 procent uitstootreductie. Het Vlaams Energie- en Klimaatplan stelt immers dat de non-ETS-industrie een bijkomende inspanning levert van 1,6 megaton CO<sub>2</sub>-equivalent in de periode 2023-2030.

Verder zal de minister ook werk maken van de actualisering van de compensatie voor de indirecte emissiekosten op basis van de nieuwe EU-richtsnoeren. Hierdoor zouden de uitkeringen ongeveer worden gehalveerd ten opzichte van 2021 (min 69,7 miljoen euro). Deze bijstelling houdt nog geen rekening met de verbreding van de energiebeleidsovereenkomsten in de Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu. De actualisering moet de impact van ICL op de klimaattransitie versterken.

#### *Strategische focus op de investeringsmaatschappijen*

Het is de ambitie van de minister om de herijking van de beleidsinstrumenten volledig door te trekken naar de strategie van de investeringsmaatschappijen.

De huidige samenwerkingsovereenkomst met de PMV loopt in juli 2022 af. Op dit moment gaat de externe evaluatie van de PMV de eindfase in. Deze evaluatie zal ook de basis vormen voor de onderhandeling over de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de PMV. Zonder daarop een voorafname te willen doen, moet voor de minister de vergroening van de economie en de versterking van de samenleving de kern uitmaken van de investeringsfocus in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst. De PMV en de andere investeringsmaatschappijen moeten een actief beleid uittekenen rond financiering op basis van de principes van Environmental, Social, Governance of de bijdrage aan de sustainable development goals. De PMV moet daarin een voortrekkersrol opnemen. De maatschappij viert in 2022 ook haar twintigste verjaardag en dat is volgens de minister een uitgelezen moment om heel ambitieuze bakens uit te zetten voor de toekomst.

Ondertussen wordt ook het Flanders Future Techfund geheroriënteerd. Het uitgangspunt van het FFTF om ESR-neutraal te investeren in technologieplatformen van Vlaamse kenniscentra stuit onder de huidige voorwaarden immers op een negatief advies van het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Het is noodzakelijk om de modaliteiten van het FFTF bij te sturen om toch in te spelen op de nood aan early-stage kapitaal bij de kenniscentra. De belangrijkste aanpassingen zijn het verlagen van het aandeel van FFTF tot minder dan 50 procent en het feit dat het fonds voortaan ook rechtstreeks zal investeren en niet meer via een 'special purpose vehicle'. Tegelijk wordt de focus in de missie verscherpt naar verduurzaming, digitalisering of verbetering van de gezondheidszorg.

#### *1.1.2. Bruisend lokaal ondernemerschap*

Het lokaal ondernemerschap is de tweede grote prioriteit voor het komende werkjaar. Dit is zeker nodig in het licht van de coronacrisis. De minister wil werk maken van decretale aanpassingen en een flankerend beleid voor kernversterking.

Het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid wordt geactualiseerd. Zoals al eerder toegelicht, heeft een ruim participatietraject plaatsgevonden met de gemeenten, de provincies en vertegenwoordigers van UNIZO, Comeos, VVSG en VVP. VLAIO werkt momenteel aan een overzichtsnota en een aantal beleidsvoorstellen. Ook de aanbevelingen van de resolutie van het Vlaams Parlement over een kernversterkend handelsbeleid in Vlaanderen (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 704/3) worden meegenomen. Zonder vooruit te willen lopen op de concrete voorstellen kan de minister meegeven dat volgende elementen zeker in de scope zitten:

- het vergunningsplichtig maken van het opsplitsen van handelspanden;
- het nader preciseren van de vierde productcategorie (verkoop van andere producten);
- het geven van meer handhavingsbevoegdheid aan de gemeenten.

Een tweede vraag die voorligt, is op welke manier verdere invulling kan gegeven worden aan een Vlaams beleidskader. Dat betekent dat Vlaanderen zelf meer sturing geeft inzake locaties waar baanwinkels of een concentratie van winkels niet gewenst zijn. Dit moet uiteraard in overleg met de lokale besturen gebeuren, zoals ook de resolutie aangeeft.

Bij het flankerend beleid voor kernversterking blijft de minister inzetten op het ondersteunen van lokale besturen om een eigen passende regelgeving op het niveau van planning te maken omdat dit voor meer slagkracht in het vergunningenbeleid zorgt. Er is de kritiek dat het maken van ruimtelijke uitvoeringsplannen en verordeningen veel tijd vergt maar deze ruimtelijke instrumenten behoren tot de bevoegdheid Ruimtelijke Ordening.

De handelskernversterking zal er niet komen met alleen maar regels, het consumentengedrag en ondernemerschap zijn nog bepalender. Vandaar het grote belang van flankerend en innoverend beleid. Relance-initiatieven zoals het investeringsfonds voor aankoop en transformatie van handelspanden en de Profploeg worden zeer goed onthaald. VLAIO zal ook blijven inzetten op versterking van de e-commercecompetenties van lokale handelaars via 'Het internet. Ook Uw Zaak'. Het extra corona-initiatief 'Eerste Hulp bij Online Verkopen' was een succes.

#### *1.1.3. Toponderzoek met impact*

De derde prioriteit is toponderzoek met impact. Om de maatschappelijke transitie te kunnen voltrekken, is voortreffelijk wetenschappelijk onderzoek nodig, dat de basis kan aanreiken voor technologische doorbraken. Daarom worden de extra budgettaire middelen vooral ingezet op het versterken van het FWO, enkele weten-



schappelijke instellingen en SOC's. De minister sluit nieuwe convenanten af voor vijf jaar met verscheidene toponderzoeksinstellingen.

Wat betreft het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek wil de minister tegemoetkomen aan de vraag van emeriti om meer betrokken te blijven bij wetenschappelijk onderzoek en zo hun kennis en ervaring verder te valoriseren.

De minister zoomt in op enkele wetenschappelijke instellingen (VLIZ, imec en VIB). Het VLIZ zal in 2022 zijn intrek nemen in het nieuwe landmarkgebouw InnovOcean in Oostende, samen met het ILVO voor wat betreft onderzoek en ontwikkeling rond visserij en aquacultuur. De minister kijkt ook uit naar een intensivering van de samenwerking tussen de twee instituten. Het VLIZ is met vlag en wimpel uit de externe evaluatie van 2021 gekomen en bekleedt internationaal een zeer sterke positie in het mariene databeheer. De instelling speelt inzake marien onderzoek en creatie van kennis mee op een zeer hoog niveau. Daardoor is het VLIZ een veelgevraagde partner geworden in internationale projecten. De werkmiddelen van het VLIZ worden verhoogd van 7,1 naar 8,6 miljoen euro en er wordt een investeringstoelage van 2 miljoen euro gegeven. Hiermee kan de instelling de nodige maturiteit voor haar onderzoeksfinanciering bekomen. Het VLIZ zal een sterkere focus leggen op de relatie tussen het leven in zee en de klimaatverandering, een relatie die bedreigingen inhoudt zoals de zeespiegelstijging of de verzuring maar ook kansen en oplossingen biedt.

Eind 2021 wordt ook een nieuw convenant met imec gesloten. Vanuit de middelen voor de O&O-opstap wordt in 2022 de dotatie voor imec, die op dit moment 110 miljoen euro bedraagt, verhoogd met 17 miljoen euro aan jaarlijkse werkmiddelen. De verhoging komt er niet enkel omdat imec uitstekend wetenschappelijk werk levert en het digitaal ondernemerschap via iStart en Xpand omhoog stuwt. Ze komt er vooral om imec de mogelijkheid te bieden zijn nanotechnologieën verder te ontwikkelen tot systeemdemonstratoren. Deze nieuwe strategie waarbij imec verschillende technologiecomponenten samenbrengt, zal de implementatie versnellen en de valorisatie bij lokale bedrijven versterken. Bovendien zal imec voor deze systeemtoepassingen mikken op duurzame energie en gezondheidszorg, domeinen met een bijzondere maatschappelijke impact. Zo werkt imec vandaag met een lokaal industrieel consortium en VITO aan de radicale verbetering van de productie van groene waterstof op basis van hun nanomesh-technologie. Gelet op de bevoorradingsproblemen zijn microchips vandaag van geopolitiek belang geworden. De strategische onafhankelijkheid van Europa op dit domein is een belangrijke uitdaging. De minister volgt de ontwikkelingen rond onder meer de Europese Chips Act van nabij en zal de belangen van Vlaanderen hierin verdedigen.

De Vlaamse biotechcluster is wereldbekend op het vlak van gezondheidszorg en de agro-industrie. De minister verwijst als voorbeeld naar de onderneming Biotals die biologisch alternatieve gewasbescherming voor schimmelbestrijding ontwikkelt. Het VIB is de centrale stuwende kracht in dit biotechecosysteem. Het instituut is wereldtop en dat niet alleen door het excellente en baanbrekende strategisch basisonderzoek maar ook door de sterke focus op valorisatie van hun onderzoek in concrete spin-offs en toepassingen. Dit werd ook bevestigd in de externe evaluatie. Daarom heeft de minister beslist om het budget in 2022 te verhogen met 10 miljoen euro aan recurrente middelen en 2 miljoen euro investeringsmiddelen. In totaal zal in 2022 aan het VIB een subsidie worden toegekend van 74,4 miljoen euro. Met deze extra middelen zal het instituut onder meer het Quantitative Life Sciences Research Center opstarten. Hiermee kiest het resoluut voor de richting van de artificiële intelligentie en big data in het levenswetenschappelijk onderzoek.

## 1.2. Begrotingsopmaak 2022

De minister licht de krachtlijnen van de begrotingsopmaak voor het beleidsdomein EWI toe. Zoals bekend, wil de Vlaamse Regering het begrotingstekort halveren tegen het einde van deze regeerperiode. Dit houdt een besparing in van circa 900 miljoen euro over drie jaar. Voor EWI houdt dit in dat – in afwachting van een correctere inschatting van de inkomsten die rekening houdt met de economische groei – de opstap van 100 miljoen voor O&O in 2024 voorlopig on hold wordt gezet. De voorziene opstappen in 2022 – 40 miljoen euro voor O&O en 40 miljoen euro voor O&O-infrastructuur – worden onverkort uitgevoerd. Ook in 2024 zal O&O nog een grote prioriteit blijven voor de Vlaamse Regering.

De minister toont een tabel met een overzicht van de EWI-begroting voor 2022. De globale begroting van het beleidsdomein EWI bedraagt in 2022 net geen 2 miljard euro in beleidskredieten en 1,8 miljard euro aan betaalkredieten. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing van 2021 is er op het eerste gezicht sprake van een daling van de VAK van 121 miljoen euro. Deze daling situeert zich in de beleidsprogramma's Economie en Wetenschappelijk onderzoek. De minister licht dit verder toe.

### *Programma Economie*

Het programma Economie bevat 800,3 miljoen euro aan beleidskredieten en 700,8 miljoen euro aan betaalkredieten. Globaal daalt het VAK met 130 miljoen euro.

De centrale post binnen dit programma is met ruim 750 miljoen euro het Fonds voor Innoveren en Ondernemen, voorheen het Hermesfonds, met de kredieten voor al de verschillende instrumenten van VLAIO. De minister overloopt de belangrijkste evoluties die binnen het fonds verantwoordelijk zijn voor de globale daling met 130 miljoen euro:

- ruim de helft wordt verklaard door de bijstelling van de compensatie van indirecte emissiekosten of carbon leakage;
- uitgaande van de beleidsprioriteiten wordt de STS verminderd met 2,5 miljoen euro en de ecologiesteun verhoogd met 3,6 miljoen euro;
- de dotatie aan Flanders DC daalt met 1,2 miljoen euro rekening houdend met de transitie naar meer marktinkomsten en samenwerking met andere organisaties. Daarover loopt er een constructief overleg met Flanders DC;
- vanuit de provisie worden de clustermiddelen verhoogd met 6 miljoen euro voor de financiering van O&O-projecten van de speerpuntcluster Healthtech;
- het terugdraaien met in totaal 56,8 miljoen euro van de eenmalige verhogingen voor SYNTRA, technische bijstand EFRO en de Vlaamse Waterweg.

### *Programma Wetenschappelijk onderzoek*

In het programma Wetenschappelijk onderzoek daalt het VAK ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2021 met 31,7 miljoen euro. De daling wordt verklaard door de cycli van meerjarige oproepen bij het FWO. Deze VAK-cycli hebben geen impact op de continuïteit van de financiering en betalingen. Dit jaar is er geen Odysseus- of EOS-oproep maar zijn er wel FWO-oproepen voor infrastructuur en internationale infrastructuren.

Het wetenschappelijk onderzoek wordt daarentegen fors versterkt in 2022. De infrastructuurmiddelen voor het FWO van 2020 en 2021 ten belope van 25 miljoen worden doorgetrokken.

Daarnaast krijgt het FWO ook 7,9 miljoen euro extra. Die middelen worden ingezet voor het nieuwe programma voor emeriti en voor internationale onderzoeks-samenwerking en supercomputing.

Zoals al vermeld, groeit de convenantdotatie aan het VLIZ. Er is ook een verhoging van de onderzoeksmiddelen voor het Instituut voor Tropische Geneeskunde met 1 miljoen euro.

### *Programma Innovatie*

Het begrotingsprogramma Innovatie omvat in hoofdzaak de financiering van de vier strategische onderzoekscentra en het industrieel onderzoek bij de associaties.

De beleidskredieten stijgen met bijna 45 miljoen euro.

Naast de al vermelde convenantopstappen voor imec en het VIB wordt in 2022 ook nog een opstap van 6,5 miljoen euro voor het strategisch onderzoekscentrum Flanders Make gehonoreerd.

VITO krijgt 4 miljoen euro aan investeringsmiddelen die in hoofdzaak zullen worden ingezet voor de circulaire economie.

### *Programma Wetenschapscommunicatie*

Het programma Wetenschapscommunicatie bevat ruim 10 miljoen euro in VAK en VEK. De initiatieven en partnerschappen voor de sensibilisering rond wetenschap en technologie worden verder gefinancierd. De minister zal zeer binnenkort ook een nieuw meerjarig beleidsplan voor de wetenschapscommunicatie aan de Vlaamse Regering voorleggen.

Samen met de minister van Onderwijs wordt de STEM-agenda 2030 gefinaliseerd op basis van de adviezen van het STEM-platform, de SERV en de Vlor.

In het voorjaar van 2022 ondersteunt de minister bovendien het festival Space – The Human Quest. Met een inspirerende tentoonstelling en events wil het festival vele duizenden jongeren bereiken en enthousiast maken voor STEM. De minister is er sterk van overtuigd dat ruimtevaart een zeer grote hefboom kan zijn voor STEM.

Naast de indexeringen zijn er in het beleidsveld Wetenschapscommunicatie geen verschuivingen in de begroting.

### 1.3. Conclusie

Innovatie en ondernemerschap zijn voor de minister de hefboomen om postcorona de samenleving te versterken en futureproof te maken. Daarom wordt niet alleen extra geïnvesteerd maar wordt ook focus in de beleidsinstrumenten aangebracht.

De topics aangereikt door de relance-experten – digitaal, duurzaam en zorg – zijn een goede basis voor een missiegedreven innovatiebeleid in Vlaanderen. Op langere termijn moet werk worden gemaakt van een structureel kader voor missiegedreven innovatie. De maatschappelijke gerichtheid van het innovatiebeleid mag geen ad-hoc-aanpak zijn. Periodiek moeten de doelen kunnen worden bijgesteld en vernieuwd. Dit zal een aangepast beheermechanisme vragen met optimale betrokkenheid van de quadruplehelixactoren.

De toekomst is duurzaam en digitaal en men kan op de minister rekenen om Vlaanderen en de Vlaamse ondernemingen te helpen zich hierop voor te bereiden.

## 2. Beleidsdomein Werk en Sociale Economie

Toen minister Hilde Crevits in november 2020 de BBT van het beleidsdomein WSE voor het jaar 2021 toelichtte, zat Vlaanderen midden in de tweede coronagolf en in de eindsprint van de onderhandelingen over het VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek'.

De Vlaamse Regering reageerde krachtig met een sterk pakket aan economische en arbeidsmarktgerichte relancemaatregelen en tal van acties. Dankzij die inspanningen werden vandaag al heel wat stappen vooruitgezet hoewel de coronapandemie nog niet voorbij is. De sociaal-economische situatie herstelt zich sneller dan verwacht. Het aantal ontvangen vacatures op jaarbasis bij VDAB steeg fors van 245.731 in oktober 2020 tot 337.968 in oktober 2021. Nooit eerder heeft VDAB zoveel vacatures ontvangen.

Maar dat goede nieuws wordt flink overschaduwd door de krapte op de arbeidsmarkt. Terwijl de Vlaamse ondernemingen intussen meer openstaande vacatures in de aanbieding hebben dan voorheen, vinden ze steeds moeilijker mensen om deze in te vullen. Het tekort aan arbeidskrachten zal door de vergrijzing en de bijbehorende vervangingsvraag alleen maar toenemen. De werkloosheidsgraad is bijzonder laag, VDAB telde in oktober 2021 nog slechts 185.833 werkzoekenden.

De krapte op de arbeidsmarkt laat zich in Vlaanderen sterk voelen: twee op de drie bedrijven ondervindt moeilijkheden om werknemers te vinden. Dat geldt voor alle sectoren maar de situatie is nijpend in onder meer de horeca, de reissector, de bouw en de schoonmaak- en onderhoudssector. Zelfs uit de sector van de sociale economie, zowel bij maatwerkbedrijven als bij LDE-ondernemingen, ontvangt de minister signalen dat openstaande plaatsen maar zeer moeizaam en niet tijdig ingevuld geraken.

De 'war for talent' strekt zich uit over de hele Vlaamse arbeidsmarkt en dat maakt de uitdaging om een werkzaamheidsgraad van 80 procent te bereiken zeer groot. Om deze ambitie toch waar te maken, zet de minister sterk in op de drie strategische doelstellingen die in de beleidsnota werden vooropgesteld:

- meer mensen aan het werk;
- sterkere loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat;
- veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

### 2.1. Budgetevolutie beleidsdomein WSE

De minister toont tabellen met de budgetevolutie voor het beleidsdomein WSE (inclusief VDAB). De totale kredieten van het beleidsdomein WSE voor 2022 bedragen afgerond 3,75 miljard euro. Dat is een stijging ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2021 met 79 miljoen euro.

Deze stijging is het resultaat van enerzijds de indexering van een aantal kredieten (61 miljoen euro) en anderzijds een aantal kredietstijgingen, onder meer voor de nieuwe premie jobbonus+ (15 miljoen euro) en de volledige indexering van de inruilwaarde van de dienstencheques (13 miljoen euro).

De beleidskredieten voor het beleidsdomein zijn opgenomen in de programma's Werk (JD), Sociale Economie (JE), Competenties (JF) en de provisies (JB).

De beleidskredieten voor het programma Werk (JD) wegen het zwaarst door in het totale krediet voor 2022. Ze bedragen 2,9 miljard euro of meer dan drie vierde van het totale krediet. Daarin zitten de middelen voor zowel de dienstencheques als het Vlaamse doelgroepenbeleid.

De tweede grootste post zijn de budgetten voor het beleidsveld Sociale Economie (programma JE). Het budget bedraagt afgerond 532 miljoen euro.

Het budget dat gaat naar competentieversterkend beleid (programma JF) bedraagt 243 miljoen euro.

Het beleidsdomein WSE beschikt eveneens over twee provisies (programma JB) die samen 16 miljoen euro bevatten in 2022. Verder bedragen de apparaatskredieten voor de administratie (programma JA) ongeveer 43 miljoen euro voor zowel de personeelsuitgaven als de uitgaven voor werking.

De minister toont ook een tabel met de budgetevolutie voor het extern verzelfstandigd agentschap VDAB. Het beleidskrediet voor VDAB bedraagt bij begrotingsopmaak 2022 afgerond 717 miljoen euro. Dit is een stijging van 4 miljoen euro in vergelijking met de begrotingsaanpassing 2021. Deze stijging is hoofdzakelijk te wijten aan de toekenning van de index.

## 2.2. Beleidsinitiatieven

De minister overloopt de belangrijkste inhoudelijke beleidsinitiatieven voor 2022 en volgt daarbij de indeling in inhoudelijke structuurelementen van de BBT.

### 2.2.1. *Meer mensen aan het werk*

#### *ISE Activering – Werk*

De minister wil werkzoekenden sneller en doortastender naar de arbeidsmarkt begeleiden en wil daarbij bijzondere aandacht besteden aan langdurig werkzoekenden. Daarnaast wil ze nieuwe groepen aanspreken zoals leefloners, langdurig zieken, de neet-jongeren en herintreders.

VDAB versterkt de samenwerking met verschillende partners, waaronder de lokale besturen en het RIZIV, zodat niet-beroepsactieven sneller en vooral eenvoudiger kunnen instromen naar de VDAB-dienstverlening. VDAB werkt hiervoor aan een geoptimaliseerd instroommodel. Het is de bedoeling dat de partners en klanten vlotter de juiste dienstverlening krijgen en dat hun systemen matchen met dat van VDAB. Ook het feit dat informatie AVG-conform uitgewisseld moet worden komt aan bod.

De activeringsaanpak van VDAB moet worden versterkt. De focus ligt bij het invullen van de knelpuntvacatures. De werkgeversaanpak zal meer gericht worden op ondersteuning van bedrijven in functie van knelpuntvacatures. Het is de bedoeling zoveel mogelijk de (financiële) drempels op weg naar een job weg te nemen. De jobbonus is een zeer belangrijke maatregel die ervoor kan zorgen dat werken meer kan lonen. De dienstverlening wordt naar de klanten gebracht via bijvoorbeeld intensieve samenwerking met de lokale besturen. Voor de re-integratie van langdurig zieken streeft de minister naar 7500 re-integratietrajecten in 2022. Er wordt dus fors ingezet op de activeringsaanpak.

Het doel is elke werkzoekende te ondersteunen richting een job en waar nodig zijn of haar (loopbaan)competenties te versterken. Van de werkzoekenden wordt verwacht dat ze de kansen daartoe effectief grijpen. Activeren is een verhaal van rechten en plichten. Tegenover de aangeboden trajecten staan controle op de naleving van afspraken en waar nodig sanctionering. Daarom wil de minister de bemiddelings- en transmissieprocedure hervormen en de verwachtingen naar zowel de werkzoekenden als bemiddelaars duidelijk maken en consequenter en beter opvolgen. De digitale dienstverlening wordt daartoe juridisch verankerd. De bemiddelaars worden opgeleid om meer SMART te werken en teamleiders zullen aandacht

geven aan het transmissiebeleid van de bemiddelaars. Enkel op die manier kan de hele organisatie in deze nieuwe werkwijze worden meegenomen.

Er worden extra inspanningen geleverd voor de groep van 70.000 langdurig werkzoekenden, mensen die al meer dan twee jaar op zoek zijn naar een job. Zij bouwden door de coronacrisis een achterstand op en hebben daarom nood aan een meer sluitende begeleiding en opvolging. De minister wil de loonsubsidie (nu nog de aanwervingspremie) voor bedrijven die een langdurig werkzoekende aanwerven meer performant maken en voorzien in de nodige begeleiding op de werkvloer.

VDAB doet een specifiek aanbod aan oudere werkzoekenden en werkzoekenden in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag en zorgt voor een gerichte bemiddeling naar knelpuntberoepen, onder meer via de nieuwe begeleidingstender Integrale Begeleiding Plus (IB+). VDAB zal extra sensibiliseren bij de werkgevers- en werknemersorganisaties voor deze doelgroep. Deze maatregel is ook bedoeld voor langdurig werklozen.

Met het talenplan Vijf voor Taal van VDAB zet de minister versterkt in op de kennis van het Nederlands voor nieuwkomers, maar ook voor oudkomers en laag- of ongeletterden. Die kennis is heel belangrijk om de weg op de arbeidsmarkt te vinden. Op de website van VDAB werd voor de werkgevers al een duidelijk overzicht toegevoegd onder de titel 'Anderstalig talent tewerkstellen'. Het moet hen wegwijs maken in de taalondersteuningsmaatregelen waarvoor ze op VDAB een beroep kunnen op doen, zoals jobcoaching, IBO met taalondersteuning enzovoort. Een dergelijke website bestond nog niet waardoor een werkgever door de bomen het bos niet meer zag en het vaak al snel opgaf om een anderstalige in dienst te nemen. Ook de andere pijlers van het talenplan worden in de loop van het komende werkjaar verder uitgerold.

#### *ISE Activering – Sociale Economie*

Het ontwerp van decreet over maatwerk bij individuele inschakeling werd op 12 november 2021 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering en wordt ingediend bij het Vlaams Parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1022/1).

Individueel maatwerk biedt specifiek extra kansen voor wie een grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt, in het bijzonder personen met een arbeidsbeperking. De nieuwe maatregel moet ook zorgen voor een betere samenhang en wisselwerking tussen de sociale en reguliere jobs.

Ook binnen het collectief maatwerk wil de minister zorgen voor werk en begeleiding op maat van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Ze waakt daarbij over een zorgzame doorstroom als brug tussen de sociale en reguliere economie.

Het collectief maatwerk wordt deze legislatuur nog versterkt. In het kader van het aangescherpte Vlaams Energie- en Klimaatplan wil de minister nog deze legislatuur duizend extra jobs creëren in de sociale circulaire economie. Dat is goed voor het klimaat en voor de sociale tewerkstelling. De minister betreurt dat dit initiatief weinig aandacht heeft gekregen in de discussies over het Vlaamse klimaatplan.

#### *ISE Activering – Werk*

Daar waar ondanks alle inspanningen vacatures niet met Vlaams talent kunnen worden ingevuld, wordt ook gekeken naar talent van buiten Vlaanderen. De minister wil de samenwerking met de andere gewesten en grensregio's versterken met het oog op een grotere mobiliteit van werkzoekenden. Met de grensregio's loopt de samenwerking zeer goed dankzij verschillende Interregprojecten, zo goed zelfs dat er meer Noord-Fransen in West-Vlaanderen werken dan mensen uit Henegou-



wen. Daarom heeft de minister aan VDAB gevraagd om extra naar werkzoekenden uit Wallonië te kijken. Met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werd een nieuw samenwerkingsakkoord gesloten.

Als sluitstuk wordt gezorgd voor een snel en soepel verloop van internationale arbeidsmigratie gericht op hooggeschoolden en op het invullen van knelpuntberoepen. Voor de buitenlandse zelfstandigen treedt het nieuwe kader voor de beroepskaarten in werking op 1 januari 2022. Op die manier komt de focus te liggen op het aantrekken van innovatieve start-ups en scale-ups.

Verder maakt de minister ook werk van een warm welkom voor buitenlands top-talent. Via Flanders for Talent – Talent for Flanders zal ze dit samen met lokale partners vormgeven.

De Vlaamse Regering wil de stap naar werk voldoende lonend maken. De minister hoopt op de ministerraad van de Vlaamse Regering van 19 november 2021 een akkoord over de jobbonus voor loontrekkenden te krijgen. Voor zelfstandigen komt er een aangepaste regeling, die zich zal richten op startende zelfstandigen.

De transitiepremie blijft bestaan als activeringsmaatregel richting ondernemerschap. Naast de huidige doelgroep voor uitkeringsgerechtigde werkzoekenden wordt deze maatregel ook toegankelijk voor niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden zonder werk.

Het doelgroepenbeleid wordt meer gericht. Omdat mensen langer werken, schuift de leeftijdsgrens van de korting voor oudere werknemers op van 58 jaar naar 61 jaar in 2024. Het financiële zwaartepunt van de ondersteuning komt ook te liggen op de leeftijd van 61 jaar.

Aan de RSZ-korting voor de aanwerving van jongeren en ouderen wijzigt er niets. Het beleid blijft maximaal inzetten op hun activering en aanwerving. VDAB zal voor oudere werkzoekenden het nieuwe instrument jobhunting inzetten.

#### *Meer mensen aan het werk – begroting 2022*

Het totale beleidskrediet voor het inhoudelijk structuurelement Activering – Werk bedraagt 1,2 miljard euro. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2021 is dit beleidskrediet met 18,3 miljoen euro gestegen. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan het beschikbaar stellen van 15 miljoen euro voor de nieuwe maatregel jobbonus+ voor startende zelfstandigen. Het krediet voor de jobbonus voor werknemers bedraagt 177 miljoen euro maar staat voorlopig nog ingeschreven bij het beleidsdomein Financiën en Begroting. Daarnaast speelt vooral de indexering van de kredieten een rol in de verdere stijging van de beleidskredieten van onder meer de VOP en de toelage aan VDAB.

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het ISE Activering – Sociale Economie bedraagt afgerond 520 miljoen euro. Het beleidskrediet is toegenomen met ongeveer 5,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2021. Deze stijging is onder andere te verklaren door de toekenning van de index (stijging met 9,3 miljoen euro) en de geactualiseerde raming voor de SINE-maatregel (daling met afgerond 3,9 miljoen euro). SINE wordt vanaf 1 januari 2023 in het individueel maatwerk ingekanteld en zal vervolgens na twee jaar definitief uitdoven.

### *2.2.2. Sterke loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat*

#### *ISE Loopbanen*

Sterke loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat is de tweede strategische doelstelling. Zoals geweten, is het voor de minister zeer belangrijk dat er voldoende wordt deelgenomen aan opleidingen. Ze wil er ook voor zorgen dat werk en gezin beter op elkaar aansluiten en streeft naar een goede balans tussen werk en privéleven. De dienstencheques en thematische verloven zijn daartoe de belangrijkste instrumenten.

Het systeem van de dienstencheques blijft ook een belangrijke tewerkstellingsmaatregel. In dit stelsel werken meer dan 100.000 werknemers bij bijna 800.000 gebruikers. De volledige indexering heeft de minister al eerder toegelicht. Voor 2022 betekent dit meer dan 16 miljoen euro extra voor de sector, op termijn zal dit oplopen tot 40 miljoen euro. De minister verwacht wel dat dit extra budget bijdraagt tot het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van de werknemers.

In het kader van de thematische verloven wordt het voor personeelsleden in de publieke sector, die in het uitdovend stelsel van loopbaanonderbreking zitten, mogelijk om de loopbaanonderbreking tijdelijk te pauzeren. Op die manier kunnen ervaren werknemers uit de publieke sector, zoals leerkrachten die in een landingsbaan zitten, beslissen om bijvoorbeeld gedurende een jaar opnieuw meer te werken zonder hun recht op de landingsbaan te verliezen.

De minister wil ook intensief loopbaantransities en -bewegingen faciliteren. Mensen worden aangemoedigd om regelmatig stil te staan bij hun loopbaan en hun competenties. VDAB werkt momenteel aan een gepersonaliseerd loopbaanplatform. Hierbij wordt ingezet op het aanbieden van werk met jobsuggesties op maat, competentieversterking en oriëntatietools voor iedere burger.

De loopbaancheques zijn een belangrijk instrument om loopbaanbegeleiding te ondersteunen. Het gebruik van de loopbaancheques is evenwel teruggeslagen. VDAB voorziet ook in 2022 in begeleiding voor kwetsbare werknemers, waaronder werknemers in opzegtermijn of gedekt door een verbrekingsvergoeding.

Werkgevers en werknemers worden ondersteund bij werk-naar-werktransities. Recent is hiervoor in samenwerking met VDAB het proefproject Careerflow opgestart. Careerflow bestaat uit een brede groep partners die werkgevers en werknemers doen nadenken over mogelijke loopbaanstappen en daarbij de nodige ondersteuning bieden. Met deze projecten wil de minister de tijd tussen werkloos worden en het vinden van een nieuwe job stevig inkorten.

#### *ISE Competenties*

De minister blijft doelgericht inzetten op een toekomstgericht en kwaliteitsvol opleidingsaanbod voor iedereen. Een cultuur van levenslang leren ontstaat niet als de 'goesting' om te leren ontbreekt. De dienstverlener van de overheidsopdracht Leergoesting zal in het voorjaar van 2022 onder meer een onlineplatform opzetten ter ondersteuning van ondernemingen. Er is ook het actieplan e-leren.

Tijdens dit schooljaar (2021-2022) loopt een experiment waarbij het contingent van het Vlaams opleidingsverlof verdubbelt wanneer het initiatief voor het volgen van een opleiding zowel van de werknemer als de werkgever uitgaat, dat is het zogenaamd gemeenschappelijk initiatiefrecht. 'Blended leren' werd permanent mogelijk gemaakt in de regelgeving.



De lat voor levenslang leren moet hoger worden gelegd en daarom worden concrete stappen gezet voor het ontwikkelen van een individuele leer- en loopbaanrekening, die alle rechten en incentives voor een burger bundelt in een persoonsvolgend ontwikkelbudget. Een zopas afgerond VIONA-onderzoek heeft de mogelijkheden onderzocht om in Vlaanderen een dergelijke leer- en loopbaanrekening vorm te geven. Met de resultaten wordt binnenkort aan de slag gegaan.

Duaal leren moet als volwaardige leerweg een nieuwe boost krijgen. Vanaf september 2022 wordt gestart met duaal leren in het volwassenenonderwijs.

Het Partnerschap Levenslang Leren zal de synergie en samenwerking rond leren versterken en de omslag naar een echte leercultuur ondersteunen.

Bij al deze hefboomen voor een echte leercultuur en meer loopbaanzekerheid vormt het advies van de arbeidsmarktexperten voor de minister een belangrijke inspiratiebron.

Er wordt gewerkt aan een competentieprognosemodel om de nood aan competenties en de verwachte tekorten op macroniveau in kaart brengen. Dit model moet een inzicht geven in de behoefte aan om- en bijscholing op sector-, cluster- en ondernemingsniveau en voor de Vlaamse arbeids- en opleidingsmarkt als geheel.

#### *Sterke loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat – begroting 2022*

Het beleidskrediet voor de maatregelen onder het ISE Loopbanen bedraagt afgerond 1,7 miljard euro. Er is een toename met ongeveer 57,7 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2021.

Die stijging is voornamelijk te verklaren door de toename van de middelen voor de maatregel dienstencheques. Er wordt in 13 miljoen euro nieuwe beleidsruimte voorzien voor de aanpassing van het huidige indexatiemechanisme; er is een positieve bijstelling van 11,8 miljoen euro voor de verwachte groei van het aantal aangekochte dienstencheques en een indexatie van 35,7 miljoen euro. Daarnaast is er een vermindering van het budget met 1,9 miljoen euro wegens een lagere prognose van het aantal aangekochte dienstencheques.

Het budget voor het Vlaams zorgkrediet kent een toename van 1,1 miljoen euro door een indexatie van 1,8 miljoen euro en een negatieve bijstelling van 654.000 euro wegens het uitdoven van het stelsel loopbaanonderbreking. Het krediet voor de aanmoedigingspremies landingsbanen neemt af met 1,8 miljoen euro omdat de verwachte uitgaven elk jaar dalen door een lagere instroom dan uitstroom.

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het ISE Competenties stijgt licht tot 243 miljoen euro, 2,7 miljoen euro meer dan bij begrotingsaanpassing 2021.

#### *2.2.3. Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt*

De derde en laatste strategische doelstelling is die van veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Grote maatschappelijke uitdagingen brengen de arbeidsmarkt in voortdurende transitie. Ondernemingen, organisaties en hun werkvloeren worden ondersteund om uit te groeien tot inclusieve ondernemingen en werkvloeren. Daarvoor loopt er in 2021 en 2022 een ESF-oproep Inclusieve ondernemingen, waarbij tien projecten voor bijna 22 miljoen euro worden ondersteund om te werken rond inclusie op de werkvloer. De minister start in 2022 ook met een platform rond inclusief ondernemen. Dat platform zal de expertise vanuit verschillende projecten breed

beschikbaar maken. In het kader van de relance komt er ook een brede oproep voor (inter)sectorale partnerschappen die aan ondernemingen competentiechecks, loopbaanadvies en begeleiding bij interne jobmobiliteit en werk-naar-werktransities aanbieden. Daarnaast zet de minister in op ondersteuning bij transformaties en maatschappelijke uitdagingen.

In het kader van de krapte op de arbeidsmarkt is het belangrijk om de mensen die zich nu al op die arbeidsmarkt bevinden daar ook te houden. De minister wil dan ook sterker dan ooit inzetten op het aantrekkelijk en werkbaar maken en houden van jobs. Samen met de sociale partners wordt het huidige actieplan 'Werkbaar werk' uitgevoerd en bijgestuurd. Er komt overleg om tot een nieuw beleid op lange termijn te komen. Daarbij zal er aandacht zijn voor enkele nieuwe thema's zoals de rol van technologie en innovatie en bewegen en energie op het werk. Met de werkbaarheidscheques worden ondernemingen ondersteund om op een laagdrempelige manier aan de slag te gaan met werkbaarheid. De minister is tevreden dat de cheques na een moeilijke start aan populariteit winnen. In 2021 werden al 436 aanvragen ingediend en dat is bijna een verdubbeling in vergelijking met 2020.

Telewerken is in de huidige situatie actueler dan ooit tevoren. Ook in een postcorona-tijdperk kan telewerken volgens de minister zeker een meerwaarde hebben. Het biedt niet alleen de mogelijkheid om de balans tussen werk en gezin evenwichtiger te maken, maar is meer en meer ook een manier om als werkgever aantrekkelijk te zijn voor potentiële (jonge) werknemers. Nu intensief telewerken waar mogelijk opnieuw wordt opgelegd, wijst de minister nogmaals op de mogelijkheden van de werkbaarheidscheque. Er werd een actieplan Telewerk opgesteld dat in 2022 verder wordt uitgevoerd.

De sectorconvenanten gaan in op thema's zoals levenslang leren en werkbaar werk. Ze geven prioriteit aan inclusie en maken werk van de zelfregulering op het vlak van non-discriminatie. De sectoren werd gevraagd om krachtig in te zetten op de intersectorale samenwerking en daarvoor werd onder andere drie intersectorale adviseurs ingeschakeld. Zij zullen in 2022 onder meer een netwerk voor terreinwerkers opzetten met het oog op concrete samenwerkingsprojecten. Specifiek wat betreft non-discriminatie werd met alle sectoren die bij de sectorconvenanten zijn betrokken een addendum 'Non-discriminatie en inclusie' afgesloten voor 2021-2022. De sectoren zijn gestart met een systematiek van monitoring en op sector-niveau worden er gerichte acties opgezet.

Om sociaal en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap gericht te kunnen ondersteunen, loopt er een evaluatie van het Ondersteuningsdecreet (het decreet betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen). Er wordt bekeken hoe het sociaal ondernemerschap vernieuwende antwoorden kan bieden op nieuwe maatschappelijke uitdagingen. De oprichting van sociale ondernemingen wordt doorlopend ondersteund via een gerichte subsidieoproep. Die oproep gebeurt vier keer per jaar.

De minister verwijst in dit verband naar Trividend cv, het Vlaamse participatiefonds in de sector van de sociale economie. Het fonds is een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse overheid en private partners. Op het vlak van sociale financiering kent Trividend een groeiende portefeuille zowel in kwantiteit als kwaliteit. Met de activiteiten rond maatschappelijk verantwoord ondernemen, wordt een brug geslagen naar het menselijk kapitaal van de bedrijven. Daaraan wordt gewerkt in de al vermelde ESF-oproepen rond transitie en inclusieve ondernemingen.

*Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt – begroting 2022*

Het beleidskrediet voor de twee maatregelen onder het ISE Duurzame arbeidsmarkt Werk bedraagt afgerond 13,4 miljoen euro. Dit is een daling van 15,2 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2021, een daling die zich volledig bij het beleidskrediet voor de sectorfondsen situeert. Dat neemt af omdat het krediet voor een groot deel van de sectorconvenanten 2021-2022 al in 2021 werd vastgelegd. Het beleidskrediet voor 'Focus op talent' blijft ongewijzigd in vergelijking met de begrotingsaanpassing 2021.

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het ISE Duurzame arbeidsmarkt Sociale Economie bedraagt afgerond 12 miljoen euro. De kredietwijziging ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2021 is met 79.000 euro zeer beperkt en is volledig te wijten aan indexatie.

*2.2.4. ISE Themaoverschrijdend*

De drie grote strategische doelstellingen zullen ook de basis vormen van een Vlaamse activeringsconferentie die de minister samen met de sociale partners wil opzetten. Ze wil samen met hen op zoek gaan naar sterke oplossingen voor de bekende structurele uitdagingen.

Een deel van de hefboomen om de werkzaamheidsgraad te verhogen, zit uiteraard op het federale niveau. De Federale Regering heeft recent in haar begrotingsakkoord mogelijkheden gecreëerd voor asymmetrisch arbeidsmarktbeleid. Dat is ook nodig en heel wat Vlaamse vragen op dat vlak werden in het federaal begrotingsakkoord 2022 meegenomen. Het is nu zaak om hier concreet werk van te maken. De minister kijkt uit naar de nieuwe interministeriële conferentie over knelpuntberoepen die federaal minister van Werk Pierre-Yves Dermagne op korte termijn zal organiseren.

De Vlaamse Regering zet in op de verdere uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht, waarin belangrijke budgetten voor Werk en Sociale Economie zijn opgenomen.

In 2022 wordt ook het nieuwe programma van het ESF voor de periode 2021-2027 goedgekeurd. In dit programma focust de minister op de vorming van lokale partnerschappen met (clusters van) steden en gemeenten en andere betrokken actoren. Het is ook haar ambitie om in 2022 en 2023 de regierol inzake lokale sociale economie uit te breiden naar een bredere lokale regie voor Sociale Economie en Werk.

Ook in een programma zoals Digibanken wordt de kaart van samenwerking met het lokale niveau getrokken. De minister kijkt uit naar de resultaten van de eerste oproep voor dit programma. De eerste oproep werd op 15 november 2021 formeel afgesloten. Er werden al 29 dossiers ingediend om een voortraject op te starten en zes dossiers voor een implementatietraject. De kwaliteit van de dossiers stemt de minister tevreden.

De grote uitdagingen op de arbeidsmarkt vragen ook om een goed werkend overheidsapparaat. Daarom blijft de minister streven naar een performante en klantgerichte overheid die de middelen op een effectieve manier aanwendt. Dat is ook in het beleidsdomein WSE van bijzonder belang.

In het kader van de kennisagenda van het beleidsdomein wordt ingezet op een werkgelegenheidsbeleid dat door objectieve data wordt ondersteund. Er wordt veel belang gehecht aan de analyses van het Steunpunt Werk, de vele VIONA-onderzoeken en de adviezen van de arbeidsmarktexperten.

*ISE Themaoverschrijdend – begroting 2022*

Onder het ISE Themaoverschrijdend bevinden zich de middelen voor de ondersteuning en versterking van het tewerkstellingsbeleid. Het betreft voornamelijk onderzoeksactiviteiten waaronder de VIONA-middelen en de middelen voor het Steunpunt Werk, de budgetten van het ESF en een toelage aan de SERV.

Het totale budget voor deze ISE bedraagt 25,8 miljoen euro en bestaat overwegend uit de ESF-middelen (24 miljoen euro). Het budget daalt met 3,8 miljoen euro ten opzichte van 2021, in hoofdzaak als gevolg van een daling van de uitgaven op het begrotingsfonds voor ESF 2014-2020 met 3,7 miljoen euro.

### 2.3. Conclusie

Minister Hilde Crevits besluit dat 2022 het jaar moet worden waarin wordt geïnvesteerd in mensen, kansen worden geboden aan alle talenten om voldoende of opnieuw aansluiting te vinden met de arbeidsmarkt en in duurzame loopbanen wordt geïnvesteerd. De minister wil cruciale stappen vooruit zetten naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent. Meer mensen aan de slag is een werk van velen voor velen.

## II. Bespreking

### 1. Tussenkomen van de leden

#### 1.1. Tussenkomen van de Open Vld-fractie

##### *Tussenkomen van Tom Ongena*

*Tom Ongena* zal zich beperken tot het belangrijkste thema in het beleidsdomein Werk, namelijk de krapte op de arbeidsmarkt. Elke dag komt er een sector bij waar werkgevers aan de alarmbel trekken omdat ze geen mensen vinden voor de vacatures. Om de krapte aan te pakken, is een gamma aan maatregelen nodig. Een eerste grote maatregel is ervoor zorgen dat werken beter loont, bijvoorbeeld met de jobbonus die nu aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd. Het lid gaat ervan uit dat de minister in haar antwoord zal toelichten wat er juist beslist is en welke looncategorieën er recht op zullen hebben, alsook de verhouding tussen de transitiepremie en de jobbonus+. Wordt die bonus één keer per jaar of maandelijks uitbetaald?

In het regeerakkoord staat het voornemen om allerhande Vlaamse premies en sociale tegemoetkomingen niet langer te laten afhangen van het statuut maar op basis van het inkomen uit te keren. Dat pleidooi was recent ook te horen bij de bespreking van het Energiedecreet. Die ingreep is belangrijk om de werkloosheids- of inactiviteitsval tegen te gaan en het effect van maatregelen als de jobbonus niet teniet te doen. Het lid vraagt de minister de Vlaamse Regering aan te zetten tot een consequente aanpak en een stappenplan. In het kader van de VBH is daar al een heel interessant rapport over opgesteld. De minister zou daar als minister van Werk een coördinerende rol in kunnen spelen.

Arbeid moet betaalbaar blijven voor werkgevers. Vlaanderen heeft op dat vlak enkel een paar bescheiden mogelijkheden, waaronder de doelgroepkortingen. Nadat de aanwerving van oudere werkzoekenden succesvoller en dus duurder was dan verwacht, wordt de doelgroepkorting voor ouderen selectiever toegekend via een gefaseerde verhoging van de minimumleeftijd. Welke budgettaire impact zal dat de volgende jaren hebben? Voorts maakt de BBT gewag van scenario's in het kader van de nieuwe richtlijn Youth Guarantee, die de leeftijdsgrens voor jongeren

optrekt van 25 naar 30 jaar. Heeft dat een impact op de afbakening van de groep jongeren die in aanmerking komen voor de doelgroepkorting?

Hoe zal de doelgroepkorting op maat er precies uitzien? Het criterium zou langdurige werkloosheid zijn, maar is dat een relevant en afdoend criterium voor een korting op maat? Gezien het magere succes van de premie voor langdurig werkzoekenden is het maar zeer de vraag wat de toegevoegde waarde is van een doelgroepkorting die louter in functie van de werkloosheidsduur staat.

De 200.000 officiële werkzoekenden zijn de eerste stock van potentiële werknemers. Tom Ongena is tevreden met de aangekondigde activeringsconferentie. Kan de minister het doel en de opzet ervan toelichten? Het lid suggereert enkele merkwaardige evoluties op de agenda te zetten. In de eerste plaats is er de vaststelling dat VDAB mensen in het SWT-stelsel naar het stelsel van wijk-werken oriënteert. Het is onaannemelijk dat SWT'ers met doorgaans veertig jaar werkervaring plots zo een grote afstand tot de arbeidsmarkt vertonen dat ze een jaar in het wijk-werken moeten doorbrengen. Hoe wordt de instroom naar wijk-werken bepaald? Wat levert het wijk-werken nu eigenlijk op inzake activering van de werkzoekenden?

Uit recente cijfers blijkt dat VDAB te weinig inspanningen levert om SWT'ers te activeren. Zal de minister acties ondernemen voor een betere activering? Het lid verzet zich tegen de idee dat SWT'ers met rust moeten worden gelaten. Ook voor hen zelf is het vaak een goede zaak dat ze arbeidsactief blijven.

Wanneer zal de gemeenschapsdienst in werking treden? Tom Ongena heeft de indruk dat het uitwerken van deze maatregel wat aansleept. Onder welke concrete vorm zal dit gebeuren? Wat zal de verhouding zijn met wijk-werken?

Er komt een nieuwe werkvorm GLOW, wat staat voor Groeien en Leren op de Werkvloer. GLOW vervangt de begeleidingsvormen tijdelijke werkervaring en GOB en dat is een verrassing voor het lid. Waarom komt die aanpassing er opeens? Is de TWE geëvalueerd? Kan GLOW net als TWE maximaal twee jaar worden ingezet om een werkzoekende te activeren?

De almaar langer wordende lijst van knelpuntberoepen en -vacatures bewijst dat er jobs zijn. De Federale Regering geeft aan de langdurig werkzoekende die een knelpuntvacature invult een premie, in de vorm van het behoud van een deel van de werkloosheidsuitkering gedurende de eerste drie maanden. Daarom vraagt het lid de minister met aandrang om werkzoekenden hier optimaal naartoe te leiden. Zullen de SWT'ers, naast een deel van hun werkloosheidsuitkering ook het supplement behouden dat ze van hun vorige werkgever ontvangen?

Gelet op de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, is het nodig gemotiveerde maar minder gekwalificeerde werknemers op te leiden op de werkplek met werkplekleren maar ook met individuele beroepsopleiding. Op het einde van de vorige regeerperiode hebben de toenmalige minister van werk en de werkgeversorganisaties het engagement aangegaan om het aantal IBO's te verdubbelen. Vandaag is er eerder een achteruitgang. Hoe komt dat volgens de minister? Kan de minister nieuwe inspanningen doen om dat engagement waar te maken?

Daarnaast is er ook het duaal leren: op papier een mooi instrument, maar in de praktijk deinzen werkgevers terug voor te veel paperassen en bemoeienissen vanuit het onderwijs. Hoe wil de minister deze drempelvrees wegwerken?

Activeren kan helaas niet zonder controleren en sanctioneren, zeker als de vacatures er zijn en als het welvaartsmodel afhangt van de invulling ervan. Uit recente cijfers blijkt dat er wel een en ander mangelt aan het transmissiebeleid van VDAB.

Het lid vraagt met aandrang om bij de hervorming van de bemiddelingsprocedure te streven naar een meer eenvormige en kordate aanpak door de bemiddelaars.

2021 was het jaar van de opleiding. In de BBT staat dat de minister werk wil maken van de individuele leer- en loopbaanrekening. Kan ze toelichting geven over hoe die concreet vorm zal krijgen? De afstemming met het federale niveau zal belangrijk zijn om een verschil in de systemen te vermijden.

Langdurig zieken, ondertussen een half miljoen mensen, moeten wanneer ze dat fysiek aankunnen, worden aangespoord om terug aan het werk te gaan, eventueel op een aangepaste manier. De Vlaamse Regering is vragende partij om VDAB sneller inspraak te geven in federale re-integratietrajecten. Op welke manier zal dat gebeuren? Het proefproject met de arbeidsgeneesheren wordt voortgezet. Het klopt dat de rol van de externe diensten voor preventie en bescherming te bescheiden is gebleven in het re-integratieproces. Op welke manier zal de communicatie tussen deze diensten en VDAB worden versterkt? Komt er een communicatieplatform tussen adviserend artsen, huisartsen, arbeidsartsen en VDAB om langdurig zieken sneller en efficiënter te kunnen re-integreren op de werkvloer bij hun huidige of een andere werkgever?

Voor de volledige indexering van de inruilwaarde van dienstencheques wordt 16 miljoen euro ingeschreven. De kostprijs kan op termijn oplopen tot 40 miljoen euro. Dat is een goede maatregel om de rendabiliteit van de dienstencheque-ondernemingen te helpen verzekeren. Het geeft de ondernemingen op korte termijn wat meer ademruimte. Op lange termijn zal het allicht niet voldoende zijn. Idea Consult ontwikkelde een projectietool om de rendabiliteit van de dienstencheque-ondernemingen te monitoren. Het zou een steekproef genomen hebben bij een zestigtal dienstenchequeondernemingen. Hoeveel daarvan waren er verlieslatend in 2020 en hoe is dat aantal geëvolueerd in 2021, dus voor de 100 procentindexering van de inruilwaarde? Tom Ongena pleit voor een hervorming van het dienstenchequesysteem en verwacht wel wat van een facturatiemodel. Hij heeft zelf eerder enkele alternatieve systemen gesuggereerd, die ook besproken werden met de administratie. Het lid vraagt om die denksporen ernstig onder ogen te nemen.

#### *Tussenkomst van Maurits Vande Reyde*

*Maurits Vande Reyde* zegt dat zijn fractie achter de begrotings- en beleidsplannen van de minister voor het beleidsdomein EWI staat. Het lid ziet een duidelijke rode lijn in de BBT voor EWI. De minister kiest ervoor om de fundamenteën van de economie te versterken en vooral de productiviteit op te krikken, wat nodig is voor een hogere werkzaamheidsgraad. De productiviteitsgroei is afgezwakt en dat is problematisch. Het lid steunt de trends die de minister eerder heeft ingezet, namelijk de budgetverschuiving van economische steun en subsidies naar steun aan de fundamenteën van de economie: O&O, innovatie en digitalisering. Dat sluit aan bij de aanbevelingen van de Vlaamse Brede Heroverweging. Het herstel van de productiviteitsgroei zal vooral door innovatie en digitalisering worden bereikt. De Open Vld-fractie staat achter deze verschuiving.

De steun aan O&O is in deze regeerperiode sterk gestegen. De rapporten in het kader van de VBH bevatten enkele aanbevelingen die deze steun nog meer tot zijn recht kunnen doen komen, waaronder het selectiever inzetten van steun, met vooral steun aan kmo's, en een betere afstemming op de federale steun. Hoe kijkt de minister naar de resultaten van deze studie? Overweegt ze om de O&O-steun nog selectiever te maken of meer te richten op kmo's? In welke mate zullen de aanbevelingen van de VBH doorwegen in de hervormingen? Als een bedrijf ook federale fiscale O&O-steun geniet, heeft de Vlaamse steun een kleinere toegevoegde waarde. Wat is de mening van de minister daarover? Zijn er mogelijkheden om te onderzoeken hoe steunmaatregelen efficiënter kunnen worden gecombineerd?



Maurits Vande Reyde begrijpt dat de beste oplossing is om beide instrumenten in dezelfde hand te brengen maar daarvoor is er een staatshervorming nodig.

Het lid informeert voorts of twee van de vier externe studies van de VBH, namelijk over carbon leakage en het strategische basisonderzoek, intussen al zijn opgeleverd. Zullen de resultaten bekend zijn voor de definitieve stemming over de begroting 2022?

Het on hold zetten van 153 miljoen euro, waarvan 100 miljoen euro voor O&O, in 2022 is een van de maatregelen om het begrotingstekort terug te dringen. Op welke basis en wanneer zal beslist worden om die middelen alsnog in te zetten? Zijn dat louter budgettaire overwegingen of spelen andere factoren mee?

Verschillende vormen van bedrijfssteun worden gekoppeld aan duurzaamheidsplannen. Maurits Vande Reyde vraagt de minister erover te waken dat dit geen onoverkomelijke administratieve drempel wordt, die vooral voor de kleinere bedrijven doorweegt. Hoe ver staat het overigens met de aangekondigde schrapsessies om de administratieve lasten te verminderen?

Het Flanders Future Techfund, opgericht in 2019, heeft nog maar één investeringsbeslissing genomen en die is zelfs nog niet uitgevoerd omdat de ESR-neutraliteit nog moet worden onderzocht. Bij de oprichting werd nog verwezen naar het grote potentieel van het fonds maar nu lijken de investeringen uit te blijven. Hoe komt het dat, ondanks de aanzienlijke kosten voor overhead en juridische adviezen, er na drie jaar nog geen enkele beslissing is uitgevoerd? Volgens de BBT wordt er aan een herpositionering gedacht, wat kan slaan op een versterking maar ook op een afbouw. Wat houdt die herpositionering van het FFTF precies in? Wat zal de eventuele nieuwe focus zijn? Welke aanpassing zal de minister doen? Zal het fonds nog investeren in de strategische onderzoekscentra en de universiteiten?

Zeer binnenkort valt de federale beslissing over de veiling van 5G. Kan de minister wat meer informatie geven over de Tower Company, die zich zal buigen over nutsvoorzieningen voor 5G?

Flanders DC is eerder al van een structurele naar een ad-hocfinanciering gegaan, nu wordt opnieuw bijgestuurd. Wat betekent de bijsturing precies, ook voor de financiering?

Maurits Vande Reyde besluit met enkele vragen over het beleidsveld Sociale Economie. Tegen wanneer zullen het kaderdecreet Individueel Maatwerk en de uitvoeringsbesluiten klaar zijn? Is er in voldoende begeleiding voorzien voor werknemers maar vooral ook voor de werkgevers? Werkgevers moeten worden aangemoedigd om mee te gaan in deze maatregel.

Verder gaat het lid ervan uit dat de terugvalpositie voor werknemers, waar de minister veel belang aan hecht, er effectief komt. In de BBT voor WSE wordt individueel maatwerk als een tussenstadium beschreven. Wordt het dan een volwaardige doorstroomoptie vanuit collectief maatwerk?

Er is volgens het lid een lage vertegenwoordiging in de sociale economie van mensen met een migratieachtergrond. Een van de verklaringen is dat die doelgroep vaker thuis wordt opgevangen. Wat zal de minister doen om de vertegenwoordiging van doelgroepwerknemers met een migratieachtergrond te verbeteren, mede gelet op het fenomeen van de vergrijzing in de sector van de sociale economie?



## 1.2. Tussenkomenst van de Vooruitfractie

### *Economie, Wetenschap en Innovatie*

*Caroline Gennez* toont zich namens de Vooruitfractie vrij tevreden over de klemtonen in de begroting voor Economie, Wetenschap en Innovatie. Positief zijn de extra investeringen in de onderzoekscentra, het doelgerichter worden van economische steunmaatregelen zoals de kmo-portefeuille en de strategische transformatiesteun, de voorwaarde van maatschappelijke meerwaarde voor innovatiesteun, meer outputcontrole van de O&O-steun en minder subsidies maar meer terugbetaalbare voorschotten, waarborgen en participaties voor bedrijven. Maar om het innovatiebeleid echt missiegerichter te maken, zijn er volgens het lid fundamenteelere keuzes nodig. Er wordt dan wel elk jaar 20 miljoen euro besteed aan het moonshot-programma maar de rest van de middelen blijft zonder echte keuzes, zonder een duidelijke richting. Dat is misschien onvermijdelijk in een BBT. De Vooruitfractie hoopt dat de antwoorden op de schriftelijk ingediende technische vragen meer klaarheid zullen brengen.

De VBH is door het beleidsdomein EWI goed en rigoureuus uitgevoerd. Voor het lid had de minister deze begroting moeten aangrijpen om de conclusies daarvan te verwerkelijken. De projectgroep EWI merkt op dat het percentage O&O in het overheidsbudget tegen het einde van de legislatuur zal dalen. Om de overheidsnorm van 1 procent van het bbp te halen, dient het Vlaamse overheidsbudget de komende drie jaar met 633 miljoen euro of jaarlijks met 211 miljoen euro te stijgen. Die middelen staan niet in de begroting waardoor Vlaanderen afglijdt naar 0,73 procent van het bbp. Samen met de investeringen van de federale overheid en Horizon Europe bedraagt de O&O-investering van de overheid 0,84 procent van het bbp tegen 2024. Er is dus zeker nog een bijkomende inspanning nodig om aan de algemene 3 procentnorm te voldoen.

In het rapport van de VBH staat dat de VLAIO-subsidies voor O&O een additioneel en duurzaam effect hebben op werkgelegenheid, innovatieoutput en het aantal patenten. Dit effect is vooral significant voor kleine bedrijven met minder dan vijftig werknemers. De directe O&O-subsidies voor grote bedrijven doen dan wel de Vlaamse uitgaven stijgen maar hebben volgens de uitgevoerde studie voor de bedrijven zelf een effect dat "statistisch niet verschillend is van nul". Caroline Gennez suggereert de minister die subsidies te heroriënteren naar kleinere bedrijven. Hoe zal de minister de subsidies voor de grote bedrijven afbouwen? Voor een algemeen doeltreffend innovatiebeleid dient de Vlaamse Regering wel degelijk samen te werken met het federale beleidsniveau. Het marginale nut van de Vlaamse subsidies voor grote bedrijven daalt immers nog verder als ze gecumuleerd worden met federale fiscale maatregelen.

De kmo-portefeuille kan een krachtig instrument zijn om de productiviteit te verhogen. De minister kijkt aan de hand van controles naar de opleidingen die niet meer gesubsidieerd mogen worden en gaat ook voor een hervorming. De Vooruitfractie suggereerde al eerder dat de kmo-portefeuille veel doelgerichter kan worden ingezet en is dan ook tevreden met dit initiatief. Hoe zal de bijsturing verlopen? Komt er een limitatieve lijst van opleidingen? Hoe worden opleidingen gestimuleerd die de digitalisering en verduurzaming van de economie ondersteunen? Welke parameters zullen er worden gehanteerd om de kwaliteit te bewaken?

De fractie van het lid staat achter de uitgangspunten van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met PMV, waaronder de financiering op basis van de ESG-principes. De participaties moeten daarenboven zoveel mogelijk bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen of SDG's. Kan de minister al informatie geven over de lopende evaluatie? Hoe verloopt die evaluatie? Wat zijn de gevolgen voor de

nieuwe samenwerkingsovereenkomst? Worden de lopende projecten die niet aan de uitgangspunten beantwoorden, afgebouwd?

Voorts informeert Caroline Gennez hoe de halvering van de uitgaven inzake koolstoflekage in het kader van de EU-regelgeving concreet gebeurt.

Flanders DC promoot ondernemerschap, internationalisering, innovatie en duurzaamheid in de creatieve sector. Volgens een doorlichting van KPMG voert de organisatie haar kerntaken succesvol uit. De vzw heeft te horen gekregen dat haar budget wordt gehalveerd en dat ze meer eigen middelen moet genereren, maar krijgt daar maar twee maanden voor. Daarenboven weet de vereniging niet precies wat de verwachte transitie moet inhouden. De minister zei al dat er gesprekken lopen en het lid pleit voor het voortzetten van een constructieve dialoog. Wat wil de minister met de transitie bewerkstelligen?

### *Werk en Sociale Economie*

De budgetten voor het beleidsdomein WSE stijgen licht, maar dan vooral voor het beleidsveld Werk. De Vooruitfractie had graag gezien dat er meer middelen naar de sociale economie zouden gaan omdat er veel mensen met een indicering voor sociale economie niet aan het werk zijn. In 2020 werden de middelen voor de sociale economie enkel geïndexeerd, de SINE-middelen daalden zelfs. Er zijn meer dan 9000 geïndiceerde werkzoekenden met een advies sociale economie voor maatwerk en lokale diensteneconomie. Eind 2019 waren er daarenboven 4500 niet-werkende werkzoekenden met een advies arbeidszorg. Er is dus een groot potentieel aan werkkrachten voor de sociale economie. Vaak hebben die mensen een productiviteitshandicap maar in de sociale economie kunnen ze bijdragen aan de maatschappij. Hun return, zelfs financieel, zou veel groter zijn met dan zonder job. Waarom investeert de minister niet extra in plaatsen in de sociale economie?

Voor de dienstenchequesector vraagt de fractie dat de extra middelen er komen onder voorwaarde van een goed sociaal akkoord met betere loon- en arbeidsvoorwaarden voor de werknemers. De huishoudhulpverleners doen hun werk nu aan een schamele 11,5 euro per uur en komen door het vele deeltijdse werk vaak slechts aan een ontoereikend loon van 1000 euro per maand. Vooruit vraagt daarenboven een realistische mobiliteitsvergoeding voor de dienstenchequewerknemers. De huidige 13 eurocent per kilometer is zwaar ontoereikend. Het Vlaamse overheidspersoneel krijgt 37 eurocent. Daarenboven worden ook de kosten van verplaatsingen tussen twee klanten ondermaats vergoed.

De minister wil dan wel inzetten op een effectievere doelgroepkorting maar in de BBT blijft de leeftijd het belangrijkste criterium. Is een compensatie van zowel de werknemers als de werkgevers op basis van productiviteitsverlies geen betere maatstaf? Het productiviteitsverlies geeft de afstand tot de arbeidsmarkt realistischer weer.

Caroline Gennez sluit zich aan bij de vragen van Tom Ongena over werkplekcleren, IBO en GLOW. Een betere ondersteuning en bemiddeling door de begeleider van VDAB is een goede zaak. Ook de audit van het Rekenhof toont de noodzaak daarvan aan. Het aantal kwetsbare profielen dat via een IBO aan de slag kan, blijft evenwel zeer beperkt. Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat er meer doelgroepen ervaring kunnen opdoen en werk vinden via een IBO?

Vooruit is een koele minnaar van de gemeenschapsdienst die in het Vlaamse regeerakkoord werd aangekondigd. Hoe zal die worden geoperationaliseerd? Met de hervorming van PWA naar wijk-werken is het succes ervan gedaald en hopelijk wordt er met de gemeenschapsdienst niet in dezelfde val getrapt.

Voor de jobbonus voor werknemers en zelfstandigen was in de meerjarenraming een budget toegekend van 329 miljoen euro in 2021 en 336 miljoen euro in 2022. Bij de BO 2022 wordt nu beslist dat de jobbonus enkel zal worden toegekend aan werknemers, waardoor de budgettaire kost beperkt blijft tot 182 miljoen euro. Wel maakt de minister in de begroting WSE een budget vrij van 15 miljoen euro voor de jobbonus+, een premie voor startende zelfstandigen. Ook Vooruit wil dat werken lonender wordt, dat er meer mensen aan het werk gaan en dat er middelen gaan naar de laagste inkomens om armoede te bestrijden. Maar de partij is altijd kritisch geweest over de doelmatigheid van de maatregel in combinatie met de federale werkbonus. Ook inzake deze maatregel pleit Caroline Gennez voor grondig overleg met de federale overheid maar ook voor het volledig uitputten van het budget dat initieel begroot was. Dat kan in het beleidsdomein WSE maar er is ook nood aan betaalbare kinderopvang en investeringen in mobiliteit. Die maatregelen hebben vaak meer impact dan een kleine financiële incentive. Voor de Vooruitfractie is het een en-enverhaal.

### 1.3. Tussenkomen van de N-VA-fractie

#### *Tussenkomen van Axel Ronse*

*Axel Ronse* zal zich beperken tot enkele algemene lijnen over het thema werk. Het contrast in ambitie tussen de Vlaamse en de Federale Regering kan volgens het lid niet groter zijn. Net nu het personeelstekort groter is dan ooit vraagt de Federale Regering aan de bedrijven om een registratiesysteem voor telewerk op te zetten. Het lid ziet een ambitieus Vlaanderen op het vlak van activering met 15 miljoen euro voor de jobbonus+, 100 procentindexering van de inruilwaarde van de dienstencheques, een groot aantal extra RIZIV-trajecten voor de begeleiding van langdurig zieken en de doelgroepenkorting op maat.

Federaal minister Frank Vandenbroucke liet daarentegen recent nog weten dat de sanctie voor de langdurig zieken die geen vragenlijst willen invullen er niet onmiddellijk zal komen. Ook het aantal extra trajecten van het federale niveau voor re-integratie van langdurig zieken is beperkt. Mensen stimuleren om zich om te scholen, is volgens het lid moeilijk met een arbeidsrecht dat dateert van de tijd van Napoleon. Mensen belonen voor werken in uitzonderlijke omstandigheden wordt keihard afgestraft. Bonussen worden wegbelast: de werkgever betaalt het driedubbele van het bedrag dat de werknemer overhoudt. Het begrip asymmetrisch beleid komt gelukkig vaak voor in de BBT voor WSE.

Iedereen geraakt er volgens *Axel Ronse* stilaan van overtuigd dat de Vivaldi-regering Vlaanderen tegenwerkt op het vlak van arbeidsmarktbeleid. Maar het lid is ook kritisch voor het Vlaamse beleid, niet voor dat van de minister maar dat van VDAB. Het Rekenhof toonde zich in zijn audit scherp voor het uitbestedingsbeleid van het agentschap. Het lid verwacht dat op dat vlak grotere stappen vooruit worden gezet maar vindt die niet terug in de BBT. Heel wat spelers klagen dat VDAB hen nauwelijks betreft bij de plannen om medewerkers om te scholen en weigert om gegevens van werknemers, zelfs geanonimiseerd en met respect voor de privacy, te delen. VDAB is moeilijk en log om mee samen te werken terwijl er vandaag nood is aan een wendbare organisatie. Voor de controle en sanctionering van werklozen die hardnekkig weigeren om in te gaan op een jobaanbod of opleiding moet VDAB een veel grotere inspanning leveren. Ook de begeleiding van de SWT'ers laat te wensen over. De N-VA-fractie zal er nauwgezet op toezien dat VDAB zich in 2022 herpakt.

Omdat er ook blijvend bij het federale niveau moet worden aangedrongen, is *Axel Ronse* tevreden met de aangekondigde Vlaamse activeringsconferentie. Die kwam er op de suggestie van het lid na de federale werkgelegenheidsconferentie, een communistisch partijfeest van Pierre-Yves Dermagne waarin minister Hilde Crevits

een bijrolletje kreeg. Nu zal minister Hilde Crevits in een glansrol staan en federaal minister Dermagne krijgt een bijrol en veel huiswerk.

#### *Tussenkomst van Andries Gryffroy*

*Andries Gryffroy* kan enkel vaststellen dat de Vlaamse economie zich ongelooflijk goed hersteld heeft, wat onder meer uit het aantal vacatures blijkt, mede dankzij een hulpvaardige Vlaamse Regering die met een breed arsenaal aan maatregelen diep in de buidel heeft getast. Op basis van de opgedane ervaringen moet de overheid bij een vierde golf snel kunnen schakelen met slimme, selectieve en specifieke maatregelen. Het lid informeert naar de resultaten van de studie naar de effecten van de genereuze maar noodzakelijke Vlaamse overheidssteun. Zijn interesse gaat vooral naar de instrumenten die de kapitaalstructuur van ondernemingen versterken, zoals de Win-winlening, het Vriendenaandeel en het Welvaartsfonds. *Andries Gryffroy* vraagt aan de evaluatie ervan een bespreking in de commissie te wijden. Verder vraagt hij te evalueren of Vlaanderen erin geslaagd is zich uit de coronacrisis te innoveren.

Het is goed dat de minister alle subsidies kritisch tegen het licht wil houden. Daarbij wordt nagegaan of ze effectief een duwtje in de rug betekenen; of het project valt of staat met de subsidies; wat ze doen voor onderzoek en ontwikkeling, of ze bijdragen aan de maatschappelijke uitdagingen; wat de kostprijs is voor de overheid maar ook wat de administratieve lasten en return zijn. Het zou goed zijn eens te bestuderen hoe het subsidiebeleid verloopt in het buitenland. Vlaanderen heeft geen fiscale bevoegdheden en moet dus wel beleid voeren met ondersteuningsmechanismen. De ondersteuning moet evenwel transparant en toegankelijk zijn, met een blijvende waakzaamheid voor fraude.

In het VEPK ontspringen ook ondernemingen die anders niet, ook voor hen komt de lat 10 procent hoger te liggen. Zij zullen dus meer moeten investeren in energiebesparing en CO<sub>2</sub>-reductie. Verder zijn er het moonshotprogramma, de speerpuntclusters Catalist<sup>i</sup> en Flux50 en de investeringen in Vlaanderen Circulair. Volgens Europees commissaris Frans Timmermans is Vlaanderen een topregio inzake circulaire economie. Dat moet de minister dus blijven ondersteunen.

Voor N-VA zijn vooruitgang en duurzaamheid geen tegenstellingen. In plaats van de economische groei af te bouwen, is het zaak oog te hebben voor problemen in het economische model. Kiezen voor duurzame oplossingen maakt een maatschappij weerbaarder voor de klimaatuitdagingen. Dat kan door overheidsinvesteringen in innovatie voor een duurzame transitie. *Andries Gryffroy* is dan ook tevreden dat Vlaanderen in 2019 3,35 procent van het bbp investeerde in O&O en zo in de ranking op de tweede plaats na Zweden komt. Oostenrijk en Duitsland scoren lager. Vlaanderen behoort voor het eerst tot de innovatieleiders in Europa. Een vraag die het lid daarbij heeft, is wel hoe het staat met de erkenning van octrooien en patenten in vergelijking met het buitenland.

Wat betreft de strategische onderzoekscentra en speerpuntclusters informeert *Andries Gryffroy* naar hoe het staat met de echte samenwerking tussen de clusters.

Voor de N-VA-fractie is de toetssteen de mate waarin kmo's gebruikmaken van steun voor O&O en inzetten op innovatie, want voor hen is de drempel altijd groter en het potentieel kleiner dan voor grote ondernemingen. Het lid vraagt cijfermateriaal over het aandeel van de kmo's. Onderzoek is belangrijk maar heeft pas effect als het resulteert in effectieve toepassingen. Het vermarkten van onderzoeksresultaten blijft voor Vlaanderen een enorme uitdaging. Het is zaak te kijken naar de positie van Vlaanderen tegenover buurlanden en andere innovatieve regio's.

*Tussenkoms van Elke Sleurs*

*Elke Sleurs* is tevreden dat op ruimtevaart wordt ingezet met het impulsprogramma Ruimtevaarteconomie en het platform Flanders Space. De overleggroep Luchtvaart en Defensie bekijkt hoe bedrijven alle kansen kunnen krijgen om deel te nemen aan Europese programma's. Hoe zal die overleggroep te werk gaan? Hoe zal worden nagegaan of het instrumentarium aangepast is aan de behoeften? Hoe kan Vlaanderen zich beter positioneren om de Vlaamse ondernemingen alle kansen te geven om te participeren aan Europese programma's? Hoe kan het ijveren voor meer transparantie en inspraak op federaal niveau in verband met de ESA-projecten? Hoe kan de economische return worden verhoogd?

Om de vertraging door de coronacrisis te compenseren, kregen achthonderd doctoraatstudenten van het FWO een verlenging van hun beurs met drie tot zes maanden. Hoe evalueert de minister deze maatregel? Hoe zal dit in 2022 verlopen? Waar staan de middelen hiervoor vermeld in de begroting?

*Elke Sleurs* informeert naar de concrete doelstellingen voor de nieuwe speerpuntcluster Flanders HealthTech. De middelen worden structureel verhoogd met 6 miljoen euro voor de projecten van deze nieuwe cluster. Over welke bijkomende projecten gaat het? Hoe evalueert de minister de nauwe samenwerking met Flanders' Care?

Om de burger meer te betrekken bij O&O zijn er al initiatieven genomen zoals Technopolis en de wetenschapsfestivals. Welke lessen leert de minister daaruit en hoe ziet ze de aangekondigde nieuwe initiatieven?

*Tussenkoms van Rita Moors*

*Rita Moors* merkt op dat door de regionale steunkaart 2022-2027 bedrijven in 25 Vlaamse gemeenten in aanmerking komen voor hogere subsidies en bijkomende investeringssteun. Die regionale steun is een belangrijk economisch instrument om de gemeenten extra slagkracht te geven en de economische ontwikkeling te versterken. Het voorstel moet nog door de Europese Commissie worden aanvaard. Wanneer zal de Europese Commissie daarover beslissen?

Van de 25 gemeenten op de regionale steunkaart zijn er 19 Limburgse gemeenten. Dat is een goede zaak maar anderzijds toont het duidelijk aan dat Limburg steun nodig heeft. De Limburgse economie heeft de afgelopen coronaperiode goed doorstaan maar heeft nog steeds een achterstand in te halen. Door de erkenning als Europese transitieregio vloeit de komende zes jaar 152 miljoen euro naar de provincie. SALKturbo zet een turbo op de sociaal-economische toekomst en de competitiviteit van de Limburgse bedrijven. Met een fikse inhaalbeweging sluit SALKturbo daarmee perfect aan op de Europese, federale en Vlaamse relanceplannen. Er is een unieke en ambitieuze samenwerking tussen Vlaanderen, Europa, de investeringsmaatschappij LRM en de provincie. Limburg moet erin slagen om de komende vijf jaar een kwart meer groei te realiseren.

In juli 2021 werd groen licht gegeven voor achttien SALKturbo-projecten, goed voor investeringen van meer dan 34 miljoen euro. Nog dit jaar zou een tweede goedkeuringsronde volgen. De taskforce bepaalde de KPI's en de thema's voor de projecten: innovatie, digitalisering, energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en een sterkere arbeidsmarkt. Op basis daarvan zal de impact worden gemeten.

In de BBT voor EWI wordt verwezen naar de nieuwe prioriteiten voor de financiering van ondernemingen en voor het optimaliseren van de instrumenten van PMV/z en LRM om de groei van kmo's te ondersteunen in deze periode van economisch



herstel. Hoe zal de minister dat concreet waarmaken en wat betekent dat in de praktijk?

Deze projecten zijn ontzettend belangrijk voor de provincie. Maar de ambitie mag volgens Rita Moors niet afzwakken. Een onderzoek geeft immers aan dat de Limburgse achterstand in de arbeidsproductiviteit groter wordt. De arbeidsproductiviteit ligt 15,7 procent lager dan het Vlaamse gemiddelde, wat bepalend is voor de economische groei en de welvaart in de provincie. Daarnaast waren er nooit meer zelfstandigen in Limburg: eind 2020 waren er maar liefst 91.447 zelfstandige ondernemers.

De LRM heeft een belangrijke rol gespeeld in de relance en zal dat ongetwijfeld blijven doen. Limburg moet het vertrouwen bestendigen en de zeilen bijzetten. Daarvoor rekent het ook op Vlaanderen, want als Limburg erop vooruitgaat dan is dat ook goed voor Vlaanderen, aldus Rita Moors.

#### *Tussenkoms van Alessia Claes*

*Alessia Claes* start haar uiteenzetting met enkele beschouwingen over levenslang leren. Voor 2021, uitgeroepen tot het jaar van de opleiding, werd er een groots opleidingsoffensief aangekondigd. De arbeidsmarktexperts en de experts van het relancecomité waren het er roerend over eens dat 'opleiden, opleiden en opleiden' de uitdaging vormt. Permanente vorming en opleiding zijn cruciaal voor het versterken van economie, arbeidsmarkt en burgers. De cijfers en de knelpunten zijn bekend. Nog geen 10 procent van de Vlamingen schoolt zich bij, wat ver onder de eigen Vlaamse doelstelling ligt. Vlaanderen hinkt achterop als het gaat over levenslang leren. Het is zaak alle zeilen bij te zetten om de opleidingscultuur te versterken. De minister kondigde eerder in de conceptnota De Lerende Samenleving een opleidingsoffensief aan en de BBT voor 2022 speelt daarop in. Ondertussen worden verschillende projecten uitgerold. Het Partnerschap Levenslang Leren, onder het voorzitterschap van professor Ans De Vos van de Antwerp Management School, zal de krijtlijnen trekken voor een ambitieus actieplan. Het lid is benieuwd naar de resultaten en de praktische uitwerking. Ook het aangekondigde competentieprognosemodel is veelbelovend.

Een ambitieus leeroffensief moet iedereen voorbereiden op de arbeidsmarkt van morgen en de jobs van de toekomst. Door technologische ontwikkelingen en digitalisering zullen jobs verdwijnen of grondig veranderen. Het zal de kijk op werk grondig door elkaar schudden. Analyses tonen aan dat de werknemers onvoldoende voorbereid zijn op de digitalisering: 13 procent vreest dat zijn beroep binnenkort zal verdwijnen door automatisatie. Maar liefst 58 procent stelt bijkomende opleiding en begeleiding nodig te hebben om de huidige job naar behoren te vervullen. Het is belangrijk om iedereen bewust te maken van deze uitdagingen en aan te tonen dat het iedereen persoonlijk aanbelangt.

Vlaanderen is een innovatieleider in Europa. Het VARIO-rapport formuleert een aantal aandachtspunten om deze positie te kunnen behouden. Eén daarvan is de aandacht voor levenslang leren. Door vaardigheden en competenties permanent bij te schaven en af te stemmen op de arbeidsmarkt wordt de positie van studenten, werknemers en werkzoekenden versterkt. Daardoor verruimen de arbeidskeuzes, wat vrijheid en voldoening geeft. De uitdaging is om de Vlamingen daarvan te overtuigen.

Het volgen van een opleiding vergt een inspanning, beseft Alessia Claes. De oproep Leergoesting moet de mensen prikkelen en er enthousiast voor maken. Daarnaast moet er blijvend worden ingezet op het afbouwen van drempels, het overzichtelijk bundelen van het aanbod en een individuele leer- en loopbaanrekening met een overzicht van alle financiële incentives. Heel wat werknemers verwijzen naar de

drukke agenda, een rigide uurrooster of de verre verplaatsingen. Digitale opleidingen of blended learning bieden de mogelijkheid om plaats- en tijdsafhankelijk een opleiding op eigen tempo en op het best passende tijdstip te volgen. Een financiële tegemoetkoming is daarbij een extra stimulans.

Om het competentiebeleid te versterken, is het zaak de competenties beter zichtbaar te maken. Het EVC-instrument kan volgens Allessia Claes een boost gebruiken. De drempels zijn soms hoog om competenties te laten erkennen. Op welke manier kunnen deze drempels worden afgebouwd? Er is volgens het lid nog een heel lange weg af te leggen. 2021 moet de start zijn van 'the learning twenties'. Dat is geen modetrend, maar een noodzaak om mensen weerbaar te maken voor de toekomst.

Een andere ingrijpende hervorming voor 2022 is het individueel maatwerk, door het samenbrengen van verschillende instrumenten als de VOP, SINE, de lokale diensteneconomie en de maatwerkafdelingen. De N-VA-fractie steunt het uitgangspunt dat iedere doelgroepwerknemer zowel in de reguliere als in de sociale economie dezelfde kwalitatieve begeleiding moet krijgen. Individueel maatwerk vormt dan de brug tussen de reguliere en de sociale economie.

Het lid ziet nog tal van samenwerkingskansen. Omdat de buitenlandse aanvoerlijnen werden gehinderd, gaven ondernemingen tijdens de coronacrisis noodgedwongen bepaalde opdrachten door aan sociale-economiebedrijven. Op dat elan moet worden verdergegaan want er zijn nog veel onbetreden paden en kansen, zeker gezien de klimaatuitdagingen en de circulaire economie. Op het vlak van circulariteit hebben maatwerkbedrijven bewezen voorlopers te zijn.

Na een jaar waarin de maatwerkbedrijven getuigden van een enorme veerkracht, moeten ze opnieuw aanknopen bij de uitdagingen van voor de coronapandemie. Allessia Claes denkt daarbij vooral aan de doorstroming. De enclavewerking en het individueel maatwerk zijn veelbelovend voor doelgroepwerknemers om de stap van een omkaderde en beschermde omgeving naar een reguliere onderneming te zetten. Het kader van het individueel maatwerk zorgt ervoor dat ze met een stevig ondersteuningspakket worden begeleid.

De gewestelijke bemiddelingsdiensten werken aan een monitoring van de zogenaamde niet-toeleidbare werkzoekenden. De vraag rijst of ze allemaal wel op hun plaats zitten bij de bevoegdheid Werk. Evenmin mag niet-toeleidbaarheid een blijvend etiket zijn. Hoe zal dat worden aangepakt en wat is het standpunt van de andere regio's?

Het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten wordt in 2022 geëvalueerd. Deze trajecten bevinden zich op de kruising tussen Welzijn en Werk. Voor arbeidsmatige activiteiten, dus vrijwillige en onbezoldigde activiteiten, kunnen sommigen terecht bij de maatwerkbedrijven. Het kader is complex omdat het valt tussen twee beleidsdomeinen. Hoe kan dat worden vereenvoudigd?

Het is goed dat er in de BBT heel wat aandacht wordt besteed aan de neet-jongeren, een moeilijk bereikbare doelgroep. Het lid is dan ook zeer benieuwd naar de resultaten van de projecten zoals het lerend netwerk Youth Guarantee.

Vrijwilligerswerk is voor het lid een ondergewaardeerde en onderschatte opstap naar werk. Een bewijs daarvan is dat het geen recht geeft op vrijstellingen en toelatingen. Ze hoopt dat die drempels snel worden afgebouwd en dat Vlaanderen op dat vlak voldoende armslag krijgt.

Voor duurzame loopbanen die de werknemers zelf in handen nemen, is loopbaanbegeleiding het instrument bij uitstek. Iedereen moet kunnen genieten van dezelfde



kwalitatieve begeleiding. Op welke manier zal de kwaliteit van de dienstverlening worden bewaakt? Wanneer in 2022 wordt de campagne uitgerold om de loopbaan-cheques te promoten?

De N-VA-fractie gelooft sterk in de sectorconvenanten. Hoe zal worden gewerkt aan de nieuwe generatie sectorconvenanten? Welke voorbereidingen worden volgend jaar getroffen?

Het ESF blijft volgens Alessia Claes een belangrijke financieringsvorm voor innovatie en experimenten. Hoe wordt het vernieuwde ESF-programma 2021-2027 uitgerold? Hoeveel middelen heeft het ESF-programma in totaal en hoe verhouden die zich tot het voorbije programma?

#### *Tussenkoms van Maaïke De Vreese*

*Maaïke De Vreese* herinnert eraan dat de ondernemingen door de coronacrisis zwarte sneeuw gezien hebben. De Vlaamse Regering heeft onmiddellijk ondersteuningsmaatregelen genomen en ze geregeld verfijnd. Het moment van evaluatie is nu aangebroken. Het lid vraagt aandacht voor de impact op de bedrijven, vooral de bedrijven uit de evenementensector, en voor maatregelen om de vierde coronagolf te counteren. Er worden opnieuw veel evenementen geannuleerd en de sector heeft nood aan ondersteuning.

De coronacrisis heeft het ook nog moeilijker gemaakt voor de handelskernen, zoals al eerder besproken in de commissie. Een meersporenbeleid en samenwerking tussen de beleidsniveaus zijn nodig om de kernen te versterken. Het plan van aanpak Bedrijvige Kern 'Werk aan de winkel' van de Vlaamse Regering en de parlementaire resolutie van 12 mei 2021 over een kernversterkend handelsbeleid in Vlaanderen (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 704/3) waren noodzakelijk om de kernen opnieuw leven in te blazen en de toenemende leegstand tegen te gaan. De BBT voor EWI vermeldt heel wat projecten: de Profploeg, de verweefcoaches, De Vitrine, het smartretaildashboard, het project Re:Think Winkelstraat en een onderzoek naar de haalbaarheid van een Vlaams marktplatform. De N-VA-fractie volgt die initiatieven nauwgezet op. Hoe wordt het overzicht bewaard, hoe wordt overlapping vermeden en hoe worden onderlinge communicatie en leren georganiseerd? Hoe wordt er ingespeeld op nieuwe knelpunten of kansen? Hoe zal de minister de lokale besturen warm maken voor deze initiatieven? Veel lokale besturen zijn volgens Maaïke De Vreese alvast overtuigd om mee te werken aan een innovatief toekomstverhaal van bedrijvige steden en gemeenten. Er moet out of the box aan nieuwe projecten worden gedacht.

Voor arbeidsmigratie werkt de Vlaamse Regering met concentrische cirkels. Dat principe wordt in de BBT voor WSE vermeld als een van de oplossingen voor de knelpuntvacatures en de krapte op de arbeidsmarkt. Opvallend is dat het gemakkelijker blijkt om Noord-Franse werknemers aan te trekken dan Waalse en Brusselse. Samenwerkingsovereenkomsten moeten daarin het verschil maken. Denkt de minister aan andere oplossingen? Wat zijn de evaluaties van de Europese projecten met Nederland en Frankrijk? Hoe is het mogelijk om nog meer werknemers uit de buurlanden aan te trekken? Hoe kan dit, overeenkomstig het model van de concentrische cirkels, gebeuren voor andere landen van de Europese Unie? Dat er snelle, vlotte en digitaal toegankelijke trajecten komen om buitenlands toptalent, ook van buiten de EU aan te trekken, vindt Maaïke De Vreese alvast een goede zaak.

Het succes van het model van de concentrische cirkels valt of staat met het opkrikken van de werkgelegenheidsgraad naar 80 procent door nieuwe doelgroepen aan te spreken en te activeren. Het lid denkt daarbij aan de langdurig zieken, de neet-jongeren en de niet-beroepsactieven. De arbeidsmigratie mag geen gemak-

kelijkheidsoplossing zijn. Het is zaak eerst de problemen op de eigen arbeidsmarkt op te lossen vooraleer werknemers in het buitenland te gaan zoeken. Vlaanderen heeft evenwel niet alle hefboomen in handen, een groot deel ervan zit op federaal niveau.

De West-Vlaamse ondernemingen ondervonden naast de gevolgen van de coronacrisis ook de impact van de Brexit. De Vlaamse Regering sprong ook daarvoor in de bres met een steunpakket en een hulplijn. In welke mate is Vlaanderen erin geslaagd de meest getroffen regio's en ondernemingen, zoals de haven van Zeebrugge, succesvol te steunen? Hoe evalueert de minister deze maatregelen? Hoe kan ze de ondernemingen verder ondersteunen bij het ondervangen van de gevolgen van de Brexit? De economische relance is ook heel belangrijk voor de werkgelegenheid in de haven van Zeebrugge. Maaike De Vreese vraagt tot slot hoe de nieuwe Visartsluis er zo snel mogelijk kan komen.

#### 1.4. Tussenkomen van de Groenfractie

##### *Tussenkomen van Imade Annouri*

Ook *Imade Annouri* verwijst naar de meer dan 337.000 vacatures bij VDAB. Er is de grote krapte op de arbeidsmarkt en vele werkgevers vinden te weinig personeel. Het is niet ondenkbaar dat de huidige werknemers van de horeca en evenementensector op zoek gaan naar meer werkzekerheid elders met eventueel een verdere leegloop van die sectoren tot gevolg. Houdt de minister daar rekening mee? Zette ze al extra stappen om dat te op te vangen?

Het lid vraagt wat meer informatie over het geoptimaliseerde instroommodel dat VDAB opzet voor onder meer leefloongerechtigden en langdurig zieken. Wat zijn de timing, de inhoud en de focus? Wat zijn cijfermatige doelstellingen inzake bereik? Hoeveel extra mensen wil VDAB met de optimalisatie bereiken?

De minister verwees naar de doelstelling van 7500 re-integratietrajecten in 2022. Is het de bedoeling om iedereen in deze trajecten aan het werk te krijgen? Hoe zal de uitkomst worden gemonitord, ook op langere termijn?

Om de krapte op de arbeidsmarkt op te lossen, zullen de Vlaamse ondernemingen ook buiten de grenzen moeten aanwerven. *Imade Annouri* vraagt de minister hoe dat zal worden aangepakt. Kan ze meer informatie geven over Flanders for Talent – Talent for Flanders? Tegen wanneer zal dit programma op kruissnelheid zijn? Welke werknemers komen hiervoor in aanmerking?

Door de coronamaatregelen werd meer aan telewerken en hybride werken gedaan. Maar met de nieuwe maatregelen in de vierde golf blijkt het draagvlak om opnieuw op grote schaal te gaan telewerken klein. Verwacht de minister een negatieve impact ervan op het actieplan Telewerken? Zo ja, hoe zal ze dat ondervangen zodat vooral de positieve elementen van telewerken naar voren komen? Enkele maanden geleden zag men vooral de opportuniteiten, nu lijkt er vooral aandacht voor de negatieve impact.

Het antidiscriminatieplan is uiteraard een goede zaak. Het is voor Groen onbegrijpelijk dat er nog altijd talentvolle mensen van de arbeidsmarkt worden uitgesloten omdat ze gediscrimineerd worden door ondernemers hetzij om redenen van leeftijd, afkomst, geloof of functiebeperking. Het is voor *Imade Annouri* in tijden van arbeidsmarktkrapte eveneens inefficiënt en onzinnig dat talentrijke Vlamingen in het onderwijs of de zorgsector op een muur botsen wegens uiterlijke religieuze tekenen. Elke Vlaming moet de mogelijkheid hebben om bij te dragen aan de samenleving, nu wordt er veel talent verspild.

*Tussenkoms van Björn Rzoska*

*Björn Rzoska* ziet heel wat goede elementen in de beleidsplannen van de minister. Vooral het voornemen om de ondersteuning van de bedrijven meer te focussen op duurzaamheid en klimaatvriendelijkheid is het lid genegen. De middelen zijn beperkt dus het is logisch dat wordt gefocust op wat economisch en maatschappelijk verantwoord is. Het lid heeft wel enkele vragen over hoe de hervormingen eruit zullen zien, onder meer het aangekondigde decreet Klimaat sprong. Wat betekent de focus concreet voor ondersteuningsmechanismen zoals de strategische transformatiesteun, de ecologiesteun en ecologiepremie+?

Er is volgens het lid door het Departement EWI knap werk afgeleverd in de Vlaamse Brede Herooverweging. Eén van de scenario's van de VBH is het focussen op het ondersteunen van kmo's en het afbouwen van de subsidies voor grote ondernemingen, die ook gebruikmaken van de federale fiscale maatregelen. Hoe kijken de minister en de Vlaamse Regering naar die suggestie? Dat bedrijven een klimaatplan of -roadmap nodig hebben is een goed principe, maar hoe staat het met de handhaving van de voorwaarden waaraan de overheidssteun wordt gekoppeld? Het kan niet zijn dat die voorwaarden enkel op papier bestaan en niet worden gemonitord.

## 1.5. Tussenkoms van de CD&amp;V-fractie

*Tussenkoms van Loes Vandromme*

*Loes Vandromme* hoorde al veel lof voor de minister. Dat de opleidings- en tewerkstellingsmaatregelen toegankelijker worden voor kwetsbare personen, dat er honderden extra jobs in de circulaire economie komen, dat de sociale economie via de regierol van de lokale besturen sterk van onderuit vorm kan krijgen, zijn enkele van de vele positieve maatregelen.

Zelf is het lid benieuwd naar de timing van enkele van die maatregelen. Wat is bijvoorbeeld de timing van de evaluatie van het Ondersteuningsdecreet, waarbij ze vooral uitkijkt naar de bevindingen inzake de ondersteuning bij digitalisering en verduurzaming? Misschien kan de minister al meer informatie geven over de digitalisering bij het implementeren van het individueel maatwerk, het duaal leren in het volwassenenonderwijs, de Vlaamse jobbonus en de IT-applicatie voor individueel maatwerk?

Loes Vandromme verwijst voorts naar de oproep voor opleidingssteun om het sectorale vormingsaanbod uit te bouwen, te versterken en te ontsluiten zodat meer doelgroepwerknemers hun weg naar herscholing en opleiding vinden en er sterk kan worden ingezet op sociaal ondernemerschap. Wat zijn de concrete plannen van de minister voor het opleiden van de doelgroepwerknemers?

*Tussenkoms van Robrecht Bothuyne*

*Robrecht Bothuyne* ziet in de ambitieuze BBT voor het beleidsdomein WSE een aankondiging van een bijzonder boeiend 2022. Voor de leer- en loopbaanrekening, een belangrijk instrument in het opleidingsoffensief, wordt het in ieder geval het jaar van de waarheid. Dit project staat ook in de federale regeerverklaring. Hoe is er na de Werkgelegenheidsconferentie verder met de federale overheid over overlegd? Hoe verloopt de concretisering van het opleidingsoffensief? Voor het duaal leren staat in 2022 de uitbreiding naar het volwassenenonderwijs op de agenda. Welke opleidingen zullen prioriteit krijgen? Hoe ver staat het met het uitbreiden van het aanbod in het secundair onderwijs? Wat is de evaluatie van duaal leren in het secundair onderwijs en welke lessen kunnen uit de opgedane ervaring worden geleerd?

Vlaanderen kent heel wat Nederlandsonkundige werkzoekenden, allicht nog meer dan op de radar van VDAB staan. Het benieuwt het lid wat er te verwachten valt van het actieplan Vijf voor Taal, onder meer op het vlak van de uitbreiding en de versterking van het aanbod.

Robrecht Bothuyne informeert ook naar het verloop van de samenwerking met de federale staatssecretaris voor Asiel en Migratie om mensen die asiel aanvragen en krijgen sneller aan een baan te helpen.

Wat betreft de inspanningen om langdurig zieken naar werk te begeleiden vraagt het lid naar de timing van de tussentijdse evaluatie van de proefprojecten met arbeidsartsen. Wanneer zijn de proefprojecten afgerond? Wat is de evaluatie van de innovatieve projecten voor de re-integratie van langdurig zieken met Bpost en de social impact bonds? Zijn er al lessen uit te leren en komt er een grootschaligere uitrol?

In het activeren van werkzoekenden heeft VDAB een belangrijke opdracht als bemiddelaar. De stok achter de deur wordt door de dienst evenwel maar weinig gebruikt. De bemiddelings- en transmissieprocedure zal worden hervormd en meer gestructureerd en transparant worden, met duidelijke mijlpalen om het actieve zoekgedrag te stimuleren. Het lid vraagt meer toelichting daarover. Hoe zal de minister zorgen voor duidelijkere mijlpalen en minder tijdverlies? Te veel werkzoekenden worden nu maanden aan hun lot overgelaten en zouden baat hebben bij een sterkere en meer activerende aanpak van VDAB.

Het is positief dat VDAB naar aanleiding van de audit van het Rekenhof over het uitbestedingsbeleid eindelijk actie wil ondernemen om de problemen in het management op te lossen. Wat is de stand van zaken van het actieplan, waaronder het principekader voor de outsourcingstrategie? Dat actieplan was al eerder aangekondigd maar heeft blijkbaar vertraging opgelopen.

Robrecht Bothuyne sluit zich tot slot aan bij de vele andere vragen over de operationalisering van het beleid van het komende jaar.

## **2. Antwoorden van de minister**

### **2.1. Beleidsdomein Werk en Sociale Economie**

Minister *Hilde Crevits* antwoordt op de vragen die mondeling in de commissie werden gesteld. De antwoorden op de schriftelijk ingediende begrotingstechnische vragen worden als bijlage bij het verslag gevoegd.

#### **2.1.1. ISE Activering (beleidsveld Werk)**

##### *Doelgroepenbeleid*

De minister antwoordt eerst op een vraag over de impact van het selectiever maken van de doelgroepkortingen. Ze verwacht voor het doelgroepenbeleid een mindere uitgave van 19.887.000 euro in 2022. Volgens simulaties zal deze mindere uitgave oplopen tot 156.895.000 euro in 2024. De uitgaven verminderen geleidelijk omdat de minister niet wil raken aan bestaande rechten op kortingen.

Een volgende vraag ging over de nieuwe richtlijn Youth Guarantee en de impact daarvan op de doelgroepkorting voor jongeren. Het optrekken van de leeftijd binnen de Youth Guarantee van 25 naar 30 jaar betekent niet dat alle maatregelen gericht op de tewerkstelling van jongeren moeten worden aangepast. Momenteel zijn er geen plannen om de leeftijd van de doelgroepvermindering voor kortgeschoolde jongeren te verhogen.

Verder waren er vragen over de geplande nieuwe doelgroepkorting op maat en de piste die in dat kader wordt onderzocht voor de doelgroep van de langdurig werkzoekenden. Uit de analyses van VDAB blijkt dat de duurtijd van de werkloosheid de factor is die de kansen op werk het best kan voorspellen. Ook op een krappe arbeidsmarkt kampen personen die geen recente werkervaring hebben met een achterstand ten opzichte van personen die wel een recente werkervaring kunnen voorleggen.

Momenteel onderzoekt de minister de verdere mogelijkheden en bereidt ze zich voor op gesprekken hierover met de sociale partners en binnen de Vlaamse Regering. Ondertussen gebeurde er al een wijziging aan de leeftijdsgrenzen van de AWI-premie, dit om de premie beter af te stemmen op de huidige leeftijdsgrenzen van de doelgroepkorting voor jongeren en ouderen. Vanaf 1 januari 2022 krijgt een werkgever de aanwervingspremie voor het aanwerven van langdurig werkzoekenden tussen 25 en 58 jaar, waar dat vroeger enkel tot 55 jaar was.

Een lid vroeg of het productiviteitsverlies geen betere maatstaf voor een hervorming van het doelgroepenbeleid is dan de leeftijd. De minister antwoordt dat de keuze voor de doelgroepen die in aanmerking komen voor de doelgroepverminderingen gebaseerd is op de werkzaamheidsgraad, de werkloosheidsgraad en de uitstroomkansen naar werk vanuit werkloosheid. Bij min-25-jarigen werd het criterium leeftijd al aangevuld met het scholingsniveau om de middelen gericht in te zetten. Bij ouderen speelt dit criterium niet. De leeftijd is een relatief neutraal kenmerk en is gemakkelijk af te leiden voor de werkgever. Het bepalen van productiviteitsverlies vraagt daarentegen een individuele inschatting en is bovendien afhankelijk van de werkplek. In een dergelijke inschatting, met name van rendementsverlies en de nood aan begeleiding, wordt wel voorzien voor personen met een arbeidsbeperking in het kader van individueel maatwerk. Maar het is zeer moeilijk dit te operationaliseren, het op een zeer grote schaal in te voeren voor alle (oudere) werknemers en dit bovendien in te brengen in een RSZ-korting. De minister begrijpt de suggestie maar ze is bijzonder moeilijk te operationaliseren.

#### *Vlaamse jobbonus*

Recent, op 19 november 2021, heeft de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet tot regeling van de toekenning van een jobbonus voor de eerste keer principieel goedgekeurd. Dit is een eerste grote stap in dit voor de minister belangrijke dossier. Zoals bekend, wil de Vlaamse Regering met de jobbonus het verschil tussen werken en niet werken groter maken. De minister gaat in op de modaliteiten die in het voorontwerp van decreet zijn opgenomen.

De jobbonus voor werknemers wordt als premie één keer per jaar toegekend. Werknemers ontvangen het maximale bedrag van 600 euro wanneer ze bruto tot maximaal 1800 euro per maand verdienen. Werknemers met een brutoloon van minstens 2500 euro per maand komen niet meer in aanmerking voor de jobbonus. De bonus zal bij voltijdse en volledige prestaties degressief afnemen tussen het maximum van 600 euro en het minimum van 20 euro. Door de bonus mee te laten evolueren met de hoogte van het loon wil de Vlaamse Regering de promotieval beperken. De specifieke berekeningsmodaliteiten worden verder uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering. Een eerste uitbetaling op basis van prestaties in 2021 zal – als alles vlot verloopt en het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet goedkeurt – eind 2022 kunnen gebeuren.

In het ontwerp van uitgavendecreet staat er voor de begroting 2022 177 miljoen euro ingeschreven voor de jobbonus. Het gaat om een raming die technisch zeer complex is. Het benodigde budget voor de Vlaamse jobbonus wordt op dit ogenblik geraamd op 182 miljoen euro voor de tewerkstellingsprestaties in 2021. Het blijft een raming maar ze is wel zeer zorgvuldig uitgevoerd. De Vlaamse Regering kan

de premiebedragen en de loon- en inkomensgrenzen aanpassen in functie van de evolutie van de lonen en de koopkracht. Zo kunnen de loongrenzen worden aangepast in functie van de loondrift of specifieke maatregelen zoals het verhogen van het minimumloon. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden voor deze aanpassingen, onder meer om soepel te kunnen inspelen op eventuele beslissingen van de Federale Regering.

Met de jobbonus wil de minister zoveel mogelijk mensen die er recht op hebben, bereiken. Daarom wordt er maximaal op een automatische betaling ingezet. Het is evenwel niet evident om over alle noodzakelijke gegevens te beschikken. Het correcte rekeningnummer van een burger kennen, is bijvoorbeeld niet eenvoudig. Daarom zal de minister ook in een registratieprocedure voorzien. Bij de lancering van de jobbonus zal ze ook een brede informatiecampagne opzetten en samenwerken met partners om personen die potentieel tot de doelgroep behoren goed te bereiken.

Er werd ook een vraag gesteld over de verhouding met de federale werkbonus. Met de Vlaamse jobbonus wordt een evenwicht nagestreefd tussen administratieve eenvoud en eigen Vlaamse beleidsaccenten. De techniek, de doelstelling en de doelgroep lijken sterk op deze van de federale werkbonus en dat is net om de herkenbaarheid voor ondernemers en sociale secretariaten te maximaliseren. Tegelijk zijn de groepen die in aanmerking kunnen komen voor de Vlaamse jobbonus en de federale werkbonus niet exact dezelfde. Zo komen bijvoorbeeld statutaire ambtenaren wel in aanmerking voor de Vlaamse jobbonus maar hebben die meestal geen recht op de federale werkbonus. Bovendien is het niet wenselijk dat de Vlaamse jobbonus bij elke federale wijziging aan de werkbonus – in welke richting ook – mee zou evolueren. Om die reden werd gekozen voor een ondergrens die voldoende stabiel is.

Naast de jobbonus voor loontrekkenden is er op de ministerraad van 19 november 2021 ook een conceptnota goedgekeurd over de jobbonus+ en de transitiepremie voor startende zelfstandigen. De minister is daar bijzonder tevreden mee. De jobbonus+ heeft als doel het stimuleren van ondernemerschap in hoofdberoep voor werknemers die aan de slag waren aan een brutoloon lager dan 2500 euro. Die startende ondernemer ontvangt tijdens de eerste twee jaren van de opstart van zijn onderneming jaarlijks een bonus van 600 euro. De jobbonus+ zal eveneens automatisch worden uitbetaald en zal zich enten op de modaliteiten van de jobbonus. Dat betekent dat de jobbonus+ normaal gezien ook eind 2022 voor het eerst kan worden uitbetaald.

### *Transitiepremie*

Daarnaast wordt de bestaande transitiepremie uitgebreid. Deze premie richt zich op de uitkeringsgerechtigde werkzoekenden. De minister vindt deze maatregel bijzonder interessant omdat met de premie niet enkel wordt ingezet op financiële ondersteuning maar ook op competentieversterking, omdat er een prestarters-traject moet worden gevolgd. Om alle werkzoekenden blijvend en structureel te stimuleren om de stap naar ondernemerschap te zetten, wordt de doelgroep van de transitiepremie op twee punten uitgebreid.

Ten eerste wordt de tijdelijke verruiming van de doelgroep van uitkeringsgerechtigde werkzoekenden ouder dan 45 jaar naar alle uitkeringsgerechtigde werkzoekenden voortgezet. De minister herinnert eraan dat die verruiming er kwam in het kader van het akkoord 'Alle hens aan dek', en dat op vraag van deze commissie en de SERV. De tijdelijke uitbreiding zou aanvankelijk eindigen op 31 maart 2022, maar wordt nu dus verlengd. De premie wordt behouden op 7800 euro en keert niet terug naar het oorspronkelijke hogere bedrag van 15.600 euro.



Ten tweede worden de niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden zonder werk die bij VDAB zijn ingeschreven, toegevoegd aan de doelgroep. Het gaat dus om mensen die geen werkloosheidsuitkering ontvangen en die nog niet actief zijn op de arbeidsmarkt. Voor deze doelgroep zal het premiebedrag lager zijn en gekoppeld worden aan de duur van de inschrijving bij VDAB. Op die manier wil de Vlaamse Regering diegenen die de grootste afstand hebben tot de arbeidsmarkt ondersteunen en tegelijk vermijden dat langdurige inactiviteit in functie van het verkrijgen van de premie wordt gestimuleerd. Wie een jaar of langer is ingeschreven bij VDAB, ontvangt een premie van 3900 euro (de helft van de volledige premie). Wie een half jaar tot een jaar is ingeschreven bij VDAB, ontvangt een premie van 1950 euro (een kwart van de volledige premie). De transitiepremie blijft een degressieve premie die maandelijks wordt uitbetaald over een periode van twee jaar.

Voor het volledige pakket – dus zowel de jobbonus, de jobbonus+ als de transitiepremie – is aan de federale overheid gevraagd om de ontvangen bedragen fiscaal vrij te stellen. De minister heeft hiervoor een brief geschreven aan de federale minister van Financiën Vincent Van Peteghem, die hiermee al aan de slag is gegaan.

Uiteraard zal de minister de evoluties van het bereik van deze maatregelen strikt opvolgen.

De minister besluit dat het kader nu een eerste keer principieel is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Er waren heel wat obstakels om tot dit kader te komen. Nu moet het voorontwerp van decreet nog voor advies aan de SERV en de Raad van State worden voorgelegd en nadien volgt de discussie in het Vlaams Parlement. Maar met dit kader werd al een stap gezet om dit belangrijke punt van het regeerakkoord te realiseren. Ongeveer een kwart van de werkende bevolking in Vlaanderen zou in aanmerking komen voor de jobbonus. Heel wat werknemers hebben een brutoloon van 2500 euro of minder. De minister denkt daarbij aan de werknemers van de dienstenchequesector, de kinderopvang, de pakjesbezorgers enzovoort. De jobbonus moet voor hen het verschil tussen werken en niet werken kleiner maken.

### *IBO*

De minister gaat verder in op de vragen over de competentieversterkende trajecten. In antwoord op de vragen over IBO verwijst de minister naar eerdere besprekingen in de commissie, onder meer van de audit van het Rekenhof over individuele beroepsopleiding in een onderneming (*Parl. St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 37-A/1-2). Uit die besprekingen bleek dat rigide kwantitatieve doelstellingen wat betreft het aantal IBO's niet steeds zinvol zijn. De conjuncturele invloed en de krapte van de arbeidsmarkt blijven onmiskenbaar een impact hebben op het gebruik van IBO. Dit verbaast de minister niet. In tijden van schaarste met een beperkte arbeidsmarktreserve kiest een werkgever er nu eenmaal sneller voor om iemand onmiddellijk in dienst te nemen. In die context is een engagement om de deelname aan de IBO te verdubbelen op dit moment onrealistisch. Een engagement om de kwalitatieve inzet ervan te verhogen, is er des te meer en dat is ook noodzakelijk.

Een IBO dient zeker niet in de eerste plaats om ervaring op te doen en op die manier werk te vinden. Het gaat om een instrument om technische competenties aan te leren op een reële werkvloer en tegelijk vacatures in te vullen. Vaak is IBO ook het sluitstuk van een langer traject naar werk waarin ook andere instrumenten hun rol moeten kunnen spelen. VDAB zet daarom versterkt in op een aanbod aan trajecten die alle doelgroepen kunnen bedienen.

## *GLOW*

Enkele leden stelden een vraag over Groeien en Leren Op de Werkvloer, de nieuwe tender van VDAB. GLOW is een integratie van de tender tijdelijke werkervaring voor werkzoekenden en de GOB-werking. VDAB wil dat meer burgers een beroep kunnen doen op aangepaste ondersteuning. GLOW voorziet in 10.100 trajecten ten opzichte van 9844 trajecten voorheen (5000 trajecten TWE-werkzoekenden en 4844 GOB-trajecten). Aangezien het kader voor TWE-OCMW blijft bestaan naast GLOW, kunnen de zogenaamde artikel 60'ers een beroep blijven doen op TWE-OCMW. In het bestek van GLOW is de doelgroep personen met een arbeidshandicap uitdrukkelijk opgenomen en wordt er daarbij ook in de prijs een onderscheid gemaakt, zodat intensievere dienstverlening voor deze doelgroep mogelijk blijft. VDAB moet de tender GLOW op uitdrukkelijke vraag van de minister zeer goed monitoren. Er is ook een lerend netwerk met de GLOW-partners die dit nauwlettend zal opvolgen. Uiteraard zal ook het Vlaams Parlement dit kunnen opvolgen.

## *Wijk-werken*

Daarbij aansluitend waren er vragen over wijk-werken. De maatregel wijk-werken wordt ingezet voor werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De werkzoekenden voldoen daarbij aan drie voorwaarden:

- Ze hebben een gebrek aan recente werkervaring.
- Ze kunnen op dat moment niet minstens halftijds werken, waardoor andere VDAB-instrumenten niet geschikt zijn.
- Na wijk-werken kunnen ze wel een volgende stap zetten richting een reguliere job.

Wijk-werken is dus een instrument dat enkel wordt ingezet als andere instrumenten niet passen, maar waarbij de werkzoekende wel nog naar een reguliere job kan evolueren. Indien een SWT'er hieraan voldoet, wordt hij of zij ook georiënteerd naar wijk-werken. Het is volgens de minister een goede zaak dat VDAB de SWT'ers met moeilijke profielen niet loslaat maar verder richting de arbeidsmarkt bemiddelt.

In het wijk-werken voeren werkzoekenden maatschappelijk relevante activiteiten uit binnen een reële arbeidsmarktomgeving. Op die manier worden de arbeidsmarktvaardigheden die nodig zijn voor een reguliere job versterkt. Het is een eerste stap naar werk in het normale economisch circuit.

Uit de evaluatie van wijk-werken zijn een aantal aandachtspunten naar voren gekomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de duur van het traject of de moeilijkheid om de twee doelstellingen van de maatregel – dienstverlening en competentieversterking – met elkaar te combineren. Op basis van die evaluatie en de ervaringen van VDAB met deze maatregel zal de minister aanpassingen voorstellen aan de Vlaamse Regering.

## *Gemeenschapsdienst*

De Vlaamse Regering heeft nog geen finaal concept voor de gemeenschapsdienst politiek goedgekeurd. Ook met de betrokken stakeholders zoals de lokale besturen en sociale partners kon nog geen overeenstemming over een gedragen concept worden bereikt. Het politieke debat loopt nog. Belangrijk voor de minister is dat het een maatregel wordt die voor de lokale besturen een echte meerwaarde is op het terrein maar ook aan competentieversterking doet. De minister hoopt snel een eerste concept te kunnen voorleggen. De concrete vragen over de krijtlijnen kan ze dus voorlopig niet beantwoorden.

*Inburgering en integratie (talenplan)*

Er werden vragen gesteld over werk als hefboom tot inburgering en integratie en over het actieplan Vijf voor Taal. De minister verwijst naar de krapte op de arbeidsmarkt. Voor het invullen van vacatures volstaat het niet om te putten uit de beperkte Vlaamse arbeidsreserve. Er moet ook worden gekeken naar niet-beroepsactieven en dus ook naar asielzoekers (verzoekers om internationale bescherming). Wanneer een asielzoeker een asielaanvraag indient, moet hij vier maanden wachten vooraleer hij aan de slag kan. Na deze wachtperiode kan hij een opleiding volgen en werken.

Er moet rekening worden gehouden met het feit dat het hier vaak gaat om mensen die de taal nog niet machtig zijn en die in het land van herkomst niet lang school hebben gelopen. Sinds 2016 is er een samenwerkingsovereenkomst tussen Fedasil en VDAB om in te zetten op de activering van asielzoekers. Het hebben van een overeenkomst volstaat natuurlijk niet. Daarom zal de minister samen met federaal staatssecretaris voor Asiel en Migratie Sammy Mahdi versterkt inzetten op het activeren van asielzoekers.

Op basis van de arbeidsmarktanalyses die VDAB uitvoert, worden per regio de noden bij de lokale werkgevers in kaart gebracht. Ook de profielen van de asielzoekers worden in kaart gebracht: hebben zij in het thuisland een opleiding gekregen, hebben zij ervaring binnen een bepaald beroep enzovoort. Op die manier kunnen asielzoekers doelgericht aan werkgevers worden gekoppeld. Hierbij is er uiteraard aandacht voor belangrijke randvoorwaarden, zoals het aanbieden van lessen Nederlands, de verplaatsingsmogelijkheden van de asielzoeker naar de werkvloer enzovoort.

Wat het talenplan betreft heeft VDAB intussen werk gemaakt van een duidelijke landingspagina voor werkgevers die een anderstalige werknemer in dienst hebben. Op die landingspagina is bijvoorbeeld informatie over IBO met taalondersteuningsaanbod te vinden. Het is ook de bedoeling om meer anderstaligen en mensen met een taalachterstand een geïntegreerd traject te laten volgen. Hierbij worden taal en opleiding of werk gecombineerd.

Ook de cijfers worden intussen beter gemonitord. Ze wijzen op een verhoogde instroom in het taalgerelateerde aanbod van VDAB. De minister hoopt dat deze stijging zich zal doorzetten.

*Niet-beroepsactieven*

Een lid stelde vragen over de benadering van niet-beroepsactieven en het geoptimaliseerde instroommodel. De minister ziet dit model als een belangrijk VDAB-project. Er is in Vlaanderen een enorm potentieel bij niet-beroepsactieve burgers dat vandaag onvoldoende wordt bereikt. Ook niet-beroepsactieven moeten vlot de weg vinden naar VDAB en daar op een degelijke wijze worden geholpen om hun loopbaan in handen te nemen.

Voor het bereiken van niet-beroepsactieven werkt VDAB met verschillende partners samen:

- de lokale besturen, met als doelgroep de leefloongerechtigden;
- de FOD Sociale Zekerheid, met als doelgroep burgers met een inkomensvervangende uitkering of een integratietegemoetkoming;
- het RIZIV, met als doelgroep burgers die een ziekte-uitkering ontvangen;
- outreachende partners, zoals jeugdhuizen, straathoekwerkers en andere partners die de neet-jongeren bereiken.

De minister had recent nog een onderhoud met De Ambassade over de moeilijkheden bij het bereiken en activeren van neet-jongeren.

Met het project Instroommodel heeft VDAB twee hoofddoelstellingen voor ogen die de dienst de komende jaren gefaseerd wil bereiken. De eerste doelstelling is de niet-beroepsactieven vlotter de weg te helpen vinden naar VDAB om ze richting de arbeidsmarkt te begeleiden. De tweede is het versterken van de samenwerking met verschillende partnerorganisaties. De focus ligt daarbij op het optimaliseren en digitaliseren van aanmeldingsprocedures, uitwisseling van klantendossiers en het onderzoeken en oplossen van eventuele knelpunten in de samenwerking.

Met het instroommodel wordt aan verschillende deelprojecten gewerkt. Aan het model zelf zijn geen doelstellingen verbonden wat betreft het bereik maar de inschrijving van de niet-beroepsactieven wordt wel systematisch gemonitord. Het succes van dit project zal dus uit de cijfers moeten blijken. In functie daarvan kunnen dan objectieven op termijn worden bepaald.

#### *Langdurig zieken re-integreren in de arbeidsmarkt*

De minister antwoordt op de talrijke vragen over de re-integratie van langdurig zieken. Die vragen zijn terecht want ook voor de minister is dit een belangrijk aandachtspunt.

Met de re-integratietrajecten die VDAB en de partners organiseren, wil de minister personen met gezondheidsproblemen zo vroeg mogelijk in hun herstelproces terug naar werk ondersteunen en begeleiden. Begin 2021 werd met het Vlaams actieplan de toon gezet en werd de ambitie wat het aantal projecten betreft duidelijk uitgesproken. Bij die trajecten gaat het over mensen die instromen in de dienstverlening en dus de nodige hulp, opleiding of bemiddeling krijgen. Het gaat niet over 7500 personen die moeten uitstromen naar werk. De uitstroom naar werk wordt wel gemonitord en dit op geregelde tijdstippen tot twee jaar na de uitstroom.

Op federaal niveau is er heel wat aan het gebeuren in het dossier van de re-integratie van langdurig zieken en dat stemt de minister tevreden. Ze volgt de evoluties op de voet en maakt duidelijk welke rol VDAB en partners kunnen opnemen. Met het Vlaams actieplan wordt bijkomend en volop ingezet op het sensibiliseren en informeren over het dienstverleningsaanbod van VDAB en partners. De minister bracht recent een bezoek aan een GOB in Gent en heeft daar gezien welk verschil die dienst kan maken.

Naast het reguliere dienstverleningsaanbod lopen ook verschillende proefprojecten bij VDAB en partners. Momenteel kunnen klanten nog steeds worden toegeleid naar innovatieve projecten zoals het socialimpactbondproject. Het is nog te vroeg om uitspraken over de resultaten daarvan te doen.

Om werknemers die als arbeidsongeschikt werden erkend en die niet meer kunnen terugkeren naar hun huidige werkgever sneller ondersteuning te bieden, kunnen arbeidsartsen hen naar VDAB toeleiden. Er is nog werk aan de winkel om deze mogelijkheid bij de arbeidsartsen bekend te maken. Om de samenwerking en communicatie met externe diensten voor preventie en bescherming op het werk te versterken en verbeteren, zette VDAB samen met IDEWE en Mensura een proefproject op. De toeleidingen zijn in het najaar van 2021 gestart. Het project loopt tot eind 2022 waarna een eindevaluatie zal plaatsvinden. De minister kijkt uit naar de resultaten daarvan. Het project kan helpen om stappen vooruit te zetten naar een GDPR-conforme gegevensuitwisseling en communicatie.

Verder lopen er nog concrete projecten met bedrijven waaronder Bpost. Via deze projecten wil VDAB bedrijven stimuleren om opleidingen op te zetten voor het

heroriënteren en herscholen van personen met gezondheidsproblemen die wegens die problemen hun beroep niet meer kunnen uitoefenen. De opleidingen op de werkvloer waren gericht op doorstroom naar knelpuntberoepen. Bij Bpost beoogde men twintig opleidingstrajecten voor chauffeur met een rijbewijs C/CE, uiteindelijk stroomden er 124 mensen in. Daarvan behaalden er 65 hun rijbewijs C/CE en zijn 55 personen effectief aan het werk.

#### *Werk- en zorgtrajecten*

De minister kan de commissieleden geruststellen. Er wordt goed samengewerkt tussen de kabinetten en de beleidsdomeinen Werk en Sociale Economie en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het voorbije jaar werden verschillende onderzoeken uitgevoerd. Via VIONA ging het inderdaad om een procesevaluatie van de activeringstrajecten. Via het Steunpunt WVG ging het om een onderzoek over de onthaaltrajecten voor niet-toeleidbare werkzoekenden via het geïntegreerd breed onthaal en over de 'arbeidsmatige activiteiten welzijn' erkend door het Departement WVG. De bevindingen uit deze onderzoeken worden meegenomen bij de aanpassing en verbetering van het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten. Het wijzigingsdecreet zal verder in de juiste decretale basis voorzien om voor de verschillende maatregelen een uitwisseling en verwerking van persoonsgegevens juridisch mogelijk te maken, rekening houdend met de GDPR.

Het is de ambitie van de minister om tegen het voorjaar van 2023 het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten te hebben aangepast om op die manier de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen.

#### *Niet-toeleidbare werkzoekenden*

De oefening om de data te verzamelen over niet-toeleidbare werkzoekenden verloopt in het kader van de werkzaamheden van Synerjob. Synerjob is een samenwerking tussen Actiris, het Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft, Bruxelles Formation, Forem en VDAB. Alle bemiddelingsdiensten gebruiken het ICF-systeem zoals het door VDAB werd ontwikkeld, om vast te stellen of een persoon behoort tot de doelgroep van de niet-toeleidbare werkzoekenden overeenkomstig de werkloosheidsreglementering. ICF was voor de andere gewesten een nieuw instrument en dat vroeg de nodige opleiding en IT-aanpassingen.

Onderzoek van het Steunpunt WVG over de onthaaltrajecten van werkzoekenden met een 'advies welzijn' (de nieuwe benaming voor 'niet-toeleidbare personen') bevestigt dat het gaat om personen die omwille van hun medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale problemen ook op langere termijn vermoedelijk niet inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. Ze voldoen buiten hun wil om niet aan de criteria van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt. Zodra de monitoring op punt staat, kan de standpuntbepaling verder vorm krijgen in 2022 en zal er overleg met de federale overheid worden gevoerd.

#### *Neet-jongeren en lerend netwerk Youth Guarantee*

De minister antwoordde al op een vraag over de nieuwe richtlijn Youth Guarantee en de doelgroepkorting voor jongeren. Het lerend netwerk Youth Guarantee is een overlegorgaan dat gegroeid is uit de samenwerking tussen VDAB, De Ambassade en andere instanties. Het netwerk is vooral gericht op informatie- en expertisedeling en bestaat zowel uit institutionele partners als sociale partners, waardoor er een bovenlokale samenwerking is rond de aanpak van jeugdwerkloosheid. Het netwerk wordt ook gebruikt om sectoren, jeugdorganisaties, beleidsinstanties enzovoort bij elkaar te brengen. Recent gebeurde dat nog via een digitaal netwerkmoment.

Het Departement Onderwijs is ook vertegenwoordigd in het lerend netwerk. Bijkomend zijn er samenwerkingsovereenkomsten met het beleidsdomein Onderwijs waarin acties rond jongeren worden opgenomen.

#### *Oudere werkzoekenden en werkzoekenden in het SWT-stelsel*

De minister verwijst naar haar antwoord op een eerdere vraag om uitleg (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2021-22, nr. 362). Tewerkstelling van oudere werkzoekenden, inclusief werkzoekenden in het SWT-stelsel, is de verantwoordelijkheid van meerdere stakeholders en begint met een duidelijke communicatie. Omdat er nog veel onduidelijkheid heerst over de rechten en plichten van de betrokkenen, heeft de minister VDAB de duidelijke opdracht gegeven om een communicatieaanbod uit te werken. De minister denkt daarbij aan de informatie dat SWT'ers die terug aan de slag gaan het supplement dat door de ex-werkgever wordt betaald nadien ook kunnen combineren met hun loon. Een juiste informatie is belangrijk voor een goede opvolging en activering van deze werkzoekenden.

Belangrijk is uiteraard ook het aanbod dat aan de betrokken werkzoekenden wordt gedaan. VDAB neemt elke SWT'er ook onmiddellijk op in de persoonlijke dienstverlening en dat zolang ze beschikbaar moeten zijn voor de arbeidsmarkt. Uit de cijfers blijkt wel dat het aanbod nog te beperkt is. De minister heeft VDAB gevraagd om daar sterker op in te zetten. Daarvoor moet het agentschap wel over de juiste instrumenten beschikken. In dat kader heeft de raad van bestuur van VDAB onlangs beslist om langdurig werkzoekenden, inclusief 55-plussers, te laten herscreenen in functie van nieuwe dienstverlening die in de markt wordt gezet. Het gaat onder meer over een nieuwe uitbesteding Integrale begeleiding+ die start op 1 december 2021 en waarbij VDAB partners inschakelt om voor klanten actief te jobhunen om op die manier de terughoudendheid bij sommige werkgevers te overwinnen.

Elke werkzoekende heeft toegang tot knelpuntvacatures en dus ook 55-plussers. De realiteit leert wel dat de afstand van 55-plussers tot een knelpuntvacature vaak groot is. Dit kan het geval zijn wegens een gebrek aan ervaring, de 'verkeerde' vooropleiding, de vereisten van bepaalde knelpuntberoepen, de duurtijd van de opleiding afgezet tegen de rendabiliteit op de werkvloer enzovoort. Daarom zal VDAB expliciet onderzoeken welke knelpuntberoepen potentieel interessant zijn voor een grote groep oudere werkzoekenden met de bedoeling specifieke trajecten uit te werken om ze actief te bemiddelen naar deze knelpuntberoepen. Het gaat dan bijvoorbeeld niet over jobs die een jarenlange vooropleiding vereisen of zeer zwaar fysiek werk inhouden. VDAB heeft intussen stappen gezet voor proeftuinen in de zorgsector en bekijkt ook met andere sectoren de mogelijkheden voor een proefproject.

#### *Vrijwilligerswerk als onderdeel van een traject naar werk*

De minister antwoordt dat het belang van vrijwilligerswerk al in het Vlaamse regeerakkoord werd erkend. De ambitie is nog steeds om met de federale instanties te overleggen en tot concrete afspraken te komen zodat vrijwilligerswerk door VDAB kan worden vrijgesteld in een traject naar werk. De minister heeft die vraag ook concreet voorgelegd aan de federale overheid in het kader van het asymmetrische beleid.

Het federale begrotingsakkoord voor 2022 voorziet nu effectief in meer ruimte voor de regio's om de beschikbaarheid van de werkzoekenden te bepalen. Daar valt voor de minister zeker ook het vrijwilligerswerk onder. In het technische overleg met het kabinet van federaal minister van Werk Pierre-Yves Dermagne zal haar kabinet voorstellen om VDAB te laten bepalen wanneer vrijwilligerswerk kan worden vrijgesteld in het traject naar werk en dat als een grond voor een federale vrijstelling te beschouwen. Zoals al eerder gemeld, wordt de minister in die vraag gesteund door de andere regionale ministers van Werk.



*Hervorming bemiddelings- en transmissieprocedure*

De minister is ervan overtuigd dat het bemiddelingsbeleid bij VDAB consequenter moet gebeuren. De afspraken met de werkzoekenden moeten duidelijker worden geformuleerd en door de bemiddelaars beter worden opgevolgd. Wanneer afspraken niet worden nagekomen, moeten er het best sancties op volgen. De hiërarchische lijn zal daarom aansturen op het consequent en correct toepassen van de richtlijnen voor transmissie door de bemiddelaars. De bemiddelaars zelf worden hierin getraind en de minister meent dat dit al een grote stap kan zijn omdat niet alle bemiddelaars op dezelfde wijze handelden.

De hervorming van de bemiddelings- en transmissieprocedure behelst een technische hervorming die momenteel nog loopt. Zo wordt digitale bemiddeling, bijvoorbeeld via een videochat, juridisch verankerd. De minister blijft verder in gesprek met VDAB om waar mogelijk de bestaande procedures vlotter te laten verlopen.

Er zijn ook technische aanpassingen aan de wijze waarop bemiddelaars vandaag door de software van 'Mijn loopbaan' worden ondersteund. Vandaag wordt van de bemiddelaars veel parate kennis verwacht op het vlak van te respecteren termijnen, specifieke vormen van transmissies enzovoort. Dit leidt tot niet-ontvankelijke dossiers bij de Controledienst en bemoeilijkt de verhoorgesprekken bij deze dienst. De doelstelling van de hervorming bestaat erin om de verschillende transmissieprocedures te implementeren in 'Mijn loopbaan'. De software zorgt ervoor dat bepaalde acties binnen specifieke termijnen worden ondernomen en geeft zelf in bepaalde situaties duidelijke suggesties weer. Door deze technische aanpassingen moet de kwaliteit van de dossiers verhogen en het sanctioneringsbeleid sterk verbeteren.

*Economische migratie*

De krijtlijnen van Flanders for Talent – Talent for Flanders zitten vervat in de conceptnota die recent door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Deze krijtlijnen worden in de komende maanden verder geconcretiseerd, onder meer op basis van de adviezen die aan VARIO en de SERV werden gevraagd. Het is de bedoeling dat er niet alleen informatie wordt gegeven over werken in Vlaanderen maar ook dat er informatie beschikbaar is voor de economische migranten die aankomen in Vlaanderen. Op die manier wil Vlaanderen zich profileren als een klantvriendelijke regio.

Met de informatie over Vlaanderen wil de Vlaamse overheid toptalent overtuigen om effectief voor Vlaanderen te kiezen. Op het moment dat ze voor Vlaanderen hebben gekozen, wordt in een 'warm welkom' voorzien. De bedoeling is die warme ontvangst te organiseren in een samenwerking tussen lokale initiatieven en verschillende overheidsinstanties. De minister gaat ervan uit dat de discussie over de conceptnota nog in de commissie kan worden gevoerd.

Een volgende vraag ging over het concentrische bemiddelingsmodel dat wordt ingezet voor economische migratie. In dat model wordt in eerste instantie gekeken naar Vlaamse werkzoekenden om vacatures in te vullen. Dat is nog steeds de basis vanwaar VDAB vertrekt. Indien er geen match met een Vlaamse werkzoekende mogelijk is, wordt gekeken naar de mogelijkheden via Forem in Wallonië en Actiris in Brussel maar ook naar de grensregio's. Wanneer ook dat niet lukt, wordt binnen Europa gezocht. Pas in laatste instantie wordt gekeken naar werknemers van buiten de Europese Unie.

Het is natuurlijk zo dat werknemers zich vrij in EU kunnen verplaatsen en werken. Dit vrij verkeer van werknemers is een mooi principe maar houdt ook in dat men niet kan verbieden dat Europeanen in Vlaanderen komen werken. De minister vindt dergelijk verbod ook niet wenselijk. Daarom is het belangrijk om concrete

afspraken te maken en het concentrische bemiddelingsmodel in te zetten om de knelpuntvacatures ingevuld te krijgen.

Op dit moment werken er meer Noord-Fransen in West-Vlaanderen dan inwoners uit Henegouwen. Dat is het gevolg van het goede EURES-netwerk dat in de regio actief is. Maar eigenlijk vindt de minister het jammer dat niet meer Henegouwers naar West-Vlaanderen, en bij uitbreiding Walen naar Vlaanderen, komen om er te werken. Daarom heeft ze aan VDAB gevraagd om in overleg met Forem en Actiris per Vlaamse knelpuntvacature na te gaan of dit ook in Wallonië en Brussel een knelpuntberoep is. Indien dit niet het geval is, worden er initiatieven opgezet om Waalse en Brusselse werknemers naar Vlaanderen aan te trekken. De Vlaamse sociale partners zijn erg geïnteresseerd in dit project.

### *2.1.2. ISE Duurzame arbeidsmarkt (beleidsveld Werk)*

#### *Dienstencheques*

Het prognosemodel Dienstencheques dat op vraag van de minister werd ontwikkeld, brengt de evolutie van de rentabiliteit van de erkende dienstencheque-ondernemingen in kaart. Het gaf aan dat de dalende trend van de rentabiliteit zich de komende jaren zou voortzetten indien het systeem onveranderd bleef. Uit het prognosemodel blijkt dat 28 van de 63 ondernemingen uit de steekproef in 2021 verlieslatend zouden zijn bij ongewijzigd beleid. Van die 28 ondernemingen waren er volgens de jaarrekeningen ook al 11 verlieslatend in 2020.

Daarom werd beslist om de inruilwaarde van de dienstencheques voor 100 procent te indexeren. Dit om de financiële leefbaarheid van de sector te vrijwaren en ruimte te geven voor een sterk sectoraal akkoord. Het prognosemodel gaf duidelijk aan dat met een 100 procentindexering de marges de komende jaren positief zouden evolueren.

De 100 procentindexering werd op 12 november 2021 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Een definitieve goedkeuring zal echter pas volgen nadat er een sociaal akkoord bereikt wordt tussen de sociale partners in de dienstenchequesector. De minister zal echter zelf niet beslissen hoe dit sociaal akkoord concreet moet worden ingevuld. Ze laat het sociaal overleg over aan de sociale partners.

Het toekomstmodel inzake de organisatie van de dienstencheques en de mogelijkheden inzake digitalisering en het facturatiemodel worden momenteel uitgewerkt via een consultancyopdracht. Zoals gevraagd, wordt daarbij ook aandacht besteed aan het debiteurenbeheer. Alternatieve oplossingen om wanbetaling te voorkomen die passen in het facturatiemodel worden bekeken. Zoals al toegezegd, zal de minister te gepasten tijde terugkoppelen naar de commissie over de resultaten van de opdracht.

#### *Loopbaanondersteuning*

De minister antwoordt op een volgende vraag over het bewaken van de kwaliteit van het aanbod van loopbaanbegeleiding. VDAB zet op verschillende sporen in om de kwaliteit actief te monitoren. Een organisatie die via de loopbaancheque loopbaanbegeleiding wenst aan te bieden, moet hiervoor eerst een 'mandaat loopbaanbegeleiding' aanvragen. Aan dat mandaat zijn verschillende kwaliteitsvereisten gekoppeld die ook worden gecontroleerd. Het gaat dan bijvoorbeeld over de beroepsbekwaamheid. De kwaliteitsvereisten worden ook doorheen de mandaatperiode opgevolgd en gecontroleerd door VDAB. Sinds 2021 is er ook een beroeps-kwalificatie loopbaanbegeleider die bijdraagt aan de kwaliteit.

VDAB informeert de burgers over het correcte gebruik van de loopbaancheque. Dit gebeurt via de infopagina's op de website, de servicelijn en de werkwinkels. Op die manier kan de burger ook zelf inschatten in welke mate het aanbod van een loopbaancentrum voldoet.

Wanneer het aanbod niet voldoet, kan de gebruiker klacht indienen bij VDAB, die dan de nodige maatregelen zal nemen. Het kan gaan over vragen rond de kwaliteit van het aanbod, terugvordering van de loopbaancheque tot een (tijdelijke) intrekking van het mandaat van het loopbaancentrum.

VDAB organiseert ook een tevredenheidsmeting bij de gebruikers van de loopbaancheques. Door de gegevens daarvan krijgt de dienst zicht op de tevredenheid van burgers over de dienstverlening.

Voor de gemandateerde loopbaancentra organiseert VDAB infosessies. Tijdens die sessies geeft VDAB toelichting bij wijzigingen of punten waarover er vragen zijn. Op de webpagina voor de loopbaancentra worden ook relevante documenten en informatie gepubliceerd.

Er was ook een vraag over de campagne rond loopbaancheques. De minister antwoordt dat in het voorjaar van 2021 loopbaanbegeleiding al via sociale media bij werknemers onder de aandacht werd gebracht. Op basis van de feedback naar aanleiding van deze campagne werd de webpagina over loopbaanbegeleiding aangepast zodat bezoekers gemakkelijker de weg naar de juiste informatie kunnen vinden. In oktober 2021 ging de najaarscampagne van start met een campagne op sociale media, advertenties en getuigenissen van werknemers die eerder loopbaanbegeleiding volgden.

Op 25 oktober 2021 werd een mailing verstuurd aan 8500 huisartsen waarin werd gevraagd om de vernieuwde affiche in hun wachtzaal op te hangen. Met de campagne worden mensen aangespoord om na te denken over hun loopbaan. Voor de minister is het van belang dat de loopbaancheques beter worden gebruikt.

### *Sectorconvenanten*

De minister antwoordt op de vraag over de sectorconvenanten en de toekomstige plannen met dit instrument. Tijdens deze generatie van sectorconvenanten (2021-2022) zet ze sterk in op de ondersteuning van de sectoren. Elke sector met een sectorconvenant heeft naast een accountmanager binnen het Departement WSE ook een sectoraccount bij VDAB waar ze terecht kunnen.

De drie intersectorale adviseurs bij de SERV moeten de intersectorale werking faciliteren. Ze zijn al bijna een jaar aan de slag en hun werking is volop van start gegaan. Er werden tal van intersectorale netwerken, webinars en uitwisselingen over intersectorale opleidingen georganiseerd. De sectorconsulenten van de sectoren met vacatures werden bijvoorbeeld via speeddates in verbinding gebracht met jeugdwerkorganisaties die kwetsbare jongeren aan een job willen helpen. Maar er werd ook gewerkt rond non-discriminatie en inclusie, STEM en duurzaam telewerken. In 2022 wordt voortgebouwd op deze intersectorale werking.

Specifiek met betrekking tot jobmobiliteit organiseerde de intersectorale adviseur verantwoordelijk voor werkbaar werk en jobmobiliteit een informatieve en sensibiliserende webinar voor sectoren. Het is verder wachten op de lessen uit het proefproject Careerflow en de verdere implementatie van de transitiepunten om op basis daarvan te bekijken welke rol de sectoren hierin kunnen opnemen.

Ondertussen is de voorbereiding van de nieuwe generatie sectorconvenants voor de periode vanaf 2023 inderdaad al gestart. De minister wil het decreet betref-

fende de sectorconvenants actualiseren en moderniseren zodat het een stevig en flexibel fundament wordt voor een slagkrachtig sectoraal en intersectoraal beleid. Het intersectorale beleid zal in de toekomst nog belangrijker worden.

#### *Impact van de coronacrisis op de horeca en evenementensector*

De horecasector en de evenementensector worden tot op vandaag zwaar getroffen door de coronacrisis, ook al zijn ze al enige tijd opnieuw open na verschillende lockdowns. Het is voor deze sectoren ook erg moeilijk om nieuw personeel aan te werven. Zeker de horecasector kampt vandaag de dag met erg veel knelpuntvacatures die niet ingevuld geraken. Het imago van de sector en zijn beroepen heeft onder de coronacrisis geleden, wat maakt dat de knelpuntvacatures voor een aantal beroepen nog nijpender zijn geworden. Daarom werd een afzonderlijk horeca-actieplan opgemaakt samen met de sector, VDAB en SYNTRUM.

De eventsector draait nog niet op volle toeren en heeft het opnieuw lastig door de recente ontwikkelingen en negatieve evoluties in de coronapandemie. Er zijn nog veel werknemers in tijdelijke werkloosheid. Deze sector heeft nog geen sectorconvenant, maar de minister wil ook voor deze sector een actieplan maken om meer perspectief te bieden.

#### *Actieplan Telewerk*

Een volgende vraag ging over het draagvlak voor telewerken. De minister antwoordt dat er voor dit zeer actuele onderwerp lessen werden geleerd uit de vorige periodes van verplicht telewerk. Er is nu geen verplichting om voltijds te telewerken en er is de wekelijkse terugkomdag. De minister merkt in haar werkomgeving dat die terugkomdag zeer efficiënt wordt gebruikt om met collega's dossiers te bekijken waarvan de knopen moeilijk digitaal kunnen worden doorgehakt.

Elke actie uit het actieplan Telewerk is intussen opgestart en in uitvoering. De inspanningen van de sociale partners zijn daarbij bijzonder belangrijk. De acties worden de komende periode opnieuw in de kijker gezet. De minister roept de werkgevers ook op om hun werknemers niet los te laten en creatief te zijn in het zoeken naar oplossingen. De werkgevers kunnen nog steeds het beste inschatten welke initiatieven er in hun organisatie zullen aanslaan en welke niet. Het is goed de werknemers hierover te laten meedenken, de oplossing hoeft niet altijd van de hr-dienst of de leidinggevende te komen. Tijdens de terugkomdagen moet de focus ook niet altijd op maximale productiviteit liggen maar mag er ook aandacht zijn voor contact tussen de collega's.

#### *2.1.3. ISE Themaoverschrijdend (beleidsveld Werk)*

##### *Europees Sociaal Fonds*

De inhoudelijke voorbereidingen voor het nieuwe Vlaamse ESF-programma 2021-2027 zitten in een laatste fase. Het ontwerpprogramma wordt binnenkort geagendeerd op de Vlaamse Regering. Het nieuwe programma beoogt volgende doelstellingen:

- het versterken van de toegang tot de arbeidsmarkt;
- het bevorderen van sociale inclusie;
- het aanmoedigen van levenslang leren;
- het investeren in werkbare jobs en een inclusieve arbeidsmarkt;
- het verhogen van sociale innovatie.

Voor de Europese structuur- en investeringsfondsen zoals ESF en EFRO worden de middelen bepaald op NUTS-2-niveau (provincies). Op dit niveau onderscheidt de

Europese Commissie drie categorieën van regio's: meer ontwikkelde regio's, transitieregio's en minder ontwikkelde regio's.

Vlaanderen is ingedeeld in de categorie 'meer ontwikkelde regio', behalve de provincie Limburg. Limburg is een 'transitieregio'. De opdeling in categorieën is vooral belangrijk voor het Europees cofinancieringspercentage. Transitieregio's zoals Limburg kunnen tot 60 procent Europese cofinanciering krijgen, terwijl dit voor de rest van Vlaanderen maximaal 40 procent is.

Voor de verdeling van de middelen, die op lidstaatniveau worden toegekend, moet er een partnerschapsovereenkomst worden opgemaakt tussen de verschillende gewesten in België. Zodra het partnerschapsakkoord er is, kan het programma na goedkeuring door de Vlaamse Regering bij de Europese Commissie worden ingediend. De Europese Commissie heeft dan vijf maanden om een besluit te formuleren. Het programma kan bijgevolg ten vroegste begin 2022 starten. Bij de start zal er breed over worden gecommuniceerd.

#### *Audit VDAB-tenderbeleid*

In antwoord op de vragen over de audit van het Rekenhof over het uitbestedingsbeleid van VDAB verwijst de minister naar de eerdere uitvoerige bespreking in de commissie (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 37-E/1-2). Als gevolg daarvan keurde de raad van bestuur van VDAB op 9 juni 2021 een actieplan goed. De audit concludeerde dat het tenderbeleid van VDAB nood heeft aan een helder strategisch beslissingskader inzake uitbestedingen.

VDAB beschouwt elke audit als een kans om de werking te verbeteren. Voortbouwende op de conclusies en de aanbevelingen van het Rekenhof en de commissie, komt er een geheel aan acties die gericht zijn op vijf kritische succesfactoren voor het toekomstige uitbestedingsbeleid, met name:

- een gevalideerd en stabiel strategisch kader dat invulling geeft aan de regierollen;
- een geconsolideerde aanpak voor het plannen van uitbestedingen;
- het beheersbaar houden van het uitbestedingsbeleid;
- een geïntegreerd data- en informatiebeheer;
- een klantgerichte en juridisch sluitende samenwerking met partnerorganisaties.

De uitvoering van dit actieplan 'VDAB als regisseur' loopt en wordt op kwartaalbasis opgevolgd door de raad van bestuur van VDAB via een opvolgingsrapport. Het uitbestedingsbeleid dat onderdeel uitmaakt van het actieplan werd op 15 september 2021 door de raad van bestuur goedgekeurd.

In 2023 volgt er een tussentijdse evaluatie van het actieplan en wordt er indien nodig bijgestuurd. De minister merkt op dat er ook een externe organisatie werd aangeduid om dit op te volgen.

#### *2.1.4. ISE Competenties (beleidsveld Competenties)*

##### *Competenties zichtbaar maken*

Een volgende vraag ging over het EVC-beleid. Sinds 2004 werd in het beleidsveld Werk gewerkt met ervaringsbewijzen. Een eerste belangrijke les daaruit is dat een EVC-beleid dat beperkt blijft tot één beleidsdomein de overdraagbaarheid van erkende competenties beperkt. In de vorige regeerperiode heeft minister Hilde Crevits als toenmalig minister van Onderwijs samen met de toenmalige minister van Werk Philippe Muyters een gemeenschappelijk kwaliteitskader geïntroduceerd om daaraan te verhelpen.

Een tweede belangrijke les is dat het weinig zin heeft om een EVC-beleid verplicht op te leggen. Als de meerwaarde voor individuen, bedrijven of sectoren niet duidelijk is, blijft de deelname beperkt. Via de ESF-oproep nummer 472 'Werkenden en kwalificerende trajecten' is in 2020 een oproep gelanceerd om EVC-initiatieven van onderuit te laten groeien. Ook de brede bevraging door het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen voor de ontwikkeling van EVC-standaarden geeft ruimte aan bedrijven en sectoren om in te zetten op de ontwikkeling van EVC-initiatieven.

Een derde les is dat in de beleidsdomeinen een regie voor de verschillende EVC-initiatieven moet worden opgezet. Voor Werk is VDAB als EVC-regisseur aangeduid. In de trajecten zal VDAB in de eerste plaats inzetten op het ontwikkelen van een begeleidingsmethodiek die rekening houdt met de vier fasen van EVC: herkennen, documenteren, evalueren en certificeren van competenties. Vanuit de opgedane kennis zal worden onderzocht hoe de sectoren die op dit moment minder betrokken zijn op een zinvolle en structurele wijze warm kunnen worden gemaakt voor een EVC-aanpak.

#### *Individuele leer- en loopbaanrekening*

Verschillende leden stelden een vraag over de individuele leer- en loopbaanrekening. Voor de minister is de ontwikkeling daarvan een gefaseerd verhaal. In een advies van 19 oktober 2020 vraagt de SERV om de leerrekening stapsgewijs uit te rollen in nauwe samenspraak met de sociale partners. De minister gaat in op die vraag van de sociale partners.

Ook de betere ontsluiting wordt stapsgewijs aangepakt. De administratie lanceerde in de zomer van 2021 als eerste fase de 'Wegwijzer Vlaamse opleidingsincentives', een onlinetool waarmee burgers aan de hand van vragen wegwijs worden gemaakt in de Vlaamse opleidingsincentives die in hun persoonlijke situatie van toepassing zijn. Het Departement WSE volgt uiteraard het gebruik en de gebruiksvriendelijkheid van deze Wegwijzer op.

In 2022 wordt ingezet op de ontwikkeling van een gepersonaliseerd digitaal overzicht van de Vlaamse opleidingsincentives op individueel niveau via Mijn Burgerprofiel.

In de eerste helft van 2022 zal de minister ook met een visienota komen over de leer- en loopbaanrekening. Ze vraagt de commissieleden om nog even geduld te oefenen. Zowel in de eerste operationele fasen – het ontwikkelen van de wegwijzer en het digitaal overzicht – als in de toekomstige conceptontwikkeling is er nauwe afstemming tussen het Departement WSE en VDAB over hoe de koppeling kan worden gemaakt met het loopbaanplatform.

De sociale partners en de federale administratie waren als lid van de stuurgroep ook nauw betrokken bij het VIONA-onderzoek over de leer- en loopbaanrekening.

De Vlaamse en federale administratie hebben ook al samengezeten. De minister heeft sterk aangedrongen op afstemming met het federale initiatief, zodat beide initiatieven elkaar complementair kunnen versterken en er efficiëntie kan worden bereikt.

#### *Duaal leren*

De minister zet nieuwe initiatieven voor duaal leren op en beloont de ondernemingen voor hun engagement en inspanningen met een aantal concrete financiële incentives zoals de stagebonus en de mentorkorting.



Duaal leren startte in het secundair onderwijs in het schooljaar 2019-2020 maar is sinds de eerste proeftuinen in 2016 al stevig gegroeid. Bij de start van het huidige schooljaar 2021-2022 werden er 655 duale opleidingen aangeboden. Dat is een stijging van 16 procent ten opzichte van het vorige schooljaar.

Begin november 2021 waren er 10.846 ondernemingen met minstens één erkenning, wat neerkomt op 12.853 vestigingen. Het aantal leerlingen stijgt gestaag: op 1 oktober 2021 nam het aantal leerlingen in een duale opleiding toe tot 2338, 20 procent meer dan het vorige schooljaar. De inspanningen lonen dus, maar de stijging zou voor de minister hoger mogen zijn.

Het regelgevende traject voor de uitbreiding van duaal leren naar het volwassenenonderwijs loopt, zodat dit in september 2022 van start kan gaan. Het voorontwerp van decreet is voor advies aan de Raad van State voorgelegd en de minister hoopt dat het begin 2022 in de verenigde commissies Werk en Onderwijs kan worden besproken.

#### *2.1.5. ISE Activering (beleidsveld Sociale Economie)*

##### *Groeipad*

De minister zegt een groot hart te hebben voor de sociale economie en reageert een beetje ontgoocheld op de tussenkomst van een lid dat vroeg waarom er niet meer in de sociale economie wordt geïnvesteerd. Er werd volgens de minister in deze regeerperiode al extra geïnvesteerd in de sociale economie, bijvoorbeeld in bijkomende tewerkstellingsplaatsen in de maatwerkbedrijven.

In het zittingsjaar 2020-2021 werd een extra impuls gegeven aan de sociale economie door middel van een groeipad bij de maatwerkbedrijven en -afdelingen binnen collectief maatwerk. Het gerealiseerde groeipad is goed voor een totaal van 265 extra vte's en maakt het mogelijk om naast de huidige activiteiten ook nieuwe (circulaire) bedrijfsactiviteiten op te starten of uit te breiden.

In 2021 vond er bovendien een herverdelingsoproep voor de LDE-ondernemingen plaats, goed voor honderd onbenutte plaatsen die voortaan wel opnieuw goed worden ingevuld. Daarbij werd tegemoetgekomen aan de LDE-ondernemingen met de hoogste nood aan groei en met het hoogste doorstroompotentieel van doelgroepwerknemers.

In het najaar van 2021 heeft de minister bovendien haar ambitie geformuleerd om in het kader van het aangescherpte Vlaamse Klimaatplan te investeren in duizend bijkomende vte's in de sociale circulaire economie. Deze extra jobs voor personen met een arbeidsbeperking dragen bij tot de reductie van de CO<sub>2</sub>-uitstoot.

De minister vermeldt tot slot de 10 miljoen euro die via het akkoord 'Alle hens aan dek' extra wordt geïnvesteerd in zowel opleidingen van de werknemers in de maatwerksector als in projecten rond innovatie en strategische transformatie in alle sociale-economieondernemingen.

##### *Individueel maatwerk*

Het ontwerp van decreet houdende maatwerk bij individuele inschakeling werd op 12 november 2021 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering en is intussen bij het Vlaams Parlement ingediend (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-21, nr. 1022/1). De behandeling ervan kan in de loop van de volgende weken starten. Ondertussen wordt werk gemaakt van het uitvoeringsbesluit. De minister hoopt op een definitieve goedkeuring van het besluit van de Vlaamse Regering tegen de zomer van 2022. Ze streeft naar de inwerkingtreding van de maatregel op 1 januari 2023.

Bij de bespreking van het ontwerp van decreet kan worden ingegaan op de vragen over de overgangsbepalingen, de begeleiding van werkgevers en werknemers, de doorstroommogelijkheden enzovoort.

### *Collectief maatwerk*

Een lid vroeg hoe wordt omgegaan met de ondervertegenwoordiging van mensen met een migratieachtergrond in de sociale economie. De minister antwoordt dat men om tewerkgesteld te worden in de sociale economie, een 'advies collectief maatwerk' of 'advies LDE' van VDAB moet hebben. Dit advies wordt toegekend aan personen die voldoen aan de voorwaarden zoals bepaald in de wetgeving. Dit impliceert een arbeidsbeperking en dat kan zowel een arbeidshandicap als een psychosociaal probleem zijn. Een migratieachtergrond betekent uiteraard niet dat mensen ook een arbeidsbeperking hebben.

Om een arbeidsbeperking in kaart te kunnen brengen, moeten mensen de weg vinden naar voorzieningen zoals artsen, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, de FOD Sociale Zekerheid enzovoort. Dit is voor personen met een migratieachtergrond niet altijd evident en daardoor wordt het bestaan van een arbeidsbeperking vaak onvoldoende, niet tijdig of helemaal niet gedetecteerd. Binnen de screeningsdiensten van VDAB wordt ingezet op taalneutrale assessments om het functioneren van personen zo goed mogelijk in kaart te brengen en een arbeidsbeperking alsnog aan de oppervlakte te krijgen, ook bij personen met een migratieachtergrond.

### *2.1.6. ISE Duurzame arbeidsmarkt (beleidsveld Sociale Economie)*

De minister antwoordt dat de evaluatie van het Ondersteuningsdecreet voor de sociale economie loopt. Ze verwacht dat het Departement WSE de eerste ontwerp-aanbevelingen eind 2021 of begin 2022 aan haar kabinet zal kunnen bezorgen.

Een volgende vraag ging over het versterken en ontsluiten van het opleidingsaanbod voor doelgroepwerknemers. De minister antwoordt dat digitalisering, automatisering en technologisering het motto zijn op de huidige arbeidsmarkt. Bijleren en permanent opleiden is voor de Vlaamse bedrijven en werknemers een zuivere noodzaak, ook in de sociale economie. Binnen het relanceplan 'Alle hens aan dek' maakte de Vlaamse Regering 2 miljoen euro opleidingssteun vrij zodat meer doelgroepmedewerkers de weg vinden naar bijscholing en opleiding. Ook zij hebben het recht om hun vaardigheden en competenties te versterken. Op die manier worden ook de mogelijkheden inzake doorstroom en samenwerking tussen de sociale economie en de reguliere economie verbeterd.

Met deze gerichte en gesloten oproep wil de minister de beide vormingsfondsen (het fonds voor de voormalige beschutte werkplaatsen en het fonds voor de voormalige sociale werkplaatsen binnen het paritair comité 327.01) en hun leden-maatwerkbedrijven sterk aanmoedigen om tijdens de relanceperiode bijkomende opleidingsinspanningen te leveren. Via de oproep kunnen potentieel ongeveer 122 maatwerkbedrijven rechtstreeks worden bereikt. Alle werknemers behoren tot de doelgroep van de opleidingsacties. De subsidie bedraagt 100 procent van de aanvaarde projectkosten met een maximumsteun van 468.400 euro voor het vormingsfonds voor de sociale werkplaatsen en maximaal 1.531.600 euro voor het vormingsfonds voor de beschutte werkplaatsen. Er is geen cofinanciering nodig. De minister hoopt deze opleidingssteun nog voor eind 2021 definitief te kunnen toekennen aan de vormingsfondsen. De subsidieerbare periode bedraagt maximum 36 maanden en loopt van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2024.

### 2.1.7. Overkoepelende thema's

#### *Activeringsconferentie*

De minister antwoordt op de vraag over het doel en opzet van de Vlaamse activeringsconferentie. Het is haar ambitie om samen met de sociale partners tot een VESOC-akkoord te komen om de krapte en mismatch op de arbeidsmarkt aan te pakken en versneld naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent te gaan. Een activerings- of werkgelegenheidsconferentie zou het sluitstuk kunnen zijn van dit proces. Het kan een moment zijn om de stakeholders en actoren op de arbeidsmarkt mee te nemen in de beweging, de diverse acties en initiatieven breed kenbaar te maken en op te roepen om mee de schouders te zetten onder de agenda van een VESOC-akkoord.

#### *Sociale correcties*

Een laatste vraag ging over de ambitie in het Vlaamse regeerakkoord om allerlei premies en sociale tegemoetkomingen zo min mogelijk te laten afhangen van het statuut. De minister stelt dat uit het VBH-eindrapport 'Sociale correcties' blijkt dat er in het beleidsdomein WSE nauwelijks sociale correcties zijn die op basis van een statuut worden toegekend. Enkel de opleidingscheques en de verplaatsingsvergoedingen en kinderopvang voor werkzoekenden in opleiding werden in het rapport weerhouden. Het gaat om relatief kleine budgetposten. Een coördinerende rol voor de minister is in deze context niet aan de orde. De minister onderschrijft natuurlijk wel de ambitie om te evolueren naar het toekennen van sociale correcties op basis van het inkomen en zal de verdere oefening binnen de VBH zeker ondersteunen.

### 2.2. Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie

De minister verwijst ook voor het beleidsdomein EWI naar de bijlage bij het verslag met de antwoorden op de schriftelijk ingediende begrotingstechnische vragen. Voor het antwoord op de mondeling gestelde vragen volgt ze de structuur van de BBT.

#### 2.2.1. Focus in het instrumentarium

##### *Focus op duurzaamheid*

De minister antwoordt eerst op de vragen die werden gesteld over de manier waarop ze de subsidies meer gericht zal inzetten en de maatschappelijke meerwaarde van projecten zal bepalen, in het bijzonder voor duurzaamheid en klimaat. De minister is de invoering van de duurzaamheidstoets, die zich op bedrijfsniveau situeert, nog volop aan het uitwerken. Duurzaamheid is een veel omvattend concept en ze wil een juiste focus en aanpak vastleggen met een duidelijke klemtoon op het klimaat.

De beperking van de administratieve last voor het bedrijf is daarbij zeker een belangrijke overweging. Er wordt uitgegaan van een gedifferentieerde aanpak waarbij de grootte van het bedrijf zeker een parameter zal zijn. Tegelijk wil de minister ervoor zorgen dat een dergelijke voorwaarde meer betekent dan enkel maar een formele verplichting. Het zal dus niet beperkt blijven tot het aanvinken van een hokje op een formulier en het mag ook geen greenwashing zijn. Duurzaamheid moet werkelijk een strategisch element worden in de bedrijfsvoering, waarvan zowel grote als kleine ondernemingen ook concurrentieel sterker worden.

Naast de duurzaamheidstoets of een klimaatplan op bedrijfsniveau kunnen op maatregeleniveau ook specifieke duurzaamheidscriteria worden gehanteerd bij het steunen van projecten. Dit is al meegenomen in de bijsturing van de strate-

gische transformatiesteun. Om in aanmerking te komen voor deze steun moeten projecten aanzienlijk bijdragen tot het terugdringen van water- of energieverbruik, de circulaire economie of milieu- en klimaatdoelstellingen. Ook projecten die een bijzondere bijdrage aan het terugdringen van de broeikasgasuitstoot of de adaptatie aan de klimaatverandering aantonen, kunnen worden gesteund.

De minister zal ook de voorwaarden voor de ecologiesteun verder verfijnen. Wat betreft de innovatiesteun heeft ze aan het beslissingscomité van het Fonds voor Innoveren en Ondernemen gevraagd om op korte termijn een voorstel uit te werken. De minister heeft haar visie al kunnen toelichten aan het beslissingscomité.

VLAIO maakt deel uit van The European Network of Innovation Agencies, een netwerk met andere Europese innovatieagentschappen. Binnen dit netwerk valt op dat er een zeer grote diversiteit is in de wijze waarop de overheden bedrijven stimuleren om te innoveren. Lang niet alle landen maken gebruik van subsidies. In een aantal landen ligt de focus hoofdzakelijk op fiscale maatregelen, andere zetten dan weer uitsluitend in op leningen, waarborgen en terugvorderbare voorschotten of steunen enkel kennisinstellingen voor samenwerking met bedrijven en niet de bedrijven zelf.

De minister sluit zich aan bij de opmerking van een lid dat deze bijsturing administratief voldoende eenvoudig en fraudebestendig moet zijn.

#### *Resultaten van de Vlaamse Brede Heroverweging*

Verschillende leden stelden vragen over de studies die in het kader van de VBH werden uitgevoerd over de O&O-subsidies van VLAIO en dan in het bijzonder over het verschil in impact tussen kleine en grotere bedrijven en de interactie met de federale fiscale maatregelen.

De studies tonen volgens de minister heel duidelijk aan dat steun aan kleine bedrijven bijzonder loont. Het is dus een uitstekende beleidskeuze geweest om te pogen de betrokkenheid van de kmo's bij VLAIO-steun te verhogen. Die poging was succesvol, het aandeel van de innovatiesteun dat toegekend werd aan kmo's is de voorbije jaren sterk gestegen. In 2014 was dat 36 procent, in 2017 rond de 50 procent en in 2020 ging het tot grote tevredenheid van de minister om meer dan 60 procent van de toegekende steun.

De VBH-studies bevestigen een algemene positieve impact van O&O-steun op investeringen in O&O, op de totale tewerkstelling in de onderneming, op het aanvragen van patenten en de innovatieoutput. Dit toont volgens de minister aan dat de steun die wordt toegekend zin heeft en dat er geen projecten worden ondersteund die ondernemingen hoe dan ook met eigen middelen zouden financieren.

Voor wat betreft de steun aan grote ondernemingen begrijpt de minister van de wetenschappers dat men toch voorzichtig moet zijn met conclusies. Als de onderzoekers de globale resultaten opdelen naar grootte van de onderneming zien ze inderdaad dat het effect voor grote bedrijven niet significant is. Professor Dirk Czarnitzki van ECOOM merkt op dat dit niet noodzakelijk betekent dat het effect van de steun voor grote en middelgrote ondernemingen helemaal nul zou zijn, maar dat dit evengoed een statistisch artefact zou kunnen zijn. De groep grote bedrijven zou te klein kunnen zijn en te heterogeen voor voldoende statistische betrouwbaarheid. Men kan dus niet zomaar concluderen dat O&O-steun voor grote ondernemingen totaal geen effect zou hebben. Wel kan worden gesteld dat de steun relatief gezien een groter effect heeft op de gemiddelde kleine onderneming en dat de effectiviteit afneemt naarmate de onderneming groter wordt.

Inzake de afstemming op de fiscale instrumenten moet de minister bijkomend vaststellen dat O&O-subsidies minder efficiënt worden naarmate ondernemingen meer indirecte steun ontvangen via federale belastingverminderingen. Bij een gemiddelde indirecte steun via fiscale federale voordelen van meer dan 460.000 euro tot 600.000 euro zal de Vlaamse O&O-steun gemiddeld geen impact hebben op additionele O&O-investeringen. Maar het is slechts een kleine fractie van de ondernemingen die boven deze drempel zit.

Deze resultaten zeggen voor de minister dat men ten aanzien van grote bedrijven hogere eisen inzake voorwaarden en opvolging moet kunnen stellen, om zeker te zijn van voldoende toegevoegde waarde voor Vlaanderen. Dit moet gebeuren zonder de aantrekkelijkheid van Vlaanderen als investeringsregio voor O&O-intensieve activiteiten op de helling te zetten.

De minister heeft aan VLAIO gevraagd om een aanpak uit te werken waarin sterker wordt gebruikgemaakt van de mogelijkheden om inhoudelijke sturing te geven aan bedrijfsprojecten en om de steun gericht in te zetten op de vooropgestelde prioriteiten om de Vlaamse ondernemingen voor te bereiden op de toekomst. De minister herhaalt nog eens die prioriteiten: duurzaamheid, zorg en digitalisering. Dat geldt zeker voor grote ondernemingen, die ook het meest gebruikmaken van de fiscale maatregelen. Een grote onderneming die O&O-steun vraagt maar die geen roadmap heeft naar klimaatneutraliteit kan voor de minister niet meer rekenen op subsidies. Ook voor kleine ondernemingen kan die roadmap belangrijker zijn en bijdragen tot de productiviteit van de onderneming. Dit betekent niet dat alle O&O-steun naar klimaatinvesteringen zal gaan, wel dat bedrijven een plan moeten hebben om hun ecologische voetafdruk te verkleinen.

De minister vermeldt dat intussen ook de externe studies over het strategisch basisonderzoek en over carbon leakage werden gepubliceerd op de website van het Departement Financiën en Begroting, waar alle studies van de VBH worden verzameld.

### *2.2.2. Kernversterking*

De versterking van de lokale handel krijgt hoge prioriteit. De minister kan bevestigen dat in het kader van de relance een aantal extra maatregelen werden genomen die kaderen in het actieplan Bedrijvige Kern en die ook inspelen op de doelstellingen van de resolutie van het Vlaams Parlement over een kernversterkend handelsbeleid in Vlaanderen.

Deze maatregelen zijn heel goed op elkaar afgestemd. Een eerste grote maatregel is het investeringsfonds voor aankoop en transformatie van leegstaande panden. Een tweede grote groep maatregelen betreft het opbouwen van competentie bij de gemeenten om het klassieke kleinhandelsbeleid, waar vaak maar één ambtenaar bij betrokken was, om te buigen naar een aanpak gericht op bedrijvige kernen met betrokkenheid van de verschillende diensten. In plaats van enkel subsidies rechtstreeks aan de gemeenten te geven, kunnen gemeenten ook kosteloos deelnemen aan programma's die via overheidsopdrachten op Vlaams niveau worden georganiseerd. Met de zogenaamde Profploeg werd een heel flexibele formule ontwikkeld om snel creatieve begeleiding te geven. Deze formule is zeer succesvol en de minister krijgt veel positieve reacties van de lokale besturen. De projecten rond verwevingsbeleid begeleiden gemeenten voor een langere periode. Via De Vitrine zullen goede praktijken en inspirerende voorbeelden worden gedeeld. Dit wordt nog versterkt door de overlegtafels die de VVSG organiseert.

### 2.2.3. Economisch beleid

De minister antwoordt op de vragen over de acties en instrumenten binnen het brede economische beleid.

#### *Kmo-portefeuille*

Een lid informeerde naar de heroriëntering van de kmo-portefeuille. De minister heeft aan VLAIO gevraagd om een plan van aanpak uit te werken om de kmo-portefeuille inhoudelijk grondig bij te sturen en een systeem uit te werken waarin de kwaliteit van de gesteunde opleidingen kan worden gewaarborgd. In het recente verleden werd al bijgestuurd via een lijst van diensten die uitgesloten zijn van ondersteuning. Maar de minister vindt dat nog sterker moet worden gestuurd op de kwaliteit van de gesteunde opleiding en de relevantie van de opleiding voor het functioneren van het bedrijf.

Daarnaast moet het in de vernieuwde kmo-portefeuille mogelijk zijn om te zorgen voor meer inhoudelijke focus op enkele cruciale domeinen. Deze bijsturing vereist een grondige herijking van de kmo-portefeuille en gaat dan ook meer tijd vragen. De minister wil deze bijsturing wel in de loop van 2022 implementeren.

De minister legt een piste voor aan de commissie. Het zou een optie kunnen zijn om het instrument te beperken tot de kleinere bedrijven en ook om de steun voor advies volledig naar de kmo-groeisubsidie over te hevelen. De suggesties van de commissieleden zijn welkom.

De oefening staat in het teken van de efficiëntie en meerwaarde van het instrument maar ook het budget ervan moet onder controle blijven. De minister vindt het een goed instrument om levenslang leren te stimuleren bij bedrijven. Het is geen eenvoudige oefening om opleidingen te schrappen. Een opleiding kan bijvoorbeeld na de coronacrisis wel relevant zijn voor een bedrijf.

#### *Flanders DC*

De minister bevestigt dat de ondersteuning van de creatieve en culturele sectoren voor haar belangrijk is. Maar volgens haar is het moment aangebroken om de dienstverlening van Flanders DC bij te sturen. De door Flanders DC aangeboden dienstverlening zou gepaard moeten kunnen gaan met een redelijke vergoeding vanuit de markt of door de gebruiker/ondernemer. Het is ook aangewezen om de samenwerking en afstemming te versterken tussen Flanders DC en andere organisaties die zich tot de doelgroep richten, zoals het Cultuurloket of VAF/Gamefonds.

De minister had al een goed gesprek met Flanders DC en heeft gevraagd om concrete scenario's uit te werken waarbij de organisatie ook een scherpere focus in de dienstverlening zal leggen. Het overleg loopt nog en 2022 wordt in die zin een overgangsjaar waarin de organisatie naast de subsidie ook kan putten uit de opgebouwde reserves. Het is de ambitie van de minister om voor 2023 een nieuwe meerjarenovereenkomst te hebben.

#### *Compensatie indirecte emissiekosten*

De aanpassing van het instrument carbon leakage wordt nog voorbereid. In het voorstel aan de Vlaamse Regering zal de steunberekeningsformule, conform de Europese richtsnoeren, status quo blijven maar krijgen de waarden erin een aanzienlijke update. Ten eerste verkleint de doelgroep van sectoren, wat in een lager totaal steunbedrag zal resulteren. Ook de CO<sub>2</sub>-emissiefactor en de benchmarkwaarden worden naar beneden bijgesteld en dat zorgt voor verlaging van de steun. De emissierechtenprijs van de nieuwe compensatieperiode blijft voor de aanvragen



van 2022 ongeveer status quo maar de verwachting is wel dat die nadien sterk zal stijgen.

Binnen de Vlaamse Regering moeten nog keuzes gemaakt worden over een aantal randvoorwaarden waaraan bedrijven zullen moeten voldoen. Dit hangt ook samen met hervorming en verbreding van energiebeleidsovereenkomsten, die wordt voorbereid om vanaf 2023 te worden ingevoerd. Het is immers de ambitie van de minister om ervoor te zorgen dat de compensaties veel meer dan vandaag bijdragen aan de snellere vergroening van de betrokken industrieën in Vlaanderen.

#### *Evaluatie PMV en de rol van de financieringsmaatschappijen*

In het plan van aanpak staat vermeld dat de evaluatie van PMV uiterlijk tegen 15 december 2021 voltooid moet zijn. De evaluatieprocedure is dus bijna afgerond maar de minister kan op dit ogenblik nog niet met conclusies en aanbevelingen naar buiten te treden. Ten eerste moeten de evaluatieresultaten nog worden gevalideerd door de stuurgroep die deze evaluatieopdracht begeleidt. Ten tweede moeten de evaluatieresultaten ook nog door PMV zelf worden nagekeken met het oog op het verbeteren van eventuele materiële fouten en om eventuele bedrijfsgevoelige informatie aan te duiden.

De bijsturingen en aanpassingen aan de werking van PMV zullen deel uitmaken van de onderhandelingen met de maatschappij over een nieuwe samenwerkingsovereenkomst. De bestaande samenwerkingsovereenkomst loopt af midden juli 2022. De gevalideerde evaluatieresultaten zullen vanzelfsprekend in deze onderhandelingen worden meegenomen.

De minister wil niet op die onderhandelingen vooruitlopen. Wat betreft de impact van ESG op de lopende investeringen kan ze al wel melden dat de raad van bestuur van PMV de ambitie heeft uitgesproken om tegen eind 2023 'lichtgroen' te zijn volgens de classificatie van de Europese Taxonomie. Nochtans is PMV strikt genomen niet onderworpen aan de wettelijke verplichtingen in het kader van ESG. Die doelstelling betekent concreet dat er bij een investeringsbeslissing rekening wordt gehouden met de ESG-impact en -risico's en dat PMV zal afzien van investeringen in bedrijven met aanzienlijke ESG-gerelateerde risico's die niet willen meewerken aan de mitigatie ervan. De ESG-verordening onderscheidt in grote lijnen drie categorieën van financiële producten: financiële producten die niet de eigenschap duurzaam dragen (grijs), financiële producten met aantoonbare milieu- of sociale kenmerken (lichtgroen) en financiële producten met specifieke duurzaamheidsdoelstellingen (donkergroen).

Ook het Welvaartsfonds is door PMV samen met haar private co-investeerders al opgezet als een lichtgroen fonds volgens de meest recente Europese richtlijnen.

Van zodra het beslissingsproces over de toekomst van PMV is afgerond, worden de evaluatieresultaten gepubliceerd op de website van het Departement EWI.

De minister wil ook met LRM aanvullende afspraken maken over de richting van de investeringsstrategie en de externe verantwoording ervan. LRM is zelf vragende partij om onder andere op het vlak van duurzaamheid een voortrekkersrol te blijven opnemen. In 2020 behaalde LRM als investeringsmaatschappij al het duurzaamheidscertificaat SDG Pionier van de Verenigde Naties.

#### *Flanders Future Tech Fund*

In antwoord op de vragen over het FFTF herhaalt de minister dat ze met het fonds wil blijven inspelen op de nood aan early-stage kapitaal bij de kenniscentra. Maar het fonds moet zich schikken naar het Instituut voor de Nationale Rekeningen om ESR-neutraal te kunnen investeren. Wegens het negatieve advies van het INR is de

eerste investering van FFTF niet kunnen doorgaan. Daarom werd beslist om bij te sturen en die beslissing werd inmiddels ook door de Vlaamse Regering bekrachtigd. Het voorziene kapitaal van 75 miljoen euro blijft beschikbaar.

De belangrijkste aanpassingen zijn het verlagen van het aandeel van FFTF bij een investering tot minder dan 50 procent en het feit dat FFTF voortaan ook rechtstreeks zal investeren en niet meer via een 'special purpose vehicle'. Tegelijk wordt de focus in de missie verscherpt naar verduurzaming, digitalisering of verbetering van de gezondheidszorg. Dat is de focus die van toepassing is op het hele subsidie-instrumentarium van Vlaanderen.

#### *Regionale steunkaart*

De Vlaamse Regering heeft op 12 november 2021 een nieuwe steunkaart goedgekeurd met 25 gemeenten die 6 procent van de Belgische bevolking omvatten. Ook het Brusselse en Waalse Gewest moeten nu nog een regionale steunkaart opmaken. Daarna kunnen de drie kaarten worden samengevoegd tot een Belgische steunkaart en aangemeld worden bij de EU. De EU-goedkeuringsprocedure kan ook nog enkele maanden aanslepen. De minister verwacht een officiële goedkeuring dus ten vroegste in het voorjaar van 2022.

#### *5G – Tower Company*

De Vlaamse overheid staat er voor open om samen met de marktoperatoren en de lokale overheden, verenigd in Fluvius, een Tower Company (TowerCo) op te zetten voor die delen van Vlaanderen waar het marktmodel voor een snelle uitrol van 5G moeilijk ligt: de 50 procent dunstbevolkte gebieden. Door de samenwerking in een TowerCo met de Vlaamse overheid kunnen de uitrolkosten drastisch worden verlaagd.

De Vlaamse TowerCo moet een samenwerking zijn tussen Fluvius en de Vlaamse overheid waarin infrastructuur gedeeld wordt met telecomoperatoren. Er zijn hierover contacten maar er is nog geen doorbraak of engagement voor de oprichting. De minister kan dan ook geen nadere details geven.

#### *Brexit*

De voorlopige vaststelling is dat de Brexit macro-economisch gezien geen significante bijkomende negatieve impact heeft gehad. De minister benadrukt dat dit niet betekent dat er voor specifieke sectoren en bedrijven geen ernstige gevolgen zijn of nog kunnen komen.

De twee bevoegde Vlaamse agentschappen, FIT en VLAIO, hebben een breed gamma aan steunmaatregelen uitgewerkt waarvan bedrijven veel hebben gebruikgemaakt. Dat bewijst volgens de minister het nut van die maatregelen en ze zullen dan ook worden aangehouden. Andere maatregelen zoals het Green Laneproject staan nog in de steigers.

Intussen is er ook duidelijkheid over de middelen die Vlaanderen zal verkrijgen vanuit de Brexit Adjustment Reserve en waarvoor deze middelen kunnen worden ingezet. De minister hoopt op korte termijn een voorstel van concrete projecten aan de Vlaamse Regering te kunnen voorleggen.

#### *2.2.4. Innovatie en wetenschapsbeleid*

##### *Groeipad O&O*

De minister antwoordt op de vraag over het on hold zetten van de opstap voor O&O. Het gaat om een bewarende maatregel in afwachting van meer actuele cij-

fers over de economische groei en dus over de inkomsten voor Vlaanderen. Dit zal duidelijker worden bij de volgende begrotingsrondes. Het is in ieder geval zo dat wanneer er bijkomende ruimte komt de extra middelen voor O&O de prioriteit zijn voor de Vlaamse Regering.

### *Speerpuntclusters*

Met de speerpuntcluster Health werden onder andere drie types van kritische prestatie-indicatoren afgesproken:

- KPI's op het vlak van aangesloten bedrijven, onderzoeksinstituten en ziekenhuizen;
- KPI's die betrekking hebben op het aantrekken van middelen uit de industrie;
- KPI's op het vlak van activiteiten die de cluster zal ontplooiën: projectoproepen, matchmaking, netwerkmogelijkheden enzovoort.

Het type projecten dat zal worden gesteund zijn in hoofdzaak ICON-projecten, dus projecten met een samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven, en coöperatieve bedrijfsprojecten inzake O&O. De evaluatie van de eerste projectoproep is momenteel gaande en zal nog voor het einde van 2021 aan het beslissingscomité bij FIO worden voorgelegd.

De samenwerking met Flanders' Care is vooral gericht op de verspreiding van kennis en implementatie van nieuw ontwikkelde technologie naar de Vlaamse zorgsector. Hiervoor werd een eerste projectoproep TETRA/COOCK georganiseerd waarvan momenteel de evaluatie loopt bij VLAIO.

### *SOC's en speerpuntclusters*

Een volgende vraag ging over de samenwerking tussen de speerpuntclusters onderling en tussen de strategische onderzoekscentra en speerpuntclusters. De minister antwoordt dat de speerpuntclusters onderling nauw samenwerken. Er is onder meer een maandelijks overleg samen met VLAIO. Ze voeren ook gezamenlijk interclusterprojecten uit, waarvoor er specifieke budgetten beschikbaar zijn. Jaarlijks worden er vijf tot tien interclusterprojecten opgestart.

Ook tussen de SOC's en de speerpuntclusters is er heel wat samenwerking en die wordt ook aangemoedigd. Een aantal SOC's zijn lid van speerpuntclusters en op die manier is er afstemming tussen de werking van beide types organisatie. Daarnaast werken SOC's en speerpuntclusters samen aan bepaalde projecten zoals SBO/ICON. Het strategisch onderzoekscentrum neemt in deze projecten dan de rol van kennispartner op.

### *Ruimtevaart*

Er was een vraag over de overleggroep Luchtvaart en Defensie. In het kader van het impulsprogramma Ruimtevaart is het volgens de minister aangewezen te spreken over de beheerstructuur Flanders Space.

Op 16 november 2021 werd de installatievergadering gehouden van de triplehelix-beheersstructuur Flanders Space, die wordt voorgezeten door de minister zelf. Een van de drie kerntaken van Flanders Space is "de relaties met de federale overheid (Wetenschapsbeleid, BELSPO) en internationale instellingen actief op het gebied van de ruimtevaart (ESA, EU, NAVO enzovoort) onderhouden en versterken, zodat Vlaamse bedrijven succesvoller kunnen zijn in ruimtevaartprogramma's".

Tijdens de installatievergadering was er al een presentatie door Bruno Vermeire, voorzitter van de Security Accreditation Board van het nieuwe EU Space Pro-

gramme. Die gaf alvast aanleiding tot een uitnodiging voor een studiebezoek van een Vlaamse ruimtevaartdelegatie aan het EUSPA.

Tevens is er een vergadering opgezet tussen het kabinet van de minister, Flanders Space, EWI en VLAIO ter voorbereiding van een overleg met BELSPO over de Vlaamse prioriteiten op het vlak van ruimtevaart en de samenwerking die hiervoor nodig is met BELSPO. De druk wordt dus hoog gehouden, aldus de minister.

#### *Coronamaatregelen FWO*

Om de impact van de coronacrisis op doctoraatsonderzoeken deels te compenseren, heeft de minister eenmalig in extra middelen voorzien om voor een aantal FWO-aspiranten de lopende beurzen met drie tot zes maanden te verlengen. De maatregel richt zich tot die aspiranten die in een cruciale fase van hun mandaat ernstige hinder ondervinden en niet meer in te halen vertraging hebben opgelopen voor de afronding ervan met een doctoraat.

Hiervoor werd eind juni 2021 een oproep gelanceerd naar aspiranten in hun laatste beursjaar, dat in de regel eindigt op 30 september 2021 (aspiranten fundamenteel onderzoek) en 31 december 2021 (aspiranten strategisch basisonderzoek). De oproep wordt later herhaald naar aspiranten die nu in hun derde beursjaar zijn (oproep 2022). De in aanmerking komende aspiranten kunnen een gemotiveerde verlengingsaanvraag bij hun onthaalinstelling indienen.

Hiervoor is een budget van 2,4 miljoen euro uitgetrokken, plus 500.000 euro aan Vlaamse middelen die nog beschikbaar zijn bij het FWO. Er is dus een totaal budget van 2,9 miljoen euro beschikbaar. Dit maakt het in theorie mogelijk ongeveer 710 maanden te verlengen. Voor 2021 werden er al 83 aspirantenmandaten verlengd met in totaal 355 maanden, dat is gemiddeld iets meer dan vier maanden. Gebaseerd op een maandkost van ongeveer 4115 euro stemt dit overeen met het voor 2021 uitgetrokken budget. De uitgaven voor de tweede oproep zullen niet wegen op het FWO-budget voor 2022.

Het gegeven dat 83 jonge onderzoekers door deze verlenging geholpen zijn om hun doctoraat alsnog af te ronden is voor de minister zonder meer positief.

#### *Octrooien en patenten*

In 2017, het meest recente jaar met stabiele gegevens, werden in het Vlaamse Gewest in totaal 1687 octrooien aangevraagd bij het Europees Octrooibureau. Dat zijn er 259 per miljoen inwoners. Het Vlaamse Gewest situeert zich daarmee internationaal in de middenmoot maar wel boven het Belgische gemiddelde van 215 octrooiaanvragen per miljoen inwoners.

In Luxemburg (916) en Zwitserland (802) ligt het aantal octrooiaanvragen per miljoen inwoners heel wat hoger dan in de andere landen. Ook Zweden (431) en Finland (330) scoren vrij hoog. Van de buurlanden doen Duitsland (317) en Nederland (323) het goed. Frankrijk heeft met 172 aangevraagde octrooien per miljoen inwoners een lagere ratio.

Octrooien en patenten zijn een belangrijke schakel in de keten van de valorisatie van wetenschappelijk onderzoek. De gemiddelde positie van Vlaanderen geeft volgens de minister aan dat er ruimte is voor verbetering. De minister zal aan VARIO een advies vragen om de situatie meer in de diepte te analyseren en beleidsvoorstellen te doen om de output en impact van octrooien in Vlaanderen te versterken.

### *Wetenschapscommunicatie*

De minister antwoordt op vragen over het beleid omtrent wetenschapscommunicatie en de lessen die werden geleerd uit evaluaties van bestaande initiatieven. De structurele partners in het wetenschapscommunicatiebeleid – zoals FTI, RVO Society en de expertisecellen bij de associaties – nemen een brede en gevarieerde waaier van wetenschapspopulariserende initiatieven, die burgers bij het wetenschapsgebeuren betrekken en waarbij wetenschappers direct met het grote publiek in dialoog treden. De convenanten met de structurele partners hebben een looptijd van vijf jaar. De werking van de organisaties en hun resultaten worden geëvalueerd door een onafhankelijke externe partij. Voor de meeste organisaties is dit evaluatieproces in de komende twee jaren gepland.

Op basis van het evaluatierapport kan dan in een vernieuwing van het convenant worden voorzien. Aanbevelingen of aandachtspunten uit het evaluatierapport worden uiteraard in de nieuwe convenanten meegenomen. Bovendien zullen de convenanten kaderen in het nieuwe beleidsplan voor wetenschapscommunicatie en de STEM-agenda. Door de samenwerking tussen de structurele en de projectpartners te intensifiëren en door waar mogelijk de schaal te vergroten, zal de minister de volgende jaren nog een grotere impact van wetenschapscommunicatie op de samenleving nastreven.

Uit de resultaten van de Wetenschapsbarometer 2020 bleek dat het vertrouwen van de Vlaming in de wetenschap na de coronacrisis licht gestegen is en dus dat het gevoerde beleid zijn vruchten afwerpt. De minister wil op de ingeslagen weg verder gaan en blijven inzetten op de creatie van een breed draagvlak voor wetenschap en technologie. Binnenkort verschijnt de nieuwe Wetenschapsbarometer voor 2021.

### *Coronamaatregelen*

Een laatste vraag ging over nieuwe maatregelen om de door coronabeperkingen getroffen sectoren te ondersteunen, in het bijzonder de evenementensector. De minister verwijst naar de actuele vragen die ze heeft beantwoord in de plenaire vergadering van 24 november 2021 (*Actuele vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 129, 131, 134 en 139). De nieuwe maatregelen of de voortzetting van bestaande maatregelen moeten nog door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd en dus kan de minister voorlopig geen nieuwe informatie geven. Ze staat wel open voor alle suggesties van de commissieleden. De maatregelen zullen zeker nog aan bod komen in de commissiewerkzaamheden.

## **3. Bijkomende vragen en antwoorden**

### **3.1. Tussenkomen van de leden**

*Tom Ongena* kijkt uit naar de verdere uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake de jobbonus. Dat de uitbreiding van de transitiepremie wordt bestendigd en wordt uitgebreid naar de niet-beroepsactieven is een goede zaak. Het is goed dat er voorwaarden aan worden verbonden, maar waarom moeten de niet-beroepsactieven zich inschrijven bij VDAB om een transitiepremie aan te vragen om uiteindelijk een zelfstandige activiteit uit te oefenen? Is het de bedoeling dat ze door VDAB worden begeleid indien de zelfstandige activiteit niet lukt?

De verdubbeling van het aantal IBO's lijkt maar niet te slagen. Naar verluidt is het probleem dat de vergoeding van 1377 euro bruto per maand te laag is, zeker gezien de krapte op de arbeidsmarkt en het minimumloon dat werd opgetrokken. Werkgevers slaan die stap over en nemen werknemers meteen aan. Is die analyse al gemaakt? Is het probleem niet dat de maatregel niet aantrekkelijk genoeg is voor werknemers?

*Ilse Malfroot* vraagt meer informatie over het sanctioneringsbeleid en het nieuwe transmissiebeleid van VDAB. Wanneer worden de nieuwe richtlijnen uitgewerkt en toegepast? Zal de minister in extra middelen en personeel voorzien?

*Robrecht Bothuyne* meent dat het nodig is om naast technische aanpassingen en een betere ondersteuning van de bemiddelaars meer fundamentele aanpassingen aan het transmissiebeleid te doen. Hij denkt daarbij aan de termijnen bij de opvolging van het zoekgedrag. Wanneer een werkzoekende als zelfredzaam wordt gecatalogeerd, wordt hij verondersteld maandenlang zelfstandig op zoek te gaan naar werk. Dat zijn evenwel cruciale maanden die voor de werkzoekende verlies van tijd en zelfvertrouwen kunnen betekenen. Kan hieraan worden tegemoetgekomen?

IBO is een nuttig opleidingsinstrument maar door de krapte op de arbeidsmarkt krijgen ook werkzoekenden die misschien nog baat hebben bij competentieversterking een contract met aantrekkelijkere loonvoorwaarden aangeboden. Dat de raad van bestuur van VDAB de verplaatsingsvergoedingen heeft verlaagd, doet daar geen goed aan. In eerste instantie lijkt het een goede zaak dat die werkzoekenden een job hebben maar ze staan wel minder sterk op de arbeidsmarkt dan na een IBO. Robrecht Bothuyne suggereert de minister de sociale partners te vragen het IBO-statuuut te evalueren en na te gaan hoe het aantrekkelijker kan worden gemaakt, ook in een krappe arbeidsmarkt.

*Stijn De Roo* weet dat met de relanceplannen de steun aan onderzoekinfrastructuur wordt gecontinueerd, waarbij digitalisering en duurzaamheid voorop staan. Het is belangrijk voor Vlaanderen om over state-of-the-artinfrastructuur te beschikken om aan de top van wetenschappelijke regio's te kunnen meespelen. Maar het is ook belangrijk dat onderzoek niet losstaat van het Vlaamse economische ecosysteem en van de ondernemingen. Hoe kan de samenwerking met bedrijven en tussen onderzoeksgroepen nog verder worden gestimuleerd?

Onderzoeksresultaten verspreiden en vertalen, is volgens het lid minstens even belangrijk als het onderzoek zelf. Wanneer zal het meerjarig beleidsplan wetenschapscommunicatie er zijn?

### 3.2. Antwoord van de minister

Minister *Hilde Crevits* wijst erop dat een IBO geen loon- of tewerkstellingsinstrument is maar een opleidingsmaatregel. De krapte op de arbeidsmarkt heeft inderdaad tot gevolg dat sommige werkzoekenden kansen op opleiding missen. De minister zal daarover met VDAB overleggen. Heel wat werkgevers investeren in bedrijfsopleidingen en op zich is daar geen bezwaar tegen.

Het aantal werkzoekenden dat als zelfredzaam wordt ingedeeld, is relatief beperkt. De inschatting gebeurt op basis van bepaalde parameters. Die worden individueel voor elke werkzoekende toegepast. Uit de opvolging blijkt dat de zelfredzame werkzoekenden doorgaans werk vinden. Het aandeel werkzoekenden dat in de vierde maand in een actie of traject zit, is trouwens toegenomen. Dat wijst er volgens de minister op dat de begeleiding door VDAB de voorbije maanden echt wel geïntensifieerd is.

De transitiepremie voor niet-beroepsactieven moet worden aangevraagd, een automatische uitbetaling is niet mogelijk. De premie is bedoeld voor wie effectief op zoek is naar werk en die bereid is een traject te volgen en inspanningen te doen om werk te vinden. Met de inschrijving bij VDAB krijgen de aanvragers een traject en begeleiding aangeboden. Daarnaast is het een technische vereiste dat iemand werkzoekend moet zijn om een premie te ontvangen. De inschrijving bij VDAB zorgt dat de persoon niet alleen bekend is bij de overheid maar ook dat al zijn gegevens correct in het systeem zitten.



De eerste stap in een nieuw sanctionerings- en transmissiebeleid is voor de minister de opleiding van de in dienst zijnde bemiddelaars, zodat iedereen op dezelfde sluitende manier bemiddelt. De opleidingen van de bemiddelaars lopen, de opleidingen voor de teamcoaches starten in 2022. Het doel is een cultuuromslag in de organisatie naar een SMART-bemiddeling met heldere afspraken, strikte deadlines en duidelijke opvolging voor mensen die werk zoeken. Er worden inderdaad weinig sancties opgelegd maar doorgaans zijn andere aspecten de hinderpalen, bijvoorbeeld onduidelijke afspraken met de persoon die werk zoekt. Het gaat niet in de eerste plaats om het aanwerven van extra bemiddelaars maar om het opvolgen van duidelijke afspraken voor iedereen.

De minister zegt dat het nieuwe beleidsplan inzake wetenschapscommunicatie tegen eind 2021 of begin 2022 klaar zal zijn. Op de vraag over onderzoekinfrastructuur antwoordt ze dat het de bedoeling is dat bedrijven en onderzoekers toegang hebben tot pilootinfrastructuur. Dat is infrastructuur waar een innovatieproject op laboschaal kan worden getest, net om de stap naar een industriële toepassing te overbruggen. Om die reden gaat er bijvoorbeeld steun naar de Bio Base Europe Pilot Plant in Gent, waar jonge onderzoekers hun bevindingen in praktijk kunnen testen.

### **III. Indicatieve stemming**

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022 wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 9 stemmen tegen 1 bij 3 onthoudingen.

Robrecht BOTHUYNE,  
voorzitter

Björn RZOSKA,  
verslaggever

**Gebruikte afkortingen**

|             |                                                                                |
|-------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| AVG         | algemene verordening gegevensbescherming (General Data Protection Regulation)  |
| AWI         | aanwervingsincentive                                                           |
| bbp         | bruto binnenlands product                                                      |
| BBT         | beleids- en begrotingstoelichting                                              |
| BELSPO      | Belgian Federal Science Policy Office                                          |
| BO          | begrotingsopmaak                                                               |
| Comeos      | Belgische federatie van de handel en diensten                                  |
| COOCK       | Collectief Onderzoek & Ontwikkeling en Collectieve Kennisverspreiding          |
| ECOOM       | Expertisecentrum O&O Monitoring                                                |
| EFRO        | Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling                                     |
| EOS         | Excellence of Science                                                          |
| ESA         | European Space Agency                                                          |
| ESF         | Europees Sociaal Fonds                                                         |
| ESG         | Environmental, Social and Governance                                           |
| ESR         | Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen                         |
| ETS         | emissions trading system                                                       |
| EURES       | European Employment Services                                                   |
| EUSPA       | European Union Agency for the Space Programme                                  |
| EVC         | erkenning van verworven competenties                                           |
| EWI         | Economie, Wetenschap en Innovatie                                              |
| Fedasil     | Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers                            |
| FIO         | Fonds voor Innoveren en Ondernemen                                             |
| Flanders DC | Flanders District of Creativity                                                |
| FFTF        | Flanders Future Techfund                                                       |
| FIT         | Flanders Investment & Trade (Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen) |
| FOD         | Federale Overheidsdienst                                                       |
| Forem       | Service Public Wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle           |
| FTI         | Flanders Technology International                                              |
| FWO         | Fonds Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen                                    |
| GDPR        | General Data Protection Regulation (algemene verordening gegevensbescherming)  |
| GLOW        | Groeien en Leren Op de Werkvloer                                               |
| GOB         | gespecialiseerde opleiding/begeleiding                                         |
| HERMREG     | Harmonised Econometric Research for Modeling Regions                           |
| IB+         | Integrale Begeleiding Plus                                                     |
| IBO         | individuele beroepsopleiding (in een onderneming)                              |
| ICF         | International Classification of Functioning, Disability and Health             |
| ICL         | Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu                              |
| ICON        | interdisciplinair coöperatief onderzoek                                        |
| ILVO        | Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek                       |
| imec        | Interuniversitair Micro-elektronicacentrum                                     |
| INR         | Instituut voor de Nationale Rekeningen                                         |
| ISE         | inhoudelijk structuurelement                                                   |
| IT          | informatietechnologie                                                          |
| kmo         | kleine of middelgrote onderneming                                              |
| KPI         | key performance indicator                                                      |
| LDE         | lokale diensteneconomie                                                        |
| LRM         | Limburgse Reconversie maatschappij                                             |
| NAVO        | Noord-Atlantische Verdragsorganisatie                                          |
| neet        | not in education, employment or training                                       |
| NUTS        | Nomenclature of territorial units for statistics                               |
| OCMW        | Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn                                  |
| O&O         | onderzoek en ontwikkeling                                                      |
| PMV         | Participatie Maatschappij Vlaanderen                                           |

|             |                                                                               |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| PWA         | plaatselijk werkgelegenheidsagentschap                                        |
| RIZIV       | Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering                       |
| RSZ         | Rijksdienst voor Sociale Zekerheid                                            |
| RVO Society | Roger Van Overstraeten Society                                                |
| SBO         | Strategisch Basisonderzoek                                                    |
| SDG         | Sustainable Development Goal                                                  |
| SERV        | Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen                                       |
| SINE        | sociale inschakelingseconomie                                                 |
| SMART       | specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden                    |
| SOC         | strategisch onderzoekscentrum                                                 |
| STEM        | Science, Technology, Engineering and Mathematics                              |
| STS         | strategische transformatiesteun                                               |
| SWT         | stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage                                  |
| TETRA       | Technologietransfer door Instellingen voor Hoger Onderwijs                    |
| TWE         | tijdelijke werkervaring                                                       |
| UNIZO       | Unie van Zelfstandige Ondernemers                                             |
| VAF         | Vlaams Audiovisueel Fonds                                                     |
| VAK         | vastleggingskrediet                                                           |
| VARIO       | Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen                               |
| VBH         | Vlaamse Brede Heroverweging                                                   |
| VDAB        | Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding                    |
| VEK         | vereffeningskrediet                                                           |
| VEPK        | Vlaams Energie- en Klimaatplan                                                |
| VESOC       | Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité                                       |
| VIB         | Vlaams Instituut voor Biotechnologie                                          |
| VIONA       | Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk      Arbeidsmarkt-<br>rapportering |
| VITO        | Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek                               |
| VLAIO       | Agentschap Innoveren en Ondernemen                                            |
| VLIZ        | Vlaams Instituut voor de Zee                                                  |
| Vlor        | Vlaamse Onderwijsraad                                                         |
| VOP         | Vlaamse ondersteuningspremie                                                  |
| vte         | voltijdsequivalent                                                            |
| VVP         | Vereniging van de Vlaamse Provincies                                          |
| VVSG        | Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten                                    |
| vzw         | vereniging zonder winstoogmerk                                                |
| WSE         | Werk en Sociale Economie                                                      |
| WVG         | Welzijn, Volksgezondheid en Gezin                                             |